

מזמור שיר ליום השבת

ונלוה אליו

קונטרס "משנת השבת"

מכ"ק מרן אדמו"ר גאב"ד שליט"א

יח"ל בס"ד ע"י מוסדות
קרית אונגוואר - דמות ירושת"ו

שי"ק פרי פנחס התנשי"א
אתרא קדישא מירון יצ"ו

Published by
Mishne Halachoth Gedoloth Institute

Under the leadership of
Rabbi Menashe Klein
of Ungvar
Dean of Yeshiva Beth Shearim
1578 53rd Street
Brooklyn, NY 11219

לרכוש ספר זה או תקליטור תורני של כל הספרים
עם תוכנית חיפוש ובתבנית צילום, להתקשר:
To purchase printed copies of this volume or a Compact Disk
containing all the volumes in searchable text files & PDF format,
contact:

ארה"ב (888) 498-8642 Toll Free
ניו יורק (718) 851-0806 New York
ארץ ישראל (02) 587-0613 Israel
MishnaHalachos@mail.com

תרומתכם תאפשר לנו להמשיך בהפצת תורה בישראל
Your financial contribution is appreciated as it will help us continue to spread torah
through publishing seforim and making them available on computer.

נא לשלוח תרומתכם החשובה:
Please send your generous donations to:
Machon Mishne Halachos
3301 W. Strathmore Ave.
Baltimore, MD 21215
USA

כל הזכויות שמורות תשס"ד
Copyright © 2004

מזמור שיר ליום השבת

מהדורה מיוחדת

לכבוד שמחת "החלאק'ה"

להאי יניק וחכים

שמואל אליהו קליין ני"ו

נכד כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א

ובנו של הרה"ג ר' דוד שלמה קליין שליט"א

רב ור"מ דקרית אונוואר רמות - ירושת"ו

יו"ל בסיד ע"י מוסדות

קרית אונוואר - רמות ירושת"ו

שי"ק פר' פנחס היתנשי"א

אתרא קדישא פירון יצ"ו

לשבת

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו
במצותיו, וצונו להדליק נר של שבת:

ליום טוב

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו
במצותיו, וצונו להדליק נר של יום טוב:

ליר"ט שחל בשבת

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו,
וצונו להדליק נר של שבת ושל יום טוב:

ליום הכפורים

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו,
וצונו להדליק נר של יום הכפורים:

ליר"ב שחל בשבת

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו,
וצונו להדליק נר של שבת ושל יום הכפורים:

ביום טוב (חוץ מליל שביעי של פסח) ובליל הסדר אם האשה אינה מקדשת בעצמה,
ובערב יום כיפור, מברכים אחרי הברכות הנ"ל:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, שהחיינו וקדמנו והגישנו
לזמן הזה:

תפלה לאשה אחר הדלקת הנרות:

יהי רצון מלפניך, יי אלהי אלהי ישראל, שתחונן אותי (ואת אישי)
ואת כל קרובי, ותתן לנו ולכל ישראל חיים טובים וארוכים,
ותקדשנו בקרבן טובה וברכה, ותקדשנו בפקדון ישועה ורחמים, ותשגן
שכינתך בינינו, ונקנו לגדל בנים ובני בנים חקמים ונבונים אוהבי יי,
וראי אלהים אנשי אמת ורע קדש, בני דבקים, ומאירים את העולם
בתורה ובמששים טובים ובכל מלאכת עבודת הבורא, אגא, שמע את
תחנוני בנכות שרה ורבה רחל ולאח אמותינו, והאר גרנו שלא יקבה
לעולם נער, והאר סגיד ונזשעה, אמן:

כשיבא מבית הכנסת לביתו יאמר זה:

שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם מִלְּאֲבֵי הַשָּׁרֵת
מִלְּאֲבֵי עֲלִיוֹן מִמֶּלֶךְ מַלְכֵי

הַמַּלְכִּים הַקְדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא ג"פ:

בּוֹאֲכֶם לְשָׁלוֹם מִלְּאֲבֵי הַשָּׁלוֹם

מִלְּאֲבֵי עֲלִיוֹן מִמֶּלֶךְ מַלְכֵי

הַמַּלְכִּים הַקְדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא ג"פ:

בָּרְכוּנִי לְשָׁלוֹם מִלְּאֲבֵי הַשָּׁלוֹם

מִלְּאֲבֵי עֲלִיוֹן מִמֶּלֶךְ מַלְכֵי

הַמַּלְכִּים הַקְדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא ג"פ:

צֵאתְכֶם לְשָׁלוֹם מִלְּאֲבֵי הַשָּׁלוֹם

מִלְּאֲבֵי עֲלִיוֹן מִמֶּלֶךְ מַלְכֵי

הַמַּלְכִּים הַקְדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא ג"פ:

כִּי מִלְּאֲבֵי יֵצֵה לָךְ לְשֹׁמֵרָה בְּכָל דְּרָכֶיהָ:

וְיִשְׁמַר צֵאתְךָ וּבּוֹאֶךָ, מִעֵתָה וְעַד עוֹלָם:

רַבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים אֲדוֹן כָּל הַנְּשָׁמוֹת אֲדוֹן הַשָּׁלוֹם

מֶלֶךְ אֲבִיר מֶלֶךְ בָּרוּךְ מֶלֶךְ גָּדוֹל מֶלֶךְ דּוֹבֵר

שלום מלך הדור מלך נתיב מלך נח מלך חי
 העולמים מלך טוב ומטיב מלך יחיד ומיוחד מלך
 כביר מלך לובש רחמים מלך מלכי המלכים מלך
 נשגב מלך סומך נופלים מלך עשה מעשה
 בראשית מלך פודה ומציל מלך צח ואדום מלך
 קדוש מלך רם ונשא מלך שומע תפלה מלך תמים
 דרכו. מודה אני לפניך יי אלהי ואלהי אבותי על
 כל החסד אשר עשית עמדי ואשר אתה עתיד
 לעשות עמי ועם כל בני ביתי ועם כל בריותיך בני
 בריתי. וברוכים הם מלאכיה הקדושים והטהורים
 שעשים רצונך. אדון השלום מלך שהשלום שלו
 ברכני בשלום ותפקוד אותי ואת כל בני ביתי וכל
 עמך בית ישראל לחיים טובים ולשלום: מלך
 עליון על כל צבא מרום. יוצרנו יוצר בראשית.
 אחלה פניך המאירים שתזכה אותי ואת כל בני
 ביתי למצא חן ושכל טוב בעיניך ובעיני כל בני
 אדם (ונחה) ובעיני כל רואינו לעבודתך. וזכנו
 לקבל שבתות מתוך רוב שמחה ומתוך עשר וכבוד
 ומתוך מעוט עונות. והסר ממני ומכל בני ביתי
 ומכל עמך בית ישראל כל מיני חולי וכל מיני
 מרה וכל מיני דלות ופגמות ואכזריות ותן לנו יצר
 טוב לעבודך באמת וביראה ובאהבה ונהיה
 מקבדים בעיניך ובעיני כל רואינו כי אתה הוא
 מלך הכבוד כי לך נאה כי לך יאה: אגא מלך מלכי

המלכים צוה למלאכיה מלאכי השרת משרתי
 עליון שיפקדוני ברחמים ויכרכוני כבואם לביתי
 ביום קדשנו כי הדלקתי נרותי והצעתי מטתי
 והחלפתי שמלותי לכבוד יום השבת. וכאתי
 לביתך להפיל תחנתי לפניך שתעביר אנחתי
 ואעיר אשר בראת בששה ימים כל היצור. ואשנה
 ואשלש עוד להעיר על בוסי בתוך שמחתי כאשר
 צויתני לזכרו ולהתענג ביתר נשמתי אשר נתת
 בי: בו אשבות כאשר צויתני לשרתך וכן אגיד
 גרלתך ברנה. ושויתי יי לקראתי שתרחמני עוד
 בגלותי לגאלני ולעורר לפי לאהבתך. ואז אשמור
 פקודיך וחקיך בלי עצב ואתפלל בדת בראוי
 וכנכון: מלאכי השלום בואכם לשלום ברכוני
 לשלום ואמרו ברוך לשלחני הערוך. וצאתכם
 לשלום מעתה ועד עולם אמן סלה:

משלי ל"א, י'

אשת חיל מי ימצא ורחק מפנינים מכרה: בטח בה לב
 בעלה ושלל לא יחסר: גמלתהו טוב ולא רע כל ימי
 חייה: דרשה צמר ופשתים ותעש בחפץ כפיה: היתה כאניות
 סוחר ממרחק תביא לחמה: ותקם בעור לילה ותתן טרף
 לביתה וחק לנערתייה: וממה שדה ותקחהו מפרי כפיה נטעה
 כרם: חגרה בעוז מתניה ותאמץ ורועתייה: טעמה כי טוב
 סחרה לא יכבה כלילה נרה: ודיה שלחה כבישור וכפיה
 תמכו סלה: כפה פרשה לעני ודיה שלחה לאביון: לא תירא

לבייתה משלג כי כל ביתה לבש שנים: מרבדים ששתה לה
שש וארנקן לבושה: נודע בשערים בעלה בשבתו עם זקני
ארץ: סדין ששתה ותמכר וחגור נתנה לפענני: עוז והדר
לבושה ותשחק ליום אחרון: פיה פתחה בחכמה ותורת חסד
על לשונה: צופיה הליכות ביתה ולחם עצלות לא תאכל:
קמו בגיה ויאשרה בעלה ויהללה: רבות בנות עשו חיל ואת
עלית על כלנה: שקר חסן והכל היפי אשה יראת יי היא
תתהלל: תנו לה מפרי ידיה ויהללה בשערים מעשיה:

כל אדם יאמר זה המאמר מהוהר המסוגל לנשמה, המדבר מכבוד סעודה זו:

זכור את יום השבת לקדשו. רבי יצחק פתח ואמר כתיב וקדש אלהים את
יום השביעי וכתיב כמן שישת ימים הלקטוהו וכיום השביעי שבת לא
יהיה בו. וקיון דלא משתכח בה מונוי מה ברכתא אשהכח בה אלא קבי
תאנא קל ברכאן דלעלא ותאמ ביומא שביעאה כלון ותאנא אמאי לא
אשתכח מנא ביומא שביעאה משום דההוא יומא מתקרבאן מנה קל שתא
יומין עלאין וקל חד וחד דהיב מונוא לתא קל חד ביומין מההיא ברכה
דמתקרבאן ביומא שביעאה. בגין כך מאן דאיהו בברגא דמהימנותא דעי
לסדרא פתורא, ולא תקנא סעודתא בלילא דשבתא בגין דיתקרב פתורה
קל אינו שתא יומין דהא ביהוא זמנא אונמן ברכה לאתקרבא קל שתא
יומין דשבתא וברכתא לא אשתכח בפתורא ריבנא ועל כך דעי לסדרא
פתורה בלילא דשבתא בנהא ובמוני. רבי יצחק אמר אפילו ביומא
דשבתא זמין. רבי יהודה אמר דעי לאתקנא כהאי יומא ולמיכל תלת
סעודתי דשבתא בגין דישתכח שכשא וענוא כהאי יומא בשלמא: רבי אבא
אמר לאזדנא באינו יומין דלעלא. דמתקרבאן מהאי יומא והאי יומא
מליא רישיה דזער אנפין משלא דנחית משהיקא דרישא סתיקא דכלא
ואפיל לחקלא דתפוחין דרישין תלת זמני מכד שיל שבתא בגין דיתקרבון
כלהון כחדא. ועל דא דעי בר גש לאתקנא תלת זמני אליו דהא כהא
תליא מהימנותא דלעלא דשתיקא דרישא וכו' עיר אנפין ובחקלא דתפוחין
ודעי בר גש לאתקנא כהו ולמחר כהו. ומאן דגרע סעודתא מניהו אתחוי
פנימותא לעלא ועושה דההוא בר גש סני. בגיני כך דעי לסדרא פתורה
תלת זמני מכד שיל שבתא ולא ישתכח פתורה ריבנא ותשרי ברכתא עלה
קל שאר יומא דשבתא ובהאי מלה אחוי ותלי מהימנותא לעלא: רבי שמעון
אמר האי מאן דאשלים תלת סעודתי בשבתא קלא גפיק ומקנא עלה אז
תתקנא על יי. דא סעודתא חדא לקבל שתיקא דרישא דקל דרישין.

והרכבתיך על קמתי ארץ. דא סעודתא תנינא לקבל חמלא דתפוחין
 דרישין. והאכלתיך נחלת יעקב אביה, דא היא שלימו דאשתלים בזעיר
 אנפין לקבלה קעי לאשלמא סעודתה וקעי לאתשנגא בכלהו סעודתי
 ולמחר קבל חד וחד מניהו משום דאיהו דמהימנותא בבילהו שלימא. וכגון
 כך שבתא אתזכר מכל שאר זמנין וזמנין משום דכלא בה אשתבח ולא
 אשתבח הכי בבילהו זמנין וזמנין. אמר רבי חייא כגון כך משום דאשתבח
 כלא בה אדבר תלת זמנין דכתיב ויכל אלהים ביום השביעי וישבות ביום
 השביעי ויכרך אלהים את יום השביעי. רבי אבא (נ"א: רב המנונא סבא)
 כך הנה יתיב בסעודתא דשבתא הוי חרי קבל חד וחד ונהה אמר דא היא
 סעודתא דרישא דעתיקא דרישא סתימא דכלא. בסעודתא אחרא הנה אמר
 דא היא סעודתא דקודשא כריד הוא וכו' בבילהו סעודתי ונהה חרי קבל חד
 וחד. כך הנה אשלים סעודתי אמר אשלימו סעודתי דמהימנותא. רבי
 שמעון כך הנה אתי לסעודתא הנה אמר הכי, אתקיננו סעודתא דמהימנותא
 עלאה. אתקיננו סעודתא דמלכא. כך אשלים סעודתא תלימא ונהה יתיב
 וחד, הוו מכריזי עלה אז תשנג על וי והרכבתיך על קמתי ארץ והאכלתיך
 נחלת יעקב אביה. אמר רבי אלעזר לאכוהי, אליו סעודתי הוי מתתקנו.
 אמר לה ליליא דשבתא כתיב בה והרכבתיך על קמתי ארץ. בה כליליא
 מתקרבא מסרוניתא וכלהו חמל תפוחין ומתקרבא פתורה דכר נש ונשמתא
 אתוספת והיא ליליא חדתא דמסרוניתא הוי וקעי כך נש למחרי בסעודתא
 למיכל סעודתא דמסרוניתא:

ואחר כך יאמר זה הזמר

אתקיננו סעודתא דמהימנותא. שלמא חדותא
דמלכא דרישא: אתקיננו סעודתא
דמלכא. דא היא סעודתא דחמל תפוחין דרישין
וזער אנפין ועתיקא דרישא. אתנו לכעדא ביהרה:

י מינא ושמאלא, וביניהו בלה, בקשויטין אולא, ומאנין ולבושין: י חבא לה בעלה, וביסודא דילה, דעביד נוחא לה, יהא כתיש פתישין:	א ומר בשבחין, למישל גו פתחין, דבחמל תפוחין, דאנוו דרישין: נ ומין לה השתא, בסתורא סתתא, ובמנרתא סבתא, דנהרא על רישין:
--	---

י הא רענא כמיה, דישרי
על שמייה, דיתענג לשמיה,
במתיקין ודובשין:

א סדר לדרומא, מנרתא
דסתיקא, ושלחן עם
נחמא, בצפונא ארשין:

ב חמרא גו כסא, ומדאני
אסא, לארום ונארוסה,
להתקטא חלשין:

ג עטר להון בתרין, במליו
נפיריו, בשבעין עטוריו,
דעל גבי חמשין:

ד כינתא תתעטר, בשית
נחמי לסר, בנויו
תתקטר, וזיניו דבנישין:

ה ביתין ושביקיו, מסאבין
דחתיקין, חביליו דמשיקין,
וקל זיגי חרשין:

ז נחין אף עקתיו, בטיילין
ושביתיו, ברם אנפין
חדתיו, ורוחיו עם נפשו:
ח דו סגי ייתי, ושל חדא
תרתי, נחורא לה ימטי,
וברקא דנפישין:

ט ריבו שושביןיו, עבירו
תפוניו, לאסשא זיניו,
ונגניו עם רחשין:

י מעבר נשמתיו, ורוחיו
חדתיו, בתרתיו ותלתיו,
ובתלתא שבשין:

יא עטוריו שבשין לה,
ומלקא דלעלא, דיתעטר
בלא, כמדוש כדישין:

יב שימיו וסתימיו, בגו כל
עלמיו, ברם עתיק יומיו,
הלא בטיש בטישין:

למבצע על רפתא, בויקא ובישעתא, תרין יודין נקסא, סתימיו ופרישין:
משח ויקא דניא, דסחניו ריחא ונגרין נחלא, בנה גלחשין:
הלא גימא ריוו, ומליו דנגיוו, דליתוון מתחיוו, סמיריו ובישין:
אתעשרא כלא, דריוו דלעלא, בגו האי הלולא, דעירין כדישין:

ויהא רענא מו כדס עתיקא כדישא דכל כדישין סמירא דכל סמירין
סתיקא דכלא דיתמשח טלא עלאה מגיה למלא רישיה דעיר אנפין
ולחטיל לחסל תפוחין כדישין כדחירו דאנפין ברענא וכתנתא דכלא.
ותמשח מו כדס עתיקא כדישא דכל כדישין סמירא דכל סמירין סתיקא
דכלא רעיקא ורחמי חנא וחסנא כדחירו עלאה כרעיקא וחדנתא עלי ושל
כל כגי ביתי ושל כל הנלוים אלי ושל כל כגי ישראל עמיה וסרמקנא מכל
עקתיו כישין דיתוון לעלמא וזמיו ויתנהב לנא מוונא וסרמקנא סתתא

כלי צרה ושקרא מקולא דקל מונוא ביה תליא וישובינא מעינא בישא
ומתקרא דמלאך הקות ומדיקה של ניהנא. ויהי קנא ולקל נפיקא חנא
וחסדא וחי אריכי ומוני ריחי ורחמי מן קדמיה. אמן כן יהי רצון אמן
ואמן:

קידוש לליל שבת

עומד ומסתכל בגרות ואמר בלחש:

לשם יחוד קודשא כריך הוא ושכינתיה, בדחילו ורחימו, הריני מוכן
וקוּמון לקים מצות עשה לקדש על הנין, כדכתיב, זכור ושמור,
זכרתו על הנין:

ונרא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד

בלחש ויהי ערב ויהי בקר:

יום הששי: ויכלו השמים והארץ וכל
צבאם: ויכל אלהים ביום השביעי
מלאכתו אשר עשה, וישבת ביום השביעי
מכל מלאכתו אשר עשה: ויברך אלהים את
יום השביעי וימךש אתו, כי בו שבת מכל
מלאכתו, אשר ברא אלהים לעשות:

על הפת ברשות קרנו ורענו ורבותי:	על היין סכרי קרנו ורענו ורבותי:
ברוך אתה יי אלהינו מלך	ברוך אתה יי אלהינו מלך
העולם, המוציא	העולם, בורא פרי
לחם מן הארץ:	הגפן:

ברוך אתה יי, אלהינו מלך העולם, אשר
קדשנו במצותיו, ורצה בנו, וישבת
קדשו באהבה וברצון הנחילנו, ופרון
למעשה בראשית. (כי הוא יום) תחלה למקראי

**קִדְּשׁ זִכָּר לַיְצִיאת מִצְרַיִם, (כִּי בָנוּ בְחֶרֶת וְאוֹתָנוּ
מִדֵּשֶׁת מִקְדַּל הַעַמִּים). וְשַׁבַּת קִדְּשָׁה, בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן
הַנִּחַלְתָּנוּ: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ מִקְדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:**

בשבת חוה"מ סוכות אומרים

**בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לֵישֵׁב בַּסֶּפֶה:**

כל אדם מישראל בין איש ובין אשה חייבים לאכול בשבת שלש סעודות, אחת בלילה
ושתיים ביום. וחייב לאכול בכל סעודה פת, ואפילו בסעודה שלישית יזהר מאוד לאכול
פת דוקא:

וחייב לבצוע בכל סעודה על שתי ככרות שלמות, ואוחז שתייהן בידו בשעת ברכת
המוציא ובצוע אחת מהן. ויש להניח הככרות שתהא זו שהוא רוצה לבצוע אותה
לפניו, כדי שלא יצטרך להעביר על המצוה. וכשמקדש ביום בשחרית קודם הסעודה
הקבוצה ואוכל פת בסנין יש אומרים לקחת שתיים שלמות:

זמירות לליל שבת

זה הזמר מיוסד מן חרוז שני והלאה על פי א"כ והחלק הרביעי הוא פסוק אחד ובחרנו
הראשון מפני ענותנותו של המחבר ותם שמו בר"ת שניות של ג' חלקי החרוז שהם
מקדש שומר הרבה ר"ת משה:

**כָּל מִקְדֵּשׁ שְׁבִיעִי בְּרָאוּ לוֹ. כָּל שׁוֹמֵר שַׁבָּת בְּדַת מַחֲלָלוֹ.
שָׁקְרוּ הַרְבֵּה מְאֹד עַל פִּי פִּטְלוֹ. אִישׁ עַל מַחְנֶהוּ וְאִישׁ עַל
הַגָּלוֹ: אוֹהֲבֵי יְיָ הַמַּחֲכִים בְּבִגְדֵי אֶרֶץ אֵל. בְּיוֹם הַשַּׁבָּת קִדְּשׁ
שִׁישׁוֹ וְשָׁמְחוּ בְּמִקְבְּלֵי מִתֵּן נִחְלִיאל. גַּם שָׂאוּ יִדְיָם קִדְּשׁ
וְאָמְרוּ לֵאלֹ. בְּרוּךְ יְיָ אֲשֶׁר נָתַן מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: דּוֹרְשֵׁי
יְיָ זָרַע אֲבָדָהּם אוֹהֲבוֹ. הַמֵּאֲחִירִים לְצֵאת מִן הַשַּׁבָּת וּמִמֵּהָרִים
לְבָא. וְשִׁמְחִים לְשָׁמְרוֹ וּלְטָרֵךְ עֲרוֹבוֹ. וְהַיּוֹם עָשָׂה יְיָ נִגִּילָה
וְנִשְׁמַחָה כּוֹ: וְכִרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה בְּמִצְוֹת שַׁבָּת גְּרוּסָה. חֲרוּתָה
לְיוֹם הַשְּׁבִיעִי בְּכֹלָה בֵּין רַעוּתֶיהָ מְשֻׁבָּחָה. טְהוּרִים יִירָשׁוּהָ
וּיִמְדְּשׁוּהָ בְּמֵאמֶר כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיַּכֵּל אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי
מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: יוֹם קִדְּשׁ הוּא מְבוֹאוֹ וְעַד צֵאתוֹ. כָּל**

זרע יעקב יבְדוּהוּ כדְבַר הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ. לְנוֹחַ בּוֹ וְלִשְׁמוֹחַ
בְּתַעֲנוּג אֲכֹל וְשָׂתוֹ. כָּל עַדַת יִשְׂרָאֵל יַעֲשׂוּ אוֹתוֹ: מִשׁוֹף
חֶסֶד לִירֵעִיד אֵל כָּנָא וְנוֹקֶם. נוֹטְרֵי לַיּוֹם הַשְּׂבִיעִי זְכוֹר
וְשִׁמּוֹר לְהֶקֶם. שְׂמַחֶם בְּבִנְיָן שְׁלָם בְּאוֹר פְּנִיד תִּבְהִיכֶם. יְרֵוּיוֹן
מִדָּשֵׁן בֵּיתָךְ וְנִחַל עֲדִנִיד תִּשְׁקֶם: עוֹזֹר לְשׁוֹכְתִים בְּשְׂבִיעִי,
בְּחֵרִישׁ וּבִקְצִיר עוֹלָמִים. פּוֹסְעִים בּוֹ פְּסִיעָה קִטְנָה סוֹעֲדִים בּוֹ
לְקִרְדָּה שְׁלֹשׁ פְּעָמִים. צִדְקָתָם תִּצְחִיר כְּאוֹר שְׂבַעַת הַיָּמִים. יְיָ
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶהְבֵּת תָּמִיד. יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל תִּשׁוּעַת עוֹלָמִים:

זה הזמר שם המזכר משה וחתם שמו בראש ג' החרוזים הראשונים מנוחה שמי הוא:

מְנוּחָה וְשִׁמְחָה אֹר לַיהוּדִים. יוֹם שְׂבָתוֹן יוֹם
מִחְמָדִים. שׁוֹמְרֵי וּזְכָרֵי הַמָּה מְעִידִים.

כִּי לְשִׁשָּׁה כָּל בְּרוּאִים וְעוֹמְדִים: שְׁמֵי שָׁמַיִם אֶרֶץ
וַיָּמִים. כָּל צָבָא מְרוֹם גְּבוּחִים וְרָמִים. תִּנּוֹן וְאָדָם
וַחֲנִית רָאמִים. כִּי בֵּיה יְיָ צוֹר עוֹלָמִים: הוּא אֲשֶׁר
דָּבַר לָעַם סִגְלָתוֹ. שְׁמּוֹר לְקִדְשׁוֹ מִבְּאוֹ וְעַד צֵאתוֹ.
שְׂבַת קֹדֶשׁ יוֹם חֲמֻדָּתוֹ. כִּי בּוֹ שְׂבַת אֵל מִכָּל
מְלָאכָתוֹ: בְּמִצְוַת שְׂבַת אֵל יִחְלִיצֶךָ. קוֹם קְרָא אֱלֹו
יָחִישׁ לְאַמְצֶךָ. נִשְׁמַת כָּל חַי וְגַם נִעְרִיצֶךָ. אֲכֹל
בְּשִׁמְחָה כִּי כָבֵד רָצֶךָ: בְּמִשְׁנֶה לֶחֶם וְקִדּוּשׁ רִבְּה.
בְּרוּב מְטַעֲמִים וְרוּחַ נְדִיבָה. יִזְכּוּ לָרֵב טוֹב
הַמִּתְעַנְּגִים בָּהּ. בְּבִיאַת גּוֹאֵל לַחַי הָעוֹלָם הַבָּא:

זה הזמר שם המזכר מנחם והסימן מתחיל מהחרוז השני מערב נחלת חפצך מעין:

מִה יְדִידוֹת מְנוּחָתְךָ, אֶת שְׂבַת הַמִּלְקָה, בְּכֹן גְּרוֹץ לְקִרְאָתְךָ,
בּוֹאֵי כָּלָה נְסוּקָה, לְבוֹשׁ בְּגָדֵי חֲמוּדוֹת. לְהַדְלִיק גֶּר
בְּכִרְבָּה. וְתַחַל כָּל הַעֲבוּדוֹת. לֹא תַעֲשׂוּ מְלָאכָה: לְהַתְעַנֵּג

בתענוגים. בַּרְבוּרִים וּשְׁלִי וְדָגִים: מערב מזמינים כל מיני
מִטְעָמִים. מִבְּעוֹד יוֹם מוֹכְנִים. תַּרְנֻגּוּלִים מִפְּטָמִים. וְלַעְרוֹד
בוֹ בָּמָה מִיָּנִים, שְׁתוֹת יִינֹת מִבְּשָׂמִים. וְתַפְנוּקֵי מִטְדָּנִים.
בְּכָל שְׁלֹשׁ פְּעָמִים: להִתְעַנֵּנָה נִחְלֵת יַעֲקֹב וַיֵּרֶשׁ, כְּלִי מִצָּרִים
נִחְלָה. וַיִּכְבְּדוּהוּ עֲשִׂיר וָרֶשׁ. וְתוֹבֵדוּ לַגְּאֻלָּה. יוֹם שֶׁבֶת אִם
תִּשְׁמְרוּ. וְהֵייתֶם לִי סִגְלָה. שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹדוּ. וּבִשְׁבִיעִי
נִגִּילָה: להִתְעַנֵּנָה חֲפָצֶיךָ אֲסוּרִים, וְגַם לַחֲשׂוֹב חֲשֻׁבֹנוֹת.
הַרְהוּרִים מִתָּרִים וְלִשְׁדֹּף הַבְּנוֹת. וְתִינּוֹק לִלְמָדוֹ סֵפֶר. לְמַנְצַח
בְּנֵינֹת. וְלַהֲגוֹת בְּאִמְרֵי שֹׁפָר. בְּכָל פְּנוֹת וּמַחֲנוֹת: להִתְעַנֵּנָה
הַלּוֹכֵף תֵּהָא בְּנִחַת. עוֹנֵג קָרָא לְשֶׁבֶת. וְהִשָּׁנָה מִשְׁפַּחַת. בְּדַת
נֶפֶשׁ מְשִׁיבַת. בְּכֹן נִפְשִׁי לֶךְ עֲרָנָה. וְלִנְחֹת בְּחֶבֶת. כְּשׁוֹשְׁנִים
סוּגָה. בּוֹ יִנּוּחוּ בֶן וּבֵת: להִתְעַנֵּנָה מַעֲיֵן עוֹלָם הֵבֵא. יוֹם שֶׁבֶת
מְנוּחָה. כָּל הַמִּתְעַנְּנִים בָּהּ. יִזְכּוּ לְרֹב שְׂמֻחָה. מַחְבְּלֵי מְשִׁיחַ
יֵצְלוּ לְרִנְחָה. פְּדוּתָנוּ תִּצְמִיחַ וְגַם יִגְדֹל וְאֶנְחָה: להִתְעַנֵּנָה

זה הומר שם מחברו מרדכי בר יצחק וחתם שמו בראשי החרוזות מה ראה דבר כבוד
יהי ברכות יצו חסדו קדושו חי וזכו:

מָה יָמִית וּמָה נַעֲמֵת אַהֲבָה בְּתַעֲנוּגִים. אֵת שֶׁבֶת מְשׁוֹשׁ נֹגִים. לֶךְ בֶּשֶׁר וְגַם
דָּגִים. נְכוּנִים מִבְּעוֹד יוֹם: מִעֶרֶב עַד עֶרֶב לֵב חַדִּים. בָּבֵא עֲתֹד עַת
רֹדִים. גִּיל וְשִׁשׁוֹן לַיהוּדִים, לִמְצֵא פְדוּיֹם: וְאֵת עוֹנֵג לַהֲתַעֲנֵנָה בְּמַתְקִים.
בְּתַעֲנוּגוֹת בְּנֵי אָדָם. וַיֵּין כִּי יִתְאַדָּם. וַיִּשְׁאַר מְשָׁקִים: רָאָה וְהִרְשֵׁ בַיּוֹם כּוֹדֶשׁ.
עָלִי יֵין וְקָרָהוּ. וְאִם אֵין עָלִי לֶחֶם בָּצֵעַ. בְּעֵין יָסָה לְהִרְשׁוֹ: שְׁמַרְהוּ בְּהַלְכוּתוֹ
מִעֲבֹדוֹת. מֵאֲבוֹת וְתוֹלְדוֹת. שִׁיר לֹאֵל תֵּן לַהֲוֹדוֹת. וְכֹר לְהִרְשׁוֹ: כָּל שׁוֹמֵר
יוֹם שֶׁבֶת מִחֲלָלוֹ. מִחֲלָלוֹ יִמְחֹל מַעְלֹו. וְכֹא נִזְאָלוּ שְׁמוֹ שִׁילָה. יִכָּל שִׁי לוֹ:
דְּכֹר סִימֹן טוֹב לֶךְ בְּמֹן וְאוֹת דָּגֵל. סִמְכַסְיוֹן הַמִּתְנַלְנֵל. בְּכָל יוֹם נָח בָּעָם
סִגְלִי. יִשְׁבְּתוּ וַיִּשְׁכְּטוּ: הַטּוֹרְחִים וְלֹא נָחִים עָרֵי שִׁשִּׁי. וְתִשְׁלַח לְחַפְשִׁי. בְּגָדֵי
שֵׁשׁ וְגַם מְשִׁיר. לְכַדָּד וְעֹסֹם: וַיִּאֲמְרוּ בּוֹאֵי כֻלָּה מֵה תִּתְּנֵנִי. הֵן שְׁלַחֵנוּ וְגַם
נִרְדּוּ. עֲרוּכִים כִּי כֹא אֹרֶךְ. קוּמֵי אֹרֶךְ: כְּבוֹד וְזֶן שְׁלִיף בְּאוֹר וְרַח. בָּעַת יָצֵר
כְּלֵי טוֹרַח. קִצּוֹת מִעֶרֶב וְגַם מִזְרַח. צִפּוֹן וְיָמִין: עֲלִינִים וְתַחְתּוֹנִים בְּמִאֲמָרוֹ.
עָלִי תִּבֵּל שֵׁם אֹרֹו. וְכִסְטָא יָצִיר לְיוֹצְרוֹ. בְּקִשׁוֹ לְהַסְמִינוּ: וְאֵת חֵלִית פְּנֵי
קוֹנֵד וְלֹא נִסְמֵן. יוֹם אֶחָד לְמוֹצָאֵיו. וְאֵן נִגְזַר לִירְאֵיו. יֵין עָסִים וְקוֹ: יְהִי
לְקָרֵד וְלִשְׁמֵר וַיִּצָּל מִכָּל רָע. וַיִּשְׁבְּנוּ בְּצֵל עֲצֵי עֵדֶן. וְשֵׁם אֶחָד יִשְׂרָאֵל וְשֵׁם

סעודתיו ושבתותיו אשר שלש. כאיש עניו בדת שלש. במקרא חר היום שלש. רמו שלששתו: ועלה. אם שדש אלה יעשה לה. מהקלים וגם צירים יצלו בלי מצרים יירש נחלה: ברכות נעטה מורה בראשיתך. ויש תקנה לאהריתך. ושובו קנים בצאתך. להקדיל ישאו: כוס רנוה להלל יה. בשיר זריו. בקול נעים קרא בקריו. ללנות קנין אהרן. בשיר יקראו: בכור מלכים וכל פלכים ללוחם. הפחות והסננים. בשקחות וברננים. בכל עת צאתם: יצו חסרו קדוש ועקב ליל ויוקם. ואז לויים על מקומם. ונצחו שיר אשר זקם. בכל מיני זמר: עלי עולה אשר בפוקה. כיום שבת. בארבת יום כרוב חכת. עם נצור כאישון בת עין נשקרה: מי יקאר גודל פאר המלכה. קננה אפים. הליקתה אלפים אמה ארבה: חי זקוף מק. במקראי שמך. שמע עליון. ואל תחרש לרש ואביון. וכל ניב וגם הגיון. לקבו נשפלו קוון ארוכה ליום מנוחה. בעת יחסר. יחן בפת דג ובשר. ישב בשר בלי מחסר. לחמו נכפלו: יום שביעי במדוע. אזי קשכו בדת דגן שקים. בנת דהם יקרים. איש תחקיו שבו:

זה הזמר שם המחבר יהונתן וחתם שמו בראשי התרומים. יום, הבשר, ואם, נשים, תנו, נפש. חוקותיה, זה, קולי:

יום שבת קודש הוא. אשרי האיש שומרהו. ועל
הנין זכרהו, ואל ישים אל לבו. הפים רק ואין
בו. ישמח וירנה. ואם לנה. הצור יפרע את חובו:
הבשר יין ודגים, ואל יחסר בתענוגים. ואם שלש
אלה לפניו צנים. זה יהיה שקרו. אשר חפץ
ביקרו. יוסף חצה דג, ומצא מרגלית בבשרו: ואם
שלחן בדת ערופה, ומלאך אל יענה ברופה. זה יהיה
זמן ארופה. ואויביו יהיו בדומן. ומלאך רע יענה
אמן. בעל פרחו יספר שבחו. שמו יעלה כטוב
שמן: נשים נרות תדליקנה. וזה נדות תחזיקנה,
והחלות תסיקנה. תגן בעדן זכותו. יום בא עת
לדתו. ואם לא עברו ונזהרו. אזי קרובה לדתו:

תנו שִׁבַּח וְשִׁירָה. לֹאֵל אֲשֶׁר שָׁבַת בְּרָא. וְלָנוּ בּוֹ
 נָתַן תּוֹרָה, קָרָא לְמֹשֶׁה מִתְּנָה. בְּבֵית גִּנּוּי הָיָא
 טְמוּנָה. לֵךְ יָאֲתָה וְכַח אוֹתָהּ. תִּנָּה לַעֲדַת מִי מָנָה:
 נִפְשׁ כִּי נֶאֱנָחָה, בָּא שָׁבַת בָּא מְנוּחָה. גִּיל וְשִׁשּׁוֹן
 וְשִׁמְחָה. בִּרְכוּ וְקִדְּשׁוּ בָּמֶן. מִלְרֶדֶת לַעֲם לֹא אֵלֶמֶן.
 וְהַשָּׁבַת נִפְשׁ מְשִׁיבַת. בְּפִיסַת בֵּר אֲשֶׁר טָמֵן:
 חֲקוּתִיָּה בְּמָרָה. נִצְטוּוּ בְּאִזְהָרָה. בְּהִרְרִים בְּשַׁעֲרָה.
 תְּלוּיִם הִלְבוּתִיָּה. שׁוּמְרֵי מִצְוֹתֶיהָ יִנְחָלוּ. לַיּוֹם
 שָׁכְלוּ שָׁבַת בְּצִבְאוֹתֶיהָ: זֶה הָאוֹת אֲשֶׁר שָׁם אֵל.
 בִּינוּ וּבִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וּבְשִׁבְעֵי אֲשֶׁר הוּאֵל.
 סִמְבִּטְיוֹן הִנָּהָר, שְׁבָכֵל יוֹם רָץ וְנִמְהָר, יוֹכִיחַ בּוֹ
 מְנוּחָה. תְּשִׁיב לַמִּין אֲשֶׁר שׁוֹאֵל: קוּלִי קוּלוֹת
 יִחְדְּלוּן, בַּעַת שִׁירֵי יִגְדְּלוּן. כִּי כִטֵּל הֵם יִזְלוּן, וְאֵל
 יִשְׁיֵגוּ גְבוּלֵי. בְּאוֹרַח שִׁיר נָפַל חֲבִלִי. הִתְקוּשְׁשׁוּ
 וְאֵל תִּשְׁמְשׁוּ בְּנֹזֵר שִׁיר שְׁפָרָה לִי: הִתְקוּשְׁשׁוּ

זה הזמר סימנו ישראל והסימן מתחיל כראשי החרוזות יה שבחין רברכין אלהא
 למקדשך. והוא ר' ישראל בר' משה הלוי נאגארה שר' יהודה אריה די מודינא אמר
 עליו לא קם בישראל כישראל:

יְיָ רַבּוֹן עֲלֵם וְעֲלֵמִיָּא, אֲנִתְּ הוּא מְלָכָא מְלַךְ מְלִכְנָא, עוֹבֵד
 גְּבוּרְתָּהּ וְתַמְהָרָא, שְׁפַר קְדָמָה לְהַחְנוּנָא: יְיָ רַבּוֹן
 שְׁ בָחוּן אֶסְדֵּר צִפְרָא וְרִמְשָׁא, לֵךְ אֱלֹהָא קִדְּיָשָׁא, דִּי בָרָא כָּל
 נִפְשָׁא, עִירִין קִדְּשִׁין וּבְנֵי אֲנָשָׁא, חִיוֹת בָּרָא וְעוֹפִי
 שְׁמַיָּא: יְיָ רַבּוֹן

רְבִרְבִּין עוֹבְדִיד וְתַמְיִפִּין, מְכִיד רְמָא וְזַקִּיף כְּפִיפִין, לוֹ
 יְחִיה גְּבַר שְׁנִין אֶלְפִין, לֹא יַעוֹל גְּבוּרְתָּהּ בְּחוּשְׁבִּנְנָא: יְיָ רַבּוֹן

אֶל־הָאֵלֹהִים דִּי לֵה יִקְרַב וּרְבוּתָא, פְּרוּכַת יֵת עֲנָה מִפּוֹס אֲדִינוּתָא,
וְאִפְיָק יֵת עֲמָה מִגְזַל וְלֹתָא, עֲמָה דִּי בְחֵרַת מִכָּל אֲמָנָא: יֵה רְבוֹן
לְ מִקְדָּשְׁךָ תּוֹב וְלִמְדָּשׁ קֳדָשִׁין, אֲתֵר דִּי בֵּה יִחְדּוּן רוּחִין
וְנַפְשִׁין, וְיִזְמְרוּן לְךָ שִׁירֵין וְרַחֲשִׁין, בִּירוּשָׁלַם בְּרִתָּא
דְּשׁוּפְרִיא:

השיר הזה נתייחד בחזרוני כנגד ברכת הון וברכת הארץ וברכת ירושלים שהם
דאורייתא וחרון האחרון נגד ברכת הכוס. ומה שאין אומרים זאת בכל יום, מאפס פנאי
בששת ימי המעשה:

צוּר מִשְׁלוֹ אֶכְלֵנוּ בְּרִבּוֹ אֲמוּנִי. שְׁבַעְנוּ וְהוֹתַרְנוּ כְּדָבָר יְיָ: הֵן
אֵת עוֹלָמֵנוּ רוּעָנוּ אֲבִינוּ. אֶכְלֵנוּ אֵת לַחֲמֹ. וְיִינוּ שְׁתִּינוּ.
עַל כֵּן נִזְדָּה לְשִׁמּוֹ וְנִהְלָלוּ בְּפִינוּ. אֲמַרְנוּ וְעָנִינוּ. אִין קֳדָשׁ בֵּין:
צוּר בְּשִׁיר וְכוֹל תּוֹדָה נִבְרָה לְאַלְהֵינוּ. עַל אֶרֶץ חֲמֻדָּה (מוֹכָה)
שֶׁהִתְחִיל לְאַבּוֹתֵינוּ. מוֹזֵן וְצֹדֵה הַשְּׂבִיעַ לְנַפְשָׁנוּ. חֲסִידוֹ נִבְרָה
עָלֵינוּ. וְאַמֵּת יְיָ: צוּר רַחֵם בְּחֶסֶדְךָ. עַל עֲמָה צוּרְנוּ. עַל צִיּוֹן
מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ. וְכוֹל בֵּית תַּפְאֲרֵתְנוּ. בֵּן דָּוִד שְׂבָדְךָ, יָבֵא
וְנִנְאֲלָנוּ. רוּחַ אֲפִינוּ. מְשִׁיחַ יְיָ: צוּר יִבְנֶה הַמִּקְדָּשׁ. עִיר צִיּוֹן
תִּמְלֹא. וְשֵׁם נְשִׁיר שִׁיר קֳדָשׁ. וּבִרְנָנָה נִשְׁלַח. הַרְחֲמֵנוּ הַנִּקְדָּשׁ.
יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה. עַל כּוֹס יַיִן מְלֵא. בְּבִרְכַּת יְיָ: צוּר

זמר לדבי אברהם בן עזרא וחמיו שמו בראשי החזנים:

צִמְאָה נַפְשִׁי לְאַלְהִים לֹאֵל חֵי. לְבִי וּבִשְׂרִי יִרְנָנוּ לֹאֵל חֵי:

א ל אחד בְּרָאֵנִי. וְאֶמֶר חֵי אֲנִי. כִּי לֹא יִרְאֵנִי. הָאֲדָם וְחֵי:
ב רָא כֹל בְּחֶכְמָה. בַּעֲזָה וּבְמִזְנוּתָהּ. מֵאֵד נִעְלָמָה. מִעֵינֵי כָל חֵי:
ג ם עַל כָּל כְּבוֹדוֹ. כָּל סֵה יִתְּחֵה הוֹדוֹ. בְּרוּךְ אֲשֶׁר בָּרָךְ. נִפְשׁ כָּל חֵי:
ד בְּרִיל יִנִּי חֵם. חֲקִים לְהוֹרוֹתָם. אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אוֹתָם. הָאֲדָם וְחֵי:
ה יִזְהַר יִצְחָק. נִמְשַׁל לְאֶכָּה דָּה. אֲמַת כִּי לֹא יִצְדָּה. לְפָנֶיךָ כָּל חֵי:
ו לֵב יִצֵּר חֲשׁוֹב. כְּדָמוֹת חֲמַת עֲקֻשׁוֹב. וְאִיכָּה יִשׁוֹב. הַקִּשָּׁר הַחֵי:
ז סוֹנִים אִם אֲכֹ. וּמִדְּרָכָם שָׂבוּ. טָרֵם יִשְׁכְּבוּ. בֵּית מוֹעֵד לְכָל חֵי:
ח ל כָּל אֲהוּרֵךְ. כָּל סֵה תִּתְּחַדֵּךְ. פּוֹתֵחַ אֵת יָדְךָ. וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חֵי:
ט כּוֹר אֲהַבֵּת קְדוּמִים. וְהִתִּיָּה נִדְרָמִים. וְקָרַב הִימִים. אֲשֶׁר בֵּן יִשִּׁי חֵי:
ך אֵה לְבִרְתָּ אֲמַת. שְׂפָתָה נּוֹאמֶת. לֹא בִי בְּנֵךְ הַמֵּת. וּבְנֵי הַחֵי:
א קוֹד עַל אִפִּי. וְאִפְרוֹשׁ לֹךְ בְּפִי. עַת בִּי אִתְּחַת פִּי. בְּנִשְׁמַת כָּל חֵי:

שם המחבר יצחק לוריא

- י וּמִזֶּה לְיִשְׂרָאֵל אוֹרָה וְשִׁמְחָה, שְׁבֶת מְנוּחָה:
 צ וַיֵּת פְּקוּדִים, בְּמַעֲמַד הַר סִינִי, שְׁבֶת וּמוֹעֲדִים, לְשֹׁמֵר כָּכָל
 שְׁנִי, לְעֶרֶךְ לְפָנָי, מִשָּׁאת וְאֵרוּחָה, שְׁבֶת מְנוּחָה: יום זה
 ח מִדֶּת הַלְּבָבוֹת, לֵאמֹה שְׂבוּרָה, לְנַפְשׁוֹת נִכְאָבוֹת, נִשְׁמָה
 יִתְרָה, לְנַפֵּשׁ מִצְרָה, תִּסִּיר אֲנָחָה, שְׁבֶת מְנוּחָה: יום זה
 ק דְּשֶׁת בְּרַכְתָּ, אוֹתוֹ מִכָּל יָמִים, בְּשֵׁשֶׁת כְּלִית מְלָאכָת עוֹלָמִים,
 בּוֹמְצֵא עֲנוּמִים, הַשְׁקֵטוּבִטָּחָה, שְׁבֶת מְנוּחָה: יום זה
 ל אֲסוּר מְלָאכָה, צוּיָתָנוּ נוֹרָא, אֲזִכָּה הוֹר מְלוּכָה, אִם שְׁבֶת
 אֲשִׁמְרָה, אֶקְרִיב שִׁיל מוֹרָא, מְנַחֵה מְרַקָּחָה, שְׁבֶת מְנוּחָה: יום זה
 נ שִׁיר אֶעֱרֹךְ לָךְ, בְּנִגּוֹן וְנִעֻמָּה, מוֹל תִּבְאָרֶת גְּדֻלָּה, נִפְשִׁי
 לָךְ בְּמַהֲרָה, לְסַגֵּלָה תְּמִימָה, כּוֹס הַבְּטָחָה, שְׁבֶת מְנוּחָה: יום זה
 ר צֶה תִּפְלִתִי, כְּמוֹ קָרְבֵּן נִחְשׁוֹן, וַיּוֹם מְנוּחָתִי בְרָנָה וּבִשְׁשׁוֹן,
 חֲכִיב כֶּבֶת אִישׁוֹן, בְּרַב הַצִּלָּחָה, שְׁבֶת מְנוּחָה: יום זה
 י שְׁעָד קוֹיָנוּ, יֵה אֲדִיר אֲדִירִים, בֶּן דּוֹר מְלִפְנֵי, שְׁלַח נָא
 לְעַבְרִים, וַיִּקְרָא לְדִרְוֹרִים, רִנַּח וְהִנָּחָה, שְׁבֶת מְנוּחָה: יום זה
 א נָא עֲלִיוֹן נוֹרָא, הַפִּיטָה עֲנָנוּ, פָּדָנוּ בְּמַהֲרָה, חֲנָנוּ חֲנָנוּ,
 שְׁמַח נִפְשָׁנוּ, בְּאוֹר וְשִׁמְחָה, שְׁבֶת מְנוּחָה: יום זה
 ח דֵּשׁ מִקְדָּשָׁנוּ זָכְרָה נִחְרָבָת, טוֹבָד מוֹשִׁיעָנוּ, תָּנָה לְעֶצְבָּת,
 בְּשִׁבְתִּי יוֹשְׁבָת, בּוֹמֵר וּשְׂבָחָה, שְׁבֶת מְנוּחָה: יום זה
 ז כּוֹר קְדוֹשׁ לָנוּ, בְּזִכּוֹת יִקְרַת הַיּוֹם, שְׁמַר נָא אוֹתָנוּ, בַּיּוֹם זֶה
 וּבְכָל יוֹם, הוֹדִי צֶה וְאִים, תִּבְיֵא רִנָּחָה, שְׁבֶת מְנוּחָה: יום זה
 ק וְלִרְנָה וַיִּשְׁעָה, לְיִשְׂרָאֵל הַשְׁמִיעָה, בְּכֹא חֲזִיוֹן תִּשְׁוֹעָה,
 צוֹר מְצַמִּיחַ יִשְׁוֹעָה, אוֹר שְׁמִשִּׁי הוֹפִיעָה, תְּמִיד הוֹרִיחָה,
 שְׁבֶת מְנוּחָה: יום זה

זמר לשבת מהרב הק"ר אהרן הגדול זצוק"ל מקארלין

יְהִי אֲכֶסֶף נֶעֱם שְׁכֵת הַמִּתְאַמֵּת וּמִתְאַחֶדֶת בְּסִנְלָתָהּ, מִשָּׁךְ נֶעֱם
יִרְאָתָהּ לֶעֱם מִבְּקָשֵׁי רְצוֹנָהּ, קֹדֶשׁ
בְּקֹדֶשֶׁת הַשְּׁכֵת הַמִּתְאַחֶדֶת בְּתוֹרָתָהּ, פֶּתַח
לָהֶם נֶעֱם וּרְצוֹן לִפְתּוֹחַ שְׁעֵי רְצוֹנָהּ:

הִזְהָה הוּא * שְׁמוֹר שׁוֹמְרֵי וּמִצְפִּים שְׁכֵת קֹדֶשֶׁךְ, כְּאֵיל תַּעֲרֹג
עַל אֲפִיקֵי יָמִים כֵּן נִפְשָׁם תַּעֲרֹג לִקְבֹּל
קֹדֶשֶׁת (נִי"א נֶעֱם) שְׁכֵת הַמִּתְאַחֶדֶת בְּשֵׁם
קֹדֶשֶׁךְ, הִצַּל מֵאֲחֶרֶי לִפְרֹשׁ מִן הַשְּׁכֵת
לְכַלְתִּי תִהְיֶה סָגוֹר מֵהֶם שְׁשֵׁה יָמִים
הַמִּקְבְּלִים קֹדֶשֶׁךְ מִשְׁכֵּת קֹדֶשֶׁךְ, וְטָהוֹר
לָכֶם בְּאַמֵּת וּבְאֱמוּנָה לְעַבְדְּךָ:

וַיְהִי רַחֲמִיד מִתְגַּלְלִים (עַל מַדּוּתִיךְ, וַיְהִי רַחֲמִיד
מִתְגַּלְלִים) עַל עַם קֹדֶשֶׁךְ, לְהַשְׁקוֹת צִמְאֵי
חֲסִדְךָ מִנְהַר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, לְעֹטֵר אֶת
יִשְׂרָאֵל בְּתַפְאֶרֶת הַמִּקְפָּאִים אוֹתָךְ (כִּיּוֹם
שְׁכֵת) עַל יְדֵי שְׁכֵת קֹדֶשֶׁךְ, כָּל שְׁשֵׁה יָמִים
לְהַנְחִילָם נִחְלַת יַעֲקֹב בְּחִירְךָ:

הַשְּׁכֵת נֶעֱם הַנִּשְׁמוֹת וְהַשְּׁבִיעִי עֲנֵג הַרוּחוֹת, וְעֵדֶן הַנִּפְשׁוֹת,
לְהַתְעַדֵּן בְּאַהֲבָתְךָ וּבִירְאָתְךָ, שְׁכֵת קֹדֶשׁ
נִפְשֵׁי חוֹלֵת אֲהַבְתְּךָ, שְׁכֵת קֹדֶשׁ נִפְשׁוֹת
יִשְׂרָאֵל כִּצֵּל כְּנִפְיָה יַחֲסִיוֹ, יִרְוֶנוּ מִדְּשׁוֹן
בֵּיתְךָ:

* נִי"א וַיְהִי

בר יוחאי, נמשחת אשירה, שמן ששון מחבריד:
 בר יוחאי, שמן משחת כדש, נמשחת ממדת הכדש, נשאת
 ציץ נור הכדש, חבוש על ראשך פארך: בר יוחאי
 בר יוחאי, מושב טוב בשבת, יום נסת יום אשר כרתת,
 במעלות צורים שעמדת, שם קנית הודך
 והדרך: בר יוחאי

בר יוחאי, עצי שטים עומדים, למודי יי הם לומדים, אור
 מפלא אור היקוד הם יוקדים, הלא הקמה יורוד
 מורך: בר יוחאי

בר יוחאי, נ לשדה תפוחים, עליה ללכות בו מרקחים, סוד
 תורה כציצים ופרחים, נעשה אדם נאמר
 בעבורך: בר יוחאי

בר יוחאי, נ אורת בגבורה, ובמלחמת אש דת השערה, וחרב
 הוצאת מתערה, שלפת נגד צורריך: בר יוחאי
 בר יוחאי, ל מקום אבני שיש, הנעת ופני אריה ליש, גם
 גלת בותרת על עיש, תשורי ומי ישורך: בר יוחאי
 בר יוחאי, פ כדש הקדשים, בו ירוק מחדש חדשים, שבע
 שבתות סוד חמשים, קשרת קשרי שין
 קשריך: בר יוחאי

בר יוחאי, י וד חכמה קדומה, השקפת לכבודה פנימה,
 שלשים ושתים נתיבות ראשית תרומה, את
 קרוב ממשח ויו אורך: בר יוחאי

בר יוחאי, אור מפלא רום מעלה, יראת מלהביט כי רב לה,
 תעלומה ואיוהורא לה, נמת עין לאתשורך: בר יוחאי
 בר יוחאי, אשרי יולדתה, אשרי העם הם לומדה, ואשרי
 העומדים על סודה, לבושי חשן תמיד ואורך:

בר יוחאי, נמשחת אשירה, שמן ששון מחבריד:

סוף יומא

אמר רבי עקיבא, אשריכם ישראל, לפני מי אתם מטהרין, ומי מטהר אתכם, אביכם שבשמים. שנאמר, וזכרתי עליכם מים טהורים וספרתם. ואומר, מקוה ישראל יי, מה מקוה מטהר את הטמאים, אף הקרוש קדוש הוא מטהר את ישראל:

שֶׁבַח נוֹתָנִים לוֹ כָּל צָבָא מְרוֹם. תַּפְאֶרֶת וְגִדְלָה שְׂרָפִים וְחַיִּית וְאוֹפְנֵי הַקֶּדֶשׁ:

לֵאל אֲשֶׁר שָׁבַת מְכַל הַמַּעֲשִׂים, בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי נִתְעַלָּה וַיֵּשֶׁב עַל כִּסֵּא כְבוֹדוֹ תַּפְאֶרֶת עֲטָה לְיוֹם הַמְּנוּחָה עֲנֵג קָרָא לְיוֹם הַשְּׁבִית. זֶה שִׁיר שֶׁבַח שֶׁל יוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבוּ שְׁבַת אֶל מְכַל מְלֹאכֶתוֹ: וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשְׁפַּח וְאוֹמֵר מְזִמּוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשְּׁבִית טוֹב לַהֲדוֹת לַיָּי. לְפִיכָּה וּפְאָרוֹ וַיִּבְרְכוּ לֵאל כָּל יְצוּרָיו. שֶׁבַח יְקָר וְגִדְלָה וְכְבוֹד וַתֵּנוּ לֵאל מְלֶכֶּה יוֹצֵר כָּל הַמִּנְחִיל מְנוּחָה לַעֲמוֹ יִשְׂרָאֵל בְּקִדְשָׁתוֹ בְּיוֹם שְׁבַת קִדְשׁ. שְׁמֶךָ יי אֱלֹהֵינוּ יִתְקַדֵּשׁ. וְזִכְרֶךָ מְלַכְנוּ וַתַּפְאֵר. בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת: תִּתְקַדֵּשׁ מוֹשִׁיעֵנוּ עַל כָּל שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְעַל מְאוּרֵי אוֹר שֶׁיִּצְרָתָהּ הִמָּה וּפְאָרוֹךְ סִלָּה:

קודם ברכת המזון של כל סעודות שבת יסול ידיו במים אחרונים ואמר זה:
יְדֵי אֶסְחִי אֲנִי, לְגַבִּי חֵד מְנָא, לִסְטָרָא חוֹרִינָא. דְּלִית כְּהָ מְקֻשָּׁא:

אַזְמֵן בְּתַלְתָּא. בְּכֶסֶּא דְּבִרְכַתָּא. לַעֲלַת עֲלִתָא. עֲתִיקָא קוֹדִישָׁא:

כל אדם יאמר זה המאמר מהווהר המסוגל לנשמה המדבר מכבוד סעודה זו:

כיומא דשבתא בסעודתא תנינא כתיב אז תתענג על יי. על יי נדאי.
 דההיא שבתא אתגליא שתיקא כדרישא וכלהו שלמין כדדנותא
 ושלמא חדנותא דשתיקא עבדינן וסעודתא דילה היא נדאי בסעודתא
 תליתאה דשבתא כתיב והאכלתיך נחלת יעקב אביך דא היא סעודתא
 דזעיר אנפין דהוי בשלימותא וכלהו שבת יומין מההוא שלימו
 מתקרבאן ובעי כר נש למחרי בסעודתא ולאשלקא אליו סעודתי
 דאנון סעודתי מהימנותא שלימתא דורשא כדרישא דישראל די
 מהימנותא עלאה דא דילהו ולא דעמין עובדי כוכבים וכניני כד אמר
 ביני ובין בני ישראל. תא חזי בסעודתי אליו אשתמודעין ישראל
 דאנון בני מלקא דאנון מהיקלא דמלקא דאנון בני מהימנותא וקאן
 דפגים חר סעודתא מניה אחזי פגימותא לעלא ואחזי נרמה דלאו
 מבני מלקא עלאה הוא דלאו מבני היקלא דמלקא הוא דלאו מורשא
 כדרישא דישראל הוא ויהבין עלה חוקרא דתלת מליו דינא דגיהנם
 וכו'. ותא חזי בקלהו שאר זמנין וחזין דעי כר נש לחרי ולמחרי
 למסקני ואי הוא חרי בלחודיו ולא יהיב למסקני עונשה סגי דהא
 בלחודיו חרי ולא יהיב חרו לאחרא עלה כתיב וזריתי פרש על חניכם
 פרש חניכם ואי איהו בשבתא חרי אף על גב דלא יהיב לאחרא לא
 יהבין עלה עונשא כשאר זמנין וחזין דכתיב פרש חניכם פרש חניכם
 קאמר ולא פרש שבתכם וכתיב חדשיכם ומועדיכם שגאה נפשי ואלו
 שבת לא קאמר וכניני כד כתיב ביני ובין בני ישראל ומשום דכל
 מהימנותא אשתכח בשבתא יהבין לה לכר נש נשמתא אחרא נשמתא
 עלאה נשמתא דכל שלימו כד בדונקא דעלקא דאתי וכניני כד אקרי
 שבת מהו שבת שקא דכודשא בדיה הוא שקא דאיהו שלים מכל
 סטרוי. אמר רבי יוסי נדאי כד הוא ני לה לכר נש דלא אשלים חדנותא
 דמלקא כדרישא וקאן חדנותא דילה אליו תלת סעודתי מהימנותא
 סעודתי דאכרנהם יצחק ויעקב קלילו בהו וכלהו חרו על חרו
 מהימנותא שלימותא מכל סטרוי. תאנא כדדרי יקא מתעשרין אבהו
 וכל בניו נחמו מה דלאו הכי דכל שאר חזיו וזמניו כדדרי יקא חסביא
 דגיהנם נחמו כדדרי יקא כל דיניו אתכספו ולא מתעשרין בעלקא
 כדדרי יקא אוריתא מתעשרא בעשרין שלמין כדדרי יקא חדנותא
 וסתפוקא אשתמע בקאנתו וסתפשו שלמיו: ברוך יי לעולם אמן ואמן:

דיני קידושא רבא של שחרית

יהיה שולחנו ערוך ומפה פרוסה על השולחן כמו בסעודת הלילה ויברך על היין "בורא פרי הגפן" והוא נקרא "קידושא רבא", ואחר כך יסול ידיו ויבצע על לחם משנה כמו בלילה:

סדר קידוש ליום השבת

אַתְּקִינּוּ סְעוּדְתָא דְמַהֲימְנוּתָא, שְׁלִימְתָא חֲדוּתָא
דְּמַלְבָּא כְּדִישָׁא: אַתְּקִינּוּ סְעוּדְתָא
דְּמַלְבָּא. דָּא הִיא סְעוּדְתָא דְעֵתִיקָא כְּדִישָׁא וְזַעִיר
אַנְפִּין וְחָקֵל תְּפוּחִין כְּדִישִׁין אַתְּנִין לְסַעְדָּא בְּהַדְרִיה:

ח דו חצרי חקלא. כרבור וכקלא.
ומללו מלה. מתיקא כרוקשא:

א סדר לסעודתא. בצקרא דשבתא.
ואמין דה השתא. עתיקא
כדישא:

ק דם רבון שלמין. במלון פתימין.
תגלון פתגמין. ותימרון חדושא:
ל עטר פתורא. כרזא זכורא.
עמיקא וסמירא. ולא מלתא
אושא:

ג הורא ישרי דה. כקידושא רבא.
ובחמקרא סבא. דבה תחרי נקשא:
י שדר לו שופריה. ונחוי ביקריה.
ינחוי לו סתרה. דאתאמר
בלחישא:

י אליו מליא. יהון לרבישנא. ופקון
קאן שריא. הלא ההוא שמשא:

י גלה לו טעמי. דבתריסר נהמי.
דאינון את בשמיה. כסילא
וקלישא:

ך כו יתיר נסני. לעילא מן דרגה.
ויסב כה ווגה. דהות פרישא:

ץ רורא דלעילא. דכי חיי כלא.
ויתרבי חילא. ותיסק ער רישא:

הומר הזה שם מחברו חיים יצחק

י הי רצון מלכניד. אתה אלהי
קדושי. תערוך לפני שלחנך.
תדשן בשמן ראשי:

ח י וברוך צורי. בין תהלהל
נפשי. כי י יאיר נרי. כהלו נרו
עלי ראשי:

מ י יתן מנוחתי. לפני ארון
השלוש. והיתה שלמה מסתי.
המים והשלוש:

י רעי לא אחסר. על מי מנוחות
ינהלני. נותן לחם לקל דשר.
לחם חקי הבריפני:

ח דות ימים ושנות עולמים. עורה
 כבודי עורה. ועל ראשי יהיו
 תמים. נר מצוה ואור תורה:
 כ ומה יי למנוחתה. אתה נארו
 עורה. כח נא אל את ברקתה.
 והחזק קנו חודש:

י שלח מלאכו לפני. ללותי לווה.
 בכום ישועות אשא קני. מנת
 בנטי רויה:
 ק מאה נפשי אל יי. ימלא שובע
 אסמי. אל ההרים אשא עיני.
 כהלל ולא קשמאי:

מזמור לדוד יי רעי לא אחסר: בנאות השא ירביצני על מי
 מנוחות ונהלני: נפשי ישובכ ונחני במעגלי צרה
 למען שמו: גם כי אלה בניא צלמות לא אירא רע כי אתה
 עמדי. שבטך ומשענתך הטה ונחמני: תערה לפני שלחו נגר
 צררי השנת בשמן ראשי בנטי רויה: אף טוב נחסד ירדפוני
 כל ימי חיי ושבתי בבית יי לארץ ימים:

אם תשיכ משבת רגלך עשות חסדך ביום קדשי וקראת לשבת ענג לקדוש
 יי מקבד וכבודו מעשות דרכיך ממצוא חסדך ודבר דבר. אז תחשננ
 על יי והרבתה על קמתי ארץ והאכלתה נחלת נאכב אכיד כי פי יי דבר:
 ושמר בני ישראל את השבת. לעשות את השבת לדרתם ברית עולם:
 כיני וכו' בני ישראל אות היא לעולם. כי ששת ימים עשה יי את
 השמים ואת הארץ וכו' השביעי שבת וינפש:

זכור את יום השבת להקדשו: ששת ימים תעבד
 ועשית כל מלאכתך: ויום השביעי שבת ליי
 אלהיך לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך
 עבדך ואמתך ובהמתך ונרד אשר בשעריך: כי
 ששת ימים עשה יי את השמים ואת הארץ את הים
 ואת כל אשר בהם וינח ביום השביעי:
 על כן ברוך יי את יום השבת ויקדשהו:

סברי מרזו ורדנו ורבוסי:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן:

זה הזמר שם המחבר שמעון בר יצחק. והוא רבינו שמעון הגדול אשר עשה כמה וכמה פיוטים. וחתם שמו בראשי החרוזות מחרוזת השני המתחיל שבטי ית. מה יקר. עילם שת. וצפיר. נסגרת. בבואו. ראותו. וחרוז יצוה צור חסדו כהלותיו, ר"ת יצחק. והוא יסדו לתת שיר ושבח להש"י על שהוציאנו ממצרים והצילנו משונאי ה', ועתיד לגאלנו כגאולה העתידה ב"ב:

בְּרוּךְ אֲדֹנֵי יוֹם יוֹם. יַעֲמֹם לָנוּ יֵשַׁע וּפְדִיּוֹם. וּבִשְׁמוֹ נִגִּיל כָּל הַיּוֹם. וּבִישׁוּעָתוֹ נָרִים רֹאשׁ עֲלִיּוֹן. כִּי הוּא מַעֲז לְדָל וּמַחֲסֶה לְאֲבִיּוֹן: שְׂבָטִי יְהוָה לְיִשְׂרָאֵל עֲדוּת. בְּצַרְתָּם לוֹ צָר. בְּסִכְלוֹת וּבַעֲבָדוֹת. בְּלִכְנֶת הַסִּפִּיר הַרְאָם עוֹז יִדְּרוֹת. וּנְגִלָה לְהַעֲלוֹתָם מֵעוֹמֶק בּוֹר וְדוֹת. כִּי עַם יִי הַחֲסֵד וְהַרְבֵּה עֲמוֹ פְדוּת: מַה יָּקָר חֲסִדוֹ בְּצִלוֹ לְנוֹנְנֵינוּ. בְּגִלוֹת בְּכֹלָה שְׁלַח לְמַעֲנֵינוּ. לְהוֹרִיד בְּרִיחִים נִמְנָה כִּינִימוֹ. וַיִּתֵּן לְרַחֲמִים לִפְנֵי שׁוֹבֵימוֹ. כִּי לֹא יִטּוֹשׁ יִי אֶת עַמּוֹ בְּעָבוֹר הַגָּדוֹל שְׁמוֹ: עִילָם שֵׁת בְּסָאוֹ לְהַצִּיל יִדְּיָיו. לְהַעֲבִיר מִשָּׁם מֵאוֹזֵי מוֹרְדֵּיו. מֵעָבוֹר בְּשִׁלַּח פָּדָה אֶת עַבְדֵּיו. קִרְן לַעֲמּוֹ יָרִים תְּהַלֵּה לְכָל חֲסִידָיו. כִּי אִם הוֹנָה וְרַחֵם בְּרַחֲמֵיו וּכְרוֹב חֲסִידָיו: וּצְפִיר הָעוֹזִים הַגָּדִיל עֲצוּמָיו. וְגַם חֲזוֹת אֲרַפֵּעַ עָלוֹ לְמְרוֹמָיו. וּבִלְבָם דָּמּוּ לְהַשְׁחִית אֶת רַחוּמָיו עַל יְדֵי כֹהֲנָיו מִגֵּר מִתְּקוּמָמָיו. חֲסִדֵּי יִי כִי לֹא תִמְנּוּ כִי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו: נִסְגַּרְתִּי לְאֶדְרוֹם בֵּינִי רָעִי מִדְּנִי. שֶׁבָּכַל יוֹם יוֹם מִמְּלָאִים בְּרַסָּם מִעֲדָנִי. עֲזָרְתוֹ עָמִי לְסִמּוֹךְ אֶת אֲדָנִי. וְלֹא נִטְשָׁתִּי כָּל יְמֵי עֲדָנִי. כִּי לֹא יִזְנַח לְעוֹלָם אֲדָנִי: בִּבְאוֹ מֵאֶדְרוֹם חֲמוּץ בָּגָדִים. וְכַח לוֹ בְּבִצְרָה וְטִבַּח לוֹ בְּבוֹגָדִים. וְיוֹ נִצָּחָם מִלְּבוּשָׁיו לְהֵאָדָּם. בְּכוֹחוֹ הַגָּדוֹל יִבְצֹר רוּחַ נְגִידִים. הִנֵּה בְרוּחוֹ הַקָּשָׁה כְּיוֹם קָדִים: רְאוּתוֹ כִּי בֶן אֲדוֹמֵי הָעוֹצָר. יִחְשׁוֹב לוֹ בְּבִצְרָה תְּקִלוּט בְּבִצָּר. וּמִלֵּאָף בְּאֶדָם בְּתוֹכָהּ יִנָּצֵר. וּמִזִּיד בְּשׁוֹנֵג בְּמִקְלָט יַעֲצֹר. אֲהַבּוּ אֶת יִי כָּל חֲסִידָיו אֲמוּנִים נֹצֵר: יִצְנֶה צוֹר חֲסִדוֹ קַהְלוֹתָיו לְקַבֵּץ. מֵאֲרַפֵּעַ רוּחוֹת עֲדָיו לְהַקְבֵּץ. וּבִהַר מְרוֹם הָרִים אוֹתָנוּ לְהַקְבֵּץ. וְאֵתָנוּ יִשׁוּב נְדָחִים כּוֹבֵץ. יִשְׁיֵב לֹא נֶאֱמַר כִּי אִם

וְשֶׁב וְקִבֵּץ: בְּרוּךְ הוּא אֱלֹהֵינוּ אֲשֶׁר טוֹב גָּמְלָנוּ. בִּרְחֻמֵּי
 וּבְרוּב חֲסָדָיו הִגְדִּיל לָנוּ. אֱלֹה וְקֹאֵלָה יוֹסֵף עֲמָנוּ. לְהַגְדִּיל
 שְׁמוֹ הַגָּדוֹל הַגָּבוֹר וְהַנּוֹרָא שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ: בְּרוּךְ הוּא אֱלֹהֵינוּ
 שֶׁבָּרָאנוּ לְכַבֵּדוֹ. לְהַלְלוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ וּלְסַפֵּר הוֹדוֹ. מִכָּל אוֹם נֶכֶד
 עָלֵינוּ חֲסֵדוֹ. לָכֵן כָּל לֵב וְכָל נֶפֶשׁ וְכָל מְאוֹדוֹ. נִמְלִיכוּ
 וְנִתְחַדּוּ: שֶׁהַשְׁלוֹם שְׁלוֹ יְשִׁים עָלֵינוּ בְּרָכָה וְשְׁלוֹם. מִשְׁמַאל
 וּמִיָּמִין עַל יִשְׂרָאֵל שְׁלוֹם. הִרְחֵמֶן הוּא יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשְׁלוֹם.
 וְיִזְכּוּ לְרֹאוֹת בָּנִים וּבָנֵי בָנִים עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּבִמְצוֹת עַל
 יִשְׂרָאֵל שְׁלוֹם. יוֹטֵץ אֵל גָּבוֹר אֲבִי עַד שֶׁר שְׁלוֹם:

זה הוסר שם המחבר ברוך חזק ותתום בו כראשי התורות ברוך. רוכב. ואשרי. כל.
 חמדת. זכור. קודש:

בְּרוּךְ אֵל עֲלִיוֹן אֲשֶׁר נָתַן מְנוּחָה. לְנַפְשֵׁנוּ פְּדִיוֹם.
 מִשְׁאֵת וְאַנְחָה. וְהוּא יִדְרֹשׁ לְצִיּוֹן עִיר
 הַנִּדְחָה. עַד אָנָּה תוֹגִיּוֹן נֶפֶשׁ נְאֻחָה: הַשּׁוֹמֵר שֶׁבֶת
 הַבֵּן עִם הַבֵּת. לֹאֵל יִרְצוּ כְּמִנְחָה עַל מַחְבֶּת: רוֹכֵב
 בְּעֶרְבוֹת. מְלֶךְ עוֹלָמִים. אֶת עַמּוֹ לִשְׁבוֹת. אֲזַן
 בְּנִעִימִים. כְּמֵאכְלֵי עֶרְבוֹת. בְּמִינֵי מִטְעָמִים.
 כְּמִלְבוּשֵׁי כְבוֹד וְכַח מִשְׁפָּחָה: הַשּׁוֹמֵר וְאֲשֶׁרֵי כָּל
 חוֹכָה. לְתַשְׁלוּמֵי כָּפֶל. מֵאֵת כָּל סוֹכָה. שׁוֹכֵן
 בְּעֶרְפֶּל. נִחְלָה לוֹ יִזְכָּה בָּהֶר וּבִשְׁפֶל. נִחְלָה וּמְנוּחָה
 בְּשִׁמְשׁ לוֹ זֶרְחָה: הַשּׁוֹמֵר כָּל שׁוֹמֵר שֶׁבֶת בְּדַת
 מִחֻלָּלוֹ. הֵן הַכָּשֶׁר חֶבֶת קוֹדֵשׁ גּוֹרְלוֹ. וְאִם יֵצֵא
 חוֹבֵת הַיּוֹם אֲשֶׁרֵי לוֹ. אֵל אֵל אֲדוֹן מְחוֹלָלוֹ. מְנוּחָה
 הִיא שְׁלוּחָה: הַשּׁוֹמֵר חֲמֻדַּת הַיָּמִים. קִרְאוּ אֵלֵי צוֹר.
 וְאֲשֶׁרֵי לְתַמִּימִים. אִם יִהְיֶה נְצוֹר. כְּתֹר הַלּוּמִים עַל

ראשם וצור. צור העולמים. רוחו בם נחה: השומר
 זכור את יום השבת לקדשו. קרנו כי נבקה נזר על
 ראשו. על בן יתן האדם לנפשו. עונג וגם שמחה.
 בהם למשחה: השומר כודש היא לכם שבת המלכה.
 אל תוף בתיכם. להניח ברכה. בכל מושבותיכם
 לא תעשו מלאכה. בניכם ובנותיכם. עבד וגם
 שפחה: השומר

זה הזמר שם המחבר ישראל. וחתם שמו בראשי החרוזות, יום. ששת. ראשון. אכול. יא:
 יום זה מכבד מכל ימים. כי בו שבת צור עולמים:
 ששת ימים תעשה מלאכתך ויום השביעי
 לאלהיך. שבת לא תעשה בו מלאכה. כי כל עשה
 ששת ימים: יום זה ראשון הוא למקראי כודש. יום
 שבתון יום שבת כודש. על בן כל איש ביינו
 יקדש. על שתי לחם יכצעו תמימים: יום זה אכול
 משמנים שתה ממתקים. כי אל יתן לכל בו
 דברים. בגד ללבוש ולחם חקים. בשר ודגים וכל
 מטעמים: יום זה לא תחסר כל בו ואכלת, ושבעת
 וברכת. את יי אלהיך אשר אהבת. כי ברכת מכל
 העמים: יום זה השמים מספרים כבודו. וגם הארץ
 מלאה חסדו. ראו כי כל אלה עשתה ידו. כי הוא
 הצור פעלו תמים: יום זה

זה הזמר שם המחבר יהודה וחתם שמו בראשי החרוזות: יום. היום. יבא. דבר. העם.
 יום שבתון אין לשכוח, זכרו ברים הניחות. יונה מצאה בו
 מנוח. ושם ינחו יגיעי כח: היום נכבד לפני אמונים.

והירים לשמרו אבות ובענים, חקוק בשני לחות אבנים. מרוב
אונים ואמין כח: יונה וקאו כלם כבדית יחד. נעשה ונשמע
אמרו באחד. ופתחו וענו יי אחד. קרנף הנותן לנעם כח: יונה
דבר בקדשו בהר המור. יום השביעי זכור ושמור. וכל
פקודיו יחד לגמור. חזק מתנים ואמין כח: יונה העם אשר נע
בצאן טעה. וזכור לפקדו ברית ושבועה. לכל ועבר עם
מקרי רעה. באשר נשבעת על מי נח: יונה

זה הזמר חברו הראב"ע, וחתם שמו בראשי התורות מחרון השני ואילך: אסור. בן.
רשם. הוא. מחל

כי אשמרה שבת אל ישמרני. אות היא לעולמי
עד בינו וביני: אסור מצא חפץ. עשות דרכים.
גם מלדבר בו דברי צרכים. דברי סחורה אף דברי
מלכים. אהגה בתורת אל ותחבמני: אות היא בו
אמצא תמיד נופש לנפשי. הנה לדר ראשון נתן
קדושי מופת, פתת לחם משנה בששי. פכה בכל
ששי יכפיל מזוני: אות היא רשם בדת האל חוק אל
סגניו. בו לערוף לחם פנים בפניו. על פן להתענות
בו על פי נבוניו. אסור, לכד מיום פפור עוני: אות
היא הוא יום מכבד הוא יום תענוגים. לחם ויין טוב
בשר ודגים. המתאכלים בו אחר נסוגים. פי יום
שמחות הוא ותשמחני: אות היא מחל מלאכה בו
סופו להכרית. על פן אכבם בו לפי כבודית.
ואתפללה אל אל ערבית ושחרית. מוסף וגם מנחה
הוא יענני: אות היא

זה הזמר שם המחבר שלמה חזק. וחתם שמו כראשי החרוזות: שמרו. לעמל. סהרו.
הנה. חזק:

שָׁמְרוּ שַׁבְּתוֹתַי. לִמְעַן תִּינָקוּ וּשְׁכַעְתֶּם. מִזֵּיו בְּרִכּוֹתַי. אֶל
הַמְנוּחָה כִּי בָאתֶם. וְלוֹו עָלֵי בְּנֵי. וְעַדנוּ מִשְׁדְּנֵי. שַׁבַּת
הַיּוֹם לֵי: לְעַמִּל קִרְאוּ דְרוֹר. וְנָתַתִּי אֶת בְּרִכָּתִי. אִשָּׁה אֶל
אֲחוּתָה לְצִרּוֹר. לְגִלּוֹת עַל יוֹם שְׁמֻחָתִי. כִּגְדֵי שֵׁשׁ עִם שְׁנֵי.
וְהַתְּבוֹנְנוּ מִזִּקְנֵי. שַׁבַּת הַיּוֹם לֵי. וְלוֹו עָלֵי מִתְּרוּ אֶת הַמְּנָה. לַעֲשׂוֹת
אֶת דְּבַר אֲסִתֵּר. וְחֻשְׁבוּ עִם הַקּוֹנָה. לְשֵׁלֶם אֶכּוֹל וְהוֹתֵר.
בְּטַחוּ בִּי אֲמוֹנֵי. וְשִׁתּוּ יֵין מִשְׁמֵנִי. שַׁבַּת הַיּוֹם לֵי. וְלוֹו עָלֵי הַנָּה יוֹם
גָּאֻלָּה. יוֹם שַׁבַּת אִם תִּשְׁמְרוּ. וְהִיִּיתֶם לִי סִגְלָה. לֵינּוּ וְאַחֵר
תִּעֲבֹרוּ. וְאֵן תַּחֲיוּ לִקְנֵי. וְתִמְלָאוּ צַפּוֹנֵי. שַׁבַּת הַיּוֹם לֵי. וְלוֹו עָלֵי
חֻזֵּק קִרְיָתִי אֶל אֱלֹהִים עֲלִיוֹן. וְהִשָּׁב אֶת נִתִּי בִשְׁמֻחָה
וּבְהִגְיוֹן. וְשׁוּרְרוּ שָׁם רִנְנֵי. לִוְיִי וְכֹהֲנֵי. אֵן תִּתְעַנֵּג עַל יְיָ: שַׁבַּת
הַיּוֹם לֵי. וְלוֹו עָלֵי

זה הזמר שם המחבר דונש וחתם שמו בתחילת ד' חלקי החרוז כמו בחרוז ראשון:
דרור, וינצרכם, נעים, שבו:

דְּרוֹר יִקְרָא לְבֵן עִם בֵּית, וַיִּנְצָרְכֶם בְּמוֹ בֵּית.
נְעִים שְׂמֻחָה וְלֹא יִשְׁבֵּת. שְׂבוּ וְנוֹחוּ
בְּיוֹם שַׁבַּת: דְּרוֹשׁ נָוִי וְאוֹלָמִי. וְאוֹת יֵשַׁע
עֲשֵׂה עִמִּי. נִטַּע שׁוֹרֵק בְּתוֹךְ פְּרָמִי. שְׁעָה
שׁוֹעֵת בְּנֵי עִמִּי: דְּרוֹךְ פּוֹרָה בְּתוֹךְ בְּצָרָה. וְגַם
בְּכָל אֲשֶׁר גְּבָרָה, נִתּוֹץ צָרִי בְּאֵף וְעִבְרָה.
שְׂמַע קוֹלִי בְּיוֹם אֶקְרָא: אֱלֹהִים תָּן בְּמִדְבָּר
הַר. הַדָּם שְׁטָה בְּרוֹשׁ תִּדְהָר. וְלִמְזוֹהִיר
וְלִנְזָהֵר. שְׁלוֹמִים תָּן כְּמִי נִהָר: הַדּוֹף קָמִי אֶל

קָנָא. בְּמוֹג לֵבָב וּבְמַגְנָה. וְנִרְחִיב פֶּה
וְנִמְלֵאנָה. לְשׁוֹנֵנוּ לֵךְ רָנָה: דָּעָה חֻכְמָה
לְנַפְשֵׁךְ. וְהִיא כֶּתֶר לְרֹאשְׁךְ. נִצּוֹר מִצּוֹת
קְדוּשָׁךְ. שְׁמֹר שַׁבַּת קְדוּשָׁךְ:

זה הזמר שם המחבר שמואל. וחתם שמו בראשי החרוזות. שבת. מעבור. ואם. אכול.
לערוך:

שַׁבַּת הַיּוֹם לִי. מְאוֹד צִהְלוּ בְּרִנּוֹנֵי. וְגַם
הִרְבוּ מַעֲדָנֵי. אֲתוּ לְשֹׁמֵר מִצְוֹת יי:
שַׁבַּת הַיּוֹם לִי מַעֲבֹר דֶּרֶךְ וּגְבוּלִים. מַעֲשֹׂת הַיּוֹם
פְּעֻלִים. לֶאֱכֹל וּלְשִׁתּוֹת בְּהִלּוּלִים. זֶה הַיּוֹם
עָשָׂה יי: שַׁבַּת הַיּוֹם לִי וְאִם תִּשְׁמְרֵנוּ יֵה יִנְצְרֶךְ
בְּבִבְת. אֲתָה וּבִנְךָ וְגַם הַבֵּת. וְקִרְאתָ עוֹנֵג
לְשַׁבַּת. אֲזִי תִתְעַנֵּג עַל יי: שַׁבַּת הַיּוֹם לִי אֶכּוֹל
מִשְׁמָנִים וּמַעֲדָנִים וּמִטְעָמִים הִרְבֵּה מִיָּנִים.
אֶגְזִי פֶרֶךְ וְרִמּוֹנִים. וְאֶכְלֶת וְשִׁבְעֶת וּבִרְכַּת
אֵת יי: שַׁבַּת הַיּוֹם לִי לַעֲרוֹךְ כְּשֶׁלַּחַן לֶחֶם
חֲמוּדוֹת. לַעֲשׂוֹת הַיּוֹם שְׁלֹשׁ סְעוּדוֹת. הַשֵּׁם
הַנִּכְבָּד לְכָרֶךְ וּלְהוֹדוֹת. שִׁקְדוֹ וְשִׁמְרוֹ וְעָשׂוֹ
בְּנֵי: שַׁבַּת הַיּוֹם לִי

שיר היחוד ליום השבת

חזן אז ביום השביעי נחת. יום השבת של כן ברכה:
 קהל ושל כל פעל תהיה ערוכה. וחסידיה בקל עת יברוכה:
 חזן ברוך יי' יוצר כלם. אלהים חיים ומלך עולם:
 קהל כי מעולם על עבדך. רוב רחמים וחסדך:
 חזן ובמצרים החלות. להודיע כי מאד נעלית:
 קהל על כל אלהים בעשותך להם. שמים נדולים ובאלהיהם:
 חזן בקשך גם סוף עמך ראו. הנה הגדולה נייראו:
 קהל נהנת עמך לעשות לה. שם תפארת להראות גדלה:
 חזן ודברת עמם מן השמים. וגם העבים נטפו קים:
 קהל ודעת לבקם במדבר. בארץ ציה איש לא שקד:
 חזן תתה לעמך דגן שמים. ובקשר שאר ומצור קים:
 קהל תגרש גוים רבים שמים. ויגרשו ארצם ושמל לאמים:
 חזן בעבור ישמרו חקים ותורות. אמרות יי' אקרות כהורות:
 קהל ויתענו כמרה שמן. ומחלמיש צור פלגי שמן:
 חזן בנוחם קנו עיר קרשה. ונקארו בית מקדשה:
 קהל ונאמר פה אשב לארץ ומים. ציה קרד אקדד:
 חזן כי שם יזכרו זכחי צדק. אף בהניף ילבשו צדק:
 קהל ובית הלוי נעמית וימרו. לה יתרועעו אף ישירו:
 חזן בית ישראל וירא יי'. יקברו נידו שמה יי':
 קהל הטיבות מאד לראשונים. כן תיטיב גם לאחרונים:
 חזן יי' תשיש נא עלינו. כאשר ששת של אבותינו:
 קהל אותנו להרבות ולהיטיב. ונורה לה לעולם כי תיטיב:
 חזן יי' תבנה עירך מהרה. כי עליה שמה נקרא:
 קהל וקרן דוד תצמיח לה. ותשכון לעולם יי' בקרנה:
 חזן וזכחי צדק שמה נזכחה. וזימי קדם תערב מנחה:
 קהל וברך שמה באור קניי. כי חפצים לעשות רצונך:
 חזן ובקצונך תעשה חפצנו. הכבס נא עמך כלנו:
 קהל כחרתנו להיות לה לשם סלה. ושל עמך ברכתך סלה:
 חזן ותמיד נספר תהלתך. ונהלל לשם תפארתך:
 קהל ומברכתך שמה וברך. כי את כל אשר תדבר מברך:
 חזן ואני בעורי אהללה בוראי. ואברכה כל ימי צבאי:
 קהל יהי שם יי' סבדך לעולם. מן העולם ועד העולם:

קודם ברכת המזון יסול ידיו בים אחרונים ויאמר זה:

ידי אסחי אנא. לגבי חד קנא. לספרא חוריקא. דלית בה מקשא.
 אומיו בתלקא. בכשא דברקתא. לעלת עלתא. עתיקא מרישא:

סדר סעודה שלישית

כל אדם יאמר זה המאמר מהזוהר המסוגל לנשמה המדבר מכבוד סעודה זו:

תא חוי כָּל שְׁתָּא יומיא דשְׁבַתא כד מָסָא שְׁעָתָא דְּחִלּוּתָא דְּמִנְחָה, דִּינָא
מְקִיפָא שְׁלֵמָא וְכָל דִּינֵי מִתְּעֲרִי. אָבֵל כְּיוּמָא דְּשַׁבְּתָא כד מָסָא עֲדָן
דְּחִלּוּתָא דְּמִנְחָה רַעֲוָא דְּרַעֲוָן אִשְׁתַּכַּח וְעִתִּיקָא כְּדִישָׁא גַלִּי רַעֲוָן דִּילָה וְכָל
דִּינֵי דִּילָה מִתְּכַסֵּין וּמִשְׁתַּכַּח רַעֲוָתָא וְחֲרוּ בְּכֵלָא. וְכֵהָא רַעֲוָן אִסְתַּלַּח
מִשָּׁה נִכְיָאָה מִהִימָנָא כְּדִישָׁא מַעֲלָמָא כְּגִין לְמַגְדַּע דְּלָא כְּדִינָא אִסְתַּלַּח
וְהָאִי שְׁעָתָא כְּרַעֲוָן דְּעִתִּיקָא כְּדִישָׁא נֶפֶשׁ נִשְׁמַתָּה וְאַתְסַמֵּר בָּהּ כְּגִין כִּד
וְלֹא יָדַע אִישׁ אֵת כְּבוֹדָתָהּ כְּתִיב. מִה עִתִּיקָא כְּדִישָׁא סָמִיר מְכַל סָמִירִין
וְלֹא יָדַעִין עֲלָאִין וְתַתָּאִין אוֹף הָכָא הָאִי נִשְׁמַתָּה דְּאַתְסַמֵּר בְּהָאִי רַעֲוָן
דְּאַתְנָלִיא כְּשְׁעָתָא דְּחִלּוּתָא דְּמִנְחָה דְּשַׁבְּתָא כְּתִיב וְלֹא יָדַע אִישׁ אֵת
כְּבוֹדָתָהּ וְהוּא סָמִיר מְכַל סָמִירִין דְּעֲלָמָא וְדִינָא לֹא שְׁלֵמָא בָּהּ וְכֵהָא
חֻלְכָּה דְּמִשָּׁה. תֵּאנָא בְּהָאִי יוֹמָא דְּאוּרִיתָא מִתְּעַשְׂרָא בְּהַ מִתְּעַשְׂרָא
בְּכֵלָהּ כְּכָל אֲנוּן סְכוּרִין כְּכָל אֲנוּן גִּזְרִין וְעֹנִשִׁין בְּשִׁבְעִין אֲנָשִׁין בְּהִזְרָא
דְּנִהָרִין מְכַל סְטָרָא וְסְטָרָא מֵאָן חֲמִי עֲנָשִׁין דְּנִפְסִין מְכַל עֲנָפָא וְעֲנָפָא
שְׁלֵשָׁה חֲמִין כְּגִין אֵילָנָא כְּלָהּ עֲנָשִׁין כְּגִין אֲחִידִין מֵאָן חֲמִי אֲנוּן תַּרְעִין
דְּמִתְּסַחֲחִין כְּכָל סְטָרָא וְסְטָרָא כְּלָהּ מִזְדִּהָרִין וְנִהָרִין בְּהָאִי נִהָרָא דְּנָפִיקָה
וְלֹא עָסִיקָה קֵל כְּרוּזָא נָפִיקָה אֲתַעֲרוּ כְּדִישָׁא עֲלִיזִין אֲתַעֲרוּ עָמָא כְּדִישָׁא
דְּאַתְבַּחֵר לְעֵלָא וְתַתָּא אֲתַעֲרוּ חֲדָנָא לְקַדְמוֹת מֵאֲרִיכוֹן. אֲתַעֲרוּ בְּחִדְקָא
שְׁלִימָתָא אֲזִימְנוּ בְּתֵלַת חֲדָן דְּתֵלַת אֲבָהִין. אֲזִימְנוּ לְקַדְמוֹת מִהִימָנָתָא
חֲדָן דְּכָל חֲדָנָא וְכֵהָא חֻלְכִּיכוֹן יִשְׂרָאֵל כְּדִישָׁא בְּעֲלָמָא דִּין וְכְעֲלָמָא
דְּאֵתִי דֹּא הוּא יִרְוּתָא כְּכָל עֲמִין עֹבְדֵי בֹכְבִּים. וְעַל דֹּא כְּתִיב בִּינִי
וּבִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: אָמֵר רַבִּי יְהוּדָה וְדֹא כְּתִיב וְכוּר אֵת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְשׁוֹ
וּכְתִיב קַדְוִשִׁים תִּהְיוּ כִּי קַדְוֶשׁ אֲנִי יְיָ: וְכְתִיב וְקִרְאתָ לְשַׁבָּת עֲנֵן לְקַדְוֶשׁ יְיָ
מִבְּקָר. תֵּאנָא בְּהָאִי יוֹמָא כָּל נִשְׁמַתִּיהוֹן דְּצִדִּיקָא מִתְּעַדְנִין בְּתַפְסֻכִּי
עִתִּיקָא כְּדִישָׁא סָמִירָא דְּכָל סָמִירִין וְרוּחָא חֲדָא דֹּא מַעֲנוּנָא דְּהִהוּא
עִתִּיקָא מִתְּעַשְׂרָא בְּכֵלָהּ עֲלָמִין וְסֻלְכָא וְנִתְחָא וּמִתְּעַשְׂרָא לְכֵלָהּ כְּגִין
כְּדִישָׁא לְכֵלָהּ נְסוּרִי אוּרִיתָא וְנִחִין בְּנִיתָא שְׁלִים וּמִתְּנָשִׁי מְכֵלָהּ קֵל
רוּגִין קֵל דִּינֵין וְכָל פּוֹלְחֵנִין מִשְׁוֹן. הָדָא הוּא דְּכְתִיב כְּיוֹם הַנִּית יְיָ לִךְ
מִעֲצָבָהּ וּמִרְגִּזּוֹ וּמִן הַעֲבֹדָה הַקָּשָׁה. כְּגִינִי כִּד שְׁכִיל שְׁבַתָּא לְכַבֵּל
אוּרִיתָא וְכָל דְּנְסִיר שְׁבַתָּא כְּאֵלּוּ נְסִיר אוּרִיתָא כְּלָא וּכְתִיב אֲשֶׁרִי אֲנוּשׁ
יַעֲשֶׂה זֹאת וְכוּ אֲדָם יִחְוֶיךָ כִּה שׁוֹמֵר שְׁבַת מִחֻלּוֹ וְשׁוֹמֵר יְדֹ מַעֲשֹׂות כָּל
רַע. אִשְׁתַּמַּע דְּמֵאָן דְּנְסִיר שְׁבַתָּא כְּמֵאָן דְּנְסִיר אוּרִיתָא כְּלָא. כְּרוּג יְיָ
לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

דיני שלש סעודות בשבת

דה"ח (א) יהא והיד לקיים סעודה שלישית ואף אם הוא שבע יכול לקיים אותה ביותר מכביצה. ואם א"א לו כלל לאכול, אין חייב לצער עצמו. והחכם עיניו בראשו שלא ימלא כסנו בסעודות הבוקר כדי שיוכל לאכול סעודה שלישית (ס"י רצ"א): (ב) צריך לעשותה כפת. א"כ הוא שבע ביותר יכול לעשותה ככל שאר מינים. ואפילו בפירות יכול לקיימה אם א"א בענין אחר [שם]: (ג) מי שלא אכל סעודה ראשונה בליל שבת, יאכל שלש סעודות כיום שבת [עין ס"י רע"א סעיף ח']: (ד) זמנה משיגיע זמן המנחה דהיינו משש שעות ומחצה ולמעלה. ואם עשאה קודם לכן, לא קיים מצות סעודה שלישית. ואם התחיל קודם חצות לאכול סעודה ג' ואכל עד אחר שש ומחצה, יצא, דהא עכ"פ אכל אחר חצות [מ"א שם]. ועכ"פ בעינן שיאכל אחר שש ומחצה פת יותר מכביצה: (ה) אם חל יר"ס במוצאי שבת שאסור לאכול משעה עשירית ולמעלה, וכשירצה לאכול סעודה ג' קודם שעה עשירית יהיה עליו כאכילה גסה, יפסיק מסעודת שחרית ויבדק בהס"ו, ויקום וילך מעט, ויכול ידיו ויכרך ברבת המוציא ויסעוד, וכלבד שיאכל אותה משש ומחצה ולמעלה. אבל אם יודע בעצמו שיוכל לאכול קודם שעה עשירית סעודה שלישית, לא יחלק סעודת שחרית לשנים, משום דכמה מוסקים סוברים דאין לחלק הסעודה לשנים משום כרכה שא"צ [שם עין מ"א שם]: (ו) א"צ לקדש בסעודה ג', אבל לחם משנה צריך בסעודה שלישית. ולכל הפחות אם אין לו שנים, יראה על כל פנים לבצוע על ככר אחד שלם [שם]. ונשים חייבות בסעודה שלישית כמו אנשים [שם]:

אַתְּקִינּוּ סְעוּדָתָא דְמַהֲיָמְנוּתָא. שְׁלִימָתָא חֲדוּתָא
דְּמַלְבָּא דְרִישָׁא: אַתְּקִינּוּ סְעוּדָתָא
דְּמַלְבָּא. דָּא הִיא סְעוּדָתָא דְזָעִיר אַנְפִּין וְעִתִּיקָא
דְרִישָׁא וְחֶמֶל תְּפוּחִין דְרִישֵׁין אַתְּנִין לְסַעְדָּא בְּהֵרָה:

לְ בַר נְטִלּוֹן. וְלֹא עָאֲלִין. הֲגִי בְּלִבִּין דְּחֻצִּיפִין: וְהָאֲזִמִּין. עִתִּיקוּמִין. לְמַנְחָה (לְמַצְחָא) עָרִי וְהוּן חֲלָפִין: רְעוּ דִּילִיה. דְּגָלִי לִיה. לְבַטְלָא בְּכָל קְלִיפִין: וְשׁוּי לֹון בְּנוֹקְבִיהוּן. וְיִסְמְרוּן בְּגֹז כַּפִּין: אַרְי הַשְׁתָּא. בְּמַנְחָתָא. בְּחֲדוּתָא דְזָעִיר אַנְפִּין:	בְּגִי הִיבְלָא דְכַסִּיפִין. לְמַחֲזִי זִין דְזָעִיר אַנְפִּין: יְהוֹן הָקָא. בְּהָאִי תְקָא. דְּבִיה מַלְבָּא בְּגִילוּפִין: צָבוּ לְחֶדָא. בְּהָאִי וְעָדָא. בְּגֹז עִירִין וְכָל גְּדָפִין: חֲדוּ הַשְׁתָּא. בְּהָאִי שְׁעָתָא. דְּבִיה רַעְנָא וְלֹת וְעָפִין: קָרִיבוּ לִי. חֲזוּ חִילִי. דְלִית דִּינִין דְּתַקִּיפִין:
--	--

מזמור לדוד יי רעי לא אֶחָסֶר: בְּנֹאוֹת דָּשָׁא
 יִרְבִּיצֵנִי עַל מִי מְנוּחַת יִנְהַלְנִי: נִפְשִׁי
 יִשׁוּבֵב יִנְחֵנִי בְּמַעְגְלֵי צֶדֶק לִמְעַן שְׁמוֹ: גַּם כִּי אֶלֶף
 כָּגִיא צִלְמוֹת לֹא אֵיכָּא רָע כִּי אַתָּה עֲמָדִי שְׁבֻטִי
 וּמִשְׁעֲנֵתִי הֵמָּה יִנְחַמְנִי: תַּעֲרֹף לִפְנֵי שִׁלְחֹן נֹגֵד
 צִרְרֵי דְשִׁנְתְּ בְּשֶׁמֶן רֹאשִׁי כּוֹסֵי רִנָּה: אֵף טוֹב וְחֹסֶד
 יִרְפּוּנִי כָּל יְמֵי חַיִּי וְשִׁבְתִּי בְּבֵית יי לְאָרְץ יָמִים:

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲכַלְהוּ הַיּוֹם כִּי שָׁבַת הַיּוֹם לִי הַיּוֹם לֹא
 תִּמְצָאֵהוּ בַּשָּׂדֶה: רְאוּ כִּי יי נָתַן לָכֶם הַשָּׁבַת עַל כֵּן
 הוּא נָתַן לָכֶם כִּיּוֹם הַשָּׁשִׁי לֶחֶם יּוֹמִים שָׁבוּ אִישׁ תַּחְתּוֹ אֶל
 יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ כִּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי: וַיִּשְׁבְּתוּ הָעָם כִּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי:
 עַל כֵּן בָּרַךְ יי אֶת יוֹם הַשָּׁבַת וַיְקַדְּשֵׁהוּ:

על היו סברי קרנו ורדנו ורכוסי

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן:

קודם אכילה יאמר זה

הִנֵּה אֲנִי בָּא לָכֶם מִצֹּדֶה שְׁלִישִׁית שֶׁל שָׁבַת נֹגֵד יַעֲקֹב אֵב שֶׁל הַמֶּזֶן
 שְׂבָעִים נֶפֶשׁ בְּזֻכְרוֹתָ נִצָּל מִמִּלְחָמוֹת גּוֹג וּמָגוֹג וַיִּסָּבֵם קִנּוּ מִקְרָא
 שְׁבָתוֹב וְהֶאֱכִלְתִּיךָ נִחֲלַת יַעֲקֹב אֲבִיךָ. נִחֲלָה כָּלִי מִצָּרִים. וְכֵן כָּכָם סָגֵלָה
 שֶׁלֹשׁ סְעוּדוֹת אֵלּוּ יִתְּנוּ סָגְמָנוּ בְּסְעוּדוֹת הַרְשׁוֹת וּמִאֲכֻלוֹת אֲסוּרוֹת:
 ויודי נועם וכו'

י דיר נפש אב הרחמן, משוך עבדך אל רצונך, ירוץ עבדך
 כמו איל, ישתחוה אל מול הדרך, יערב לו ידירותיה,
 מנפת צוף וכל טעם:

ח דור נאה ויו העולם, נפשי חולת אהבתך, אנא אל נא רפא
 נא לה, בהראות לה נועם וינף, אז תתחזק ותתרפא והיותה
 לה שמחת עולם:

ן תיב יחמו נא רחמיה, וחוסה נא על בן אהובה כי זה במה
נכסוף נכספתי לראות בתפארת שוך, אלה חמדה לבי
וחוסה נא ואל תתעלם:

ה גלה נא ופרוס חביבי עלי את סבת שלומה, תאיר ארץ
מכבודך, גגילה ונשקמה בך, מהר אהוב כי בא מועד
וחננו בימי עולם:

הללויה, אודה יי ככל לבב, בסוד ישרים ועדה:
גדלים מעשי יי, דרושים לכל חפציהם:

חור וחדר פעלו, וצדקתו עמדת לעד: זכר עשה
לנפלאותיו, חנון ורחום יי: טרף נתן ליראיו, וזכר
לעולם בריתו: כח מעשיו הגיד לעמו, לתת להם
נחלת גוים: מעשי ידיו אמת ומשפט, נאמנים כל
פקודיו: סמוכים לעד לעולם, עשויים פאמת וישר:
פדות שלח לעמו, צנה לעולם בריתו, קדוש ונורא
שמו: ראשית חכמה יראת יי, שכל טוב לכל
עשיהם, תהלתו עמדת לעד:

הללויה, אשרי איש ירא את יי, כמצותיו חפץ
מאד: גבור בארץ יהיה זרעו, דור ישרים

יכרך: הון ועשר פכיתו, וצדקתו עמדת לעד: זרח
כחשף אור לישרים, חנון ורחום וצדיק: טוב איש
חונן ומלון, וכלכל דבריו כמשפט: כי לעולם לא
ימוט, לזכר עולם יהיה צדיק: משמועה רעה לא
יירא, נכון לבו בטח ביי: סמוך לבו לא יירא, עד
אשר יראה כצדקתו: פור נתן לאביונים, צדקתו עמדת
לעד, קרנו תרום בכבוד: רשע יראה וכעס, שניו
יחרק ונקם, תאות רשעים תאכר:

אין באלהינו, אין בארוננו, אין במלכנו, אין במושיענו: מי
באלהינו, מי בארוננו, מי במלכנו, מי במושיענו: נודה
לאלהינו, נודה לארוננו, נודה למלכנו, נודה למושיענו:
ברוך אלהינו, ברוך ארוננו, ברוך מלכנו, ברוך מושיענו:
אתה הוא אלהינו, אתה הוא ארוננו, אתה הוא מלכנו, אתה
הוא מושיענו:

אתה הוא אלהינו:	בשמים ובארץ:
גבור ונערץ:	דגול מרבבה:
הוא שח ויהי:	וצוה ונבראו:
זכרו לנצח:	חי עולמים:
טהור טינים:	יושב סתר:
פתרו ישועה:	לבושו צדקה:
מעטוהו הנאה:	נאפד נקמה:
סתרו יושר:	טצתו אמונה:
פעולתו אמת:	צדיק וישר:
קרוב לקוראיו באמת:	רם ומתנשא:
שוכן שחקים:	תולה ארץ על פלימה:
חי וקיים נורא ומרום וקדוש:	

ך חובות הנקר נחלי אמונה, סים
עמוקים ידלם איש תבונה,
תוצאותיה חמשים ששרי בינה,
אמונים נוצר יי:
ה אל הגדול עיני כל נודה, רב חסד
גדול של השמים חסדו, אלהי
אברהם ויזר לעבדו, חסדי יי
אזכיר תהלות יי:

א ל מסתתר בשפיר תביון, השכל
הנעלם מכל רעיון, עלת העלות
מוכתר בכתר עליון, כתר יתנו
לך יי:
ב ראשית תורתך בקדוה, רשומה
חקמתך הסתומה, מאין תמצא
והיא נעלמה, ראשית חקמה
יראת יי:

ובזמן בשם נקראים, וכל בניד
למודי יי:

סוד צדיק בשקעה נעלם, אות
קרית הוא לעולם, מעין הנקרה
צדיק יסוד עולם, צדיק אתה
יי:

א הקם מלכות דוד ושלמה,
בשטרה ששטרה לו אמו, בנסת
ישראל עלה קרואה בנטיקה,
שטרת תפארת ביד יי:

חזק מנחם באחד עשר ספרות,
ומסריר אלוף לא יראה
מאורות, ספיר נזרתם יחד
מאירות. תהרב רנתי לטניו יי:

מ רום נאדר בכת ונבוכה, מוציא
אורה מאין תמונה, פחד יצחק
משקטינו האירה, אתה נבחר
לעולם יי:

מ י אל כמוך עושה גדולות, אביר
נעבד נורא תהלות, תפארת
ישראל שומע תפלות, כי שומע
אל אביונים יי:

י ה זכות אבות נגן עלינו, נצח
ישראל מפרותינו נאלנו, ומבור
גלות דלנו והשלנו, לנצח על
מלאכת בית יי:

מ ימין ומשמאל יניקת הנביאים,
נצח יהור מהם נמצאים, יכין

וקדם ברכת המזון של כל סעודת שבת יסול ידינו במים אחרונים, ואמר:

ידי אחי אגא, לנבי חד מגא. לספרא חוריןא. דלית קה
ממשא:

אזמן בתלתא. בבשא דברכתא. לעלת עלתא. עתיקא
קדישא:

ויברך ברכת המזון ואחר הסעודה יאמר:

אשלימו סעודתא דא. דמהימנותא שלימתא. דזרשא
קדישא דישראל:

ויתן לה האלהים מטל השמים ומשמי הארץ, ורב דגן
ותירש: יעבדוך עמים וישפחנוו לך לאמים, הנה גביר
לאחיד וישפחנוו לך בני אמה, ארריד ארור, ומקריד כרוד:
ואל שדי יברך אתך ויברך ויברך, והיית לקהל עמים: ויתן
לך את ברכת אברהם לך ולזרעך אתה, לרשתך את ארץ
מגריד אשר נתן אלהים לאברהם: מאל אביד ויגורד ואת
שדי ויברך, ברכת שמים משל, ברכת תהום רבצת תחת
ברכת שדים ורחם: ברכת אביד נברו של ברכת הורי, עד
תאנת גבעת עולם, תהיין לראש יוסף ולקדוד נזיר אחיו:
ואהבך וברכך והרכך, וברך פרי בטנך ופרי אדמתך דגנך
ותירשך ויצהרך, שגר אלפיך ועשתרת צאנך, על האדמה,
אשר נשבע לאבותיך לתת לך: ברך תהיה מכל העמים, לא
יהיה בך עקר ועקרה ובכהמתך: והסיר יי ממך כל חלי, וכל
מרוי מצרים הרעים אשר ידעת, לא ישימם בך, ונתנם בכל
שנאיד:

המלאך הגאל אתי מכל רע, יברך את הנערים,
ויקרא בהם שמי, ושם אבתי, אברהם
ויצחק, וידגו לרב בקרב הארץ: יי אליהם הרבה
אתכם, והנכם היום כבוכי השמים לרב: יי אלהי
אבותיכם, יוסף עליכם ככם, אלה פעמים, ויברך
אתכם, באשר דבר לכם:

ברוך אלה בעיר, וברוך אתה בשדה: ברך אתה בבאך,
וברוך אתה בצאתך: ברך טנאך ומשארתך: ברך
פרי בטנך ופרי אדמתך ופרי בהמתך, שגר אלפיך ועשתרות
צאנך: יצו יי אתה את הברכה באסמיה ובכל משלח ידך,
וברכך בארץ, אשר יי אלהיה נתן לך: יפתח יי לך את אוצרו

הטוב את השמים לתת מטרי ארצך בעתו, ולקדך את כל מעשה ידך, והלוי'ת גוים רבים, ואתה לא תלנה: כי יי' אלהיך ברכך, כאשר דבר לך, והעבדת גוים רבים, ואתה לא תעבט, ומשלת בגוים רבים, וכך לא ימשלו: אשריך ישראל מי כמוך, עם נושע ביי, מגן עזרך, ואשר תרב גאותך, ויבכשו איבדי לך, ואתה על כמותימו תדרוך:

מחיתי כעב פשעיה, וכענן חטאתיה, שובה אלי כי גאלתי: רנו שמים כי עשה יי', הריעו תחתיות ארץ, פצחו הרים רנה, יער וכל עץ בו, כי גאל יי' יעקב, ובישראל יתפאר: גאלנו יי' צבאות שמו, קדוש ישראל:

ישראל נושע ביי תשועת עולמים, לא תבשו ולא תקלמו עד עולמי עד: ואכלתם אכול וישבו, והללתם את שם יי' אלהיכם אשר עשה עמכם להפליא, ולא יבשו עמי לעולם: וידעתם, כי בקרב ישראל אני, ואני יי' אלהיכם ואין עוד, ולא יבשו עמי לעולם: כי בשמחה תצאו ובשלום תוכלו, ההרים והגבעות יפצחו לפניכם רנה, וכל עצי השדה ימחאו כף: הנה, אל ישועתי, אבטח ולא אפחד, כי עזי וזמרת יה יי', ויהי לי לישועה: ושאתם מים בששון, ממעיני הישועה: ואמרתם ביום ההוא, הודו ליי' קראו בשמו, הודיעו בעמים עלילתי, הזכירו, כי נשגב שמו: זמרו יי', כי גאות עשה, מודעת זאת בכל הארץ: צהלי ורני, יושבת ציון, כי גדול בקרבך קדוש ישראל: ואמר ביום ההוא, הנה אלהינו זה, קוינו לו ויושיענו, זה יי' קוינו לו, נגילה ונשמחה בישועתו:

בית נעקב, לכו ונלכה באור יי: והנה אמונת
 עתיד: חסן ישועת חכמת ודעת, יראת יי,
 היא אוצרו: ויהי דוד לכל דרכיו משכיל, ויי עמו:
 פדה בשלום נפשי, מקרב לי, כי ברבים היו עמדי:
 ויאמר העם אל שאול היונתן ימות, אשר עשה
 הישועה הגדולה הזאת בישראל, חלילה, חי יי,
 אם יפל משערת ראשו ארצה, כי עם אלהים עשה
 היום הזה, ויפדו העם את יונתן ולא מת: ופדוני יי
 ישכון ובאו ציון ברנה, ושמחת עולם על ראשם,
 ששון ושמחה ישיגו, ונסו יגון ונאנחה: הפכת
 מספדי למחול לי, פתחת שקי ותאזניני שמחה:
 ולא אבה יי אלהיה לשמע אל בלעם ויהפך יי
 אלהיה לה, את הקללה, לכרחה, כי אהבך יי
 אלהיה: אז תשמח בתולה במחול, ובחרים וזקנים
 יחדו, והפכתי אכלם לששון, ונחמתיים ושמחתים
 מיגונם:

בורא ניב שקתים שלום, שלום לרחוק ולקרוב אמר יי
 ורפאתיו: ורוח לבשה את עמשי ראש השלישים, לה
 דויד ועמד בן ישי שלום, שלום לה ושלום לעזרה, כי עזרה
 אלהיה, וימלם דויד ויתנם בראשי הגדוד: ואמרתם כה
 לחי, ואתה שלום, וביתך שלום וכל אשר לה שלום: יי עז
 לעמו יתן, יי יברך את עמו בשלום:

אמר רבי יוחנן בכל מקום שאתה מוצא גדלתו
 של הקדוש ברוך הוא, שם אתה מוצא

עֲנוֹתָנוֹת, דָּכַר זֶה כְּתוּב בַּתּוֹרָה, וְשְׁנוֹי בַּנְּבִיאִים,
וּמִשְׁלֵשׁ בַּכְּתוּבִים:

כְּתוּב בַּתּוֹרָה כִּי יי אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים
וְאֲדֹנֵי הָאָדָמִים, הָאֵל הַגָּדֹל, הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא,
אֲשֶׁר לֹא יֵשֵׁא פָנָיו וְלֹא יִקַּח שָׁחַד. וּכְתִיב בַּתְּרָה
עֲשֵׂה מִשְׁפַּט יְתוֹם וְאַלְמָנָה, וְאַהֲב גֵּר לְתֵת לוֹ לֶחֶם
וּשְׁמָלָה. שְׁנוֹי בַּנְּבִיאִים, דְּכָתִיב כִּי כֹה אָמַר יְהוָה
וְנִשְׂא שְׁכֵן עַד, וְקִדּוֹשׁ שְׁמוֹ, מְרוֹם וְקִדּוֹשׁ אִשְׁכוֹן,
וְאֵת דָּבָר וּשְׁפַל רוּחַ, לַחַיּוֹת רוּחַ שְׁפָלִים וְלַחַיּוֹת
לֵב נִדְבָאִים. מִשְׁלֵשׁ בַּכְּתוּבִים, דְּכָתִיב שִׁיר
לְאֱלֹהִים, וְזָמְרוּ שְׁמוֹ, סִלּוּ לָרֶכֶב כְּעֶרְבוֹת בֵּיהַ שְׁמוֹ,
וְעֲלוּ לִפְנֵיו. וּכְתִיב בַּתְּרָה אָכִי יְתוּמִים וְדִין
אֲלֻמָּנוֹת אֱלֹהִים בְּמַעֲוֹן קִדְשׁוֹ. יְהִי יי אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ
כְּאֲשֶׁר הָיָה עִם אֲבוֹתֵינוּ, אֵל יַעֲזֹבֵנוּ וְאֵל יִטְשֵׁנוּ.
וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בֵּין אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כָּלְכֶם הַיּוֹם. כִּי
נָחֵם יי צִיּוֹן נָחֵם כָּל חֲרָבְתֶּיהָ וְיִשָּׁם מִדְּבָרָה כְּעָדָן
וְעֶרְבָתָה בְּגוֹ יי, שִׁשּׁוֹן וּשְׂמִיחָה וּמִצָּא כֹה, תּוֹרָה
וְקוֹל זִמְרָה. יי חֲפִץ לְמַעַן צְדָקָה, וְגִדּוּל תּוֹרָה
וְיִאֲדִיר:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁרֵי כָל יֵרָא יי, הַחֲלָד בַּדְּרָכָיו: וְגִיעַ בְּפִיד
כִּי תֹאכַל, אֲשֶׁרִיד וְטוֹב לָךְ: אֲשֶׁתָּךְ כַּנֶּפֶן פְּרִיָה בִּרְכָתִי
בֵּיתָךְ, בְּנִיָה, כִּשְׁתְּלֵי וַיְתִים, סָבִיב לִשְׁלֹחַנְךָ: הִנֵּה, כִּי בֹן יִכְרֹךְ
נִבְרָא יֵרָא יי: יִכְרֹכֶךָ וְיִמְצִינֶךָ, וְרֹאה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַיִם, כֹּל יְמֵי
חַיֶּיךָ: וְרֹאה בְּנִים לְבְנִיָה, שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל:

נמצא בכתבי קודש של הרב הקדוש רבי לוי יצחק מברדישוב זצ"ל, בעל הכתב ספר "קדושת לוי" וזה לשונו:

סגולה גדולה להצלחה

שיאמרו אנשים ונשים וטף בקשה זו בכל מוצאי שבת קודש קודם הבדלה של פעמים. ובטוח אני שיצליחו בודאי אי"ה:

איד בין פערזיכערס אז זיי וועלען אי"ה בעגליקען:

נאט פון אברהם און פון יצחק און פון יעקב

בעה"ט דיין לייב פאלק ישראל פון אלעם ביזען אין דיינעם לויב אז דער ליבער שבת קודש גייט. אז די נואך און דער חורש, און דער נאר נאל אונז צוא קומען צו אמונה שלימה צו אמונת חקמים צו אהבת חברים. צו דביקת הכורא כ"ה. מאמין צו זיין בשלש עשרה עקרים שלך ובנאולה קרובה במהרה בקמינו. ובתחתית המתים. ובנכונות משה רבינו עליה השלום: רבוננו של עולם די ביזס דאך הנותן ליעה כח. נייב דיינע ליבע יודישע הינדערליך אויך כח דייך צו לויכען. אין נאר דייך צו דינען און קיין אנדערין חלילה נישט. און אז די נואך און דער חורש און דער נאר נאל אונז קומען צו געזונד און צו קול און צו ברכה והצלחה. און צו חסד און צו קני חיי אריכי ומווני רויחי וסיעתא דשמיא לנו ולכל ישראל ונאמר אמן:

כלשון הכורש:

אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, שמור והצל את עמך ישראל אהוביך מכל רע. בתהלתך באשר שבת קודש האהוב עובר, השכונע, החורש והשנה, בא לנו לאמונה שלימה, לאמונת חקמים, לאהבת חברים, לדביקת הכורא קרוב הוא, להאמין בשלש עשרה עקרים שלך. ובנאולה קרובה במהרה בקמינו. ובתחתית המתים. ובנכונות משה רבינו עליה השלום:

רבוננו של עולם, אתה הנך הנותן ליעה כח. תן גם לבני היהודים אהוביך כח להודות לך ונר לך לעבוד, ולא לאחר חלילה, אשר השכונע החורש והשנה, בא לנו לקריאות ולמזל טוב ולברכה והצלחה, ולחסד ולקני חיי אריכי ומווני רויחי וסיעתא דשמיא לנו ולכל ישראל, ונאמר אמן:

נוסל הכוס בימינו, ועומד מול אור נר ההבדלה ואומר בקול נעים וניגון יפה:

הנה, אל ישועתי אֶבְטַח, וְלֹא אֶפְחָד, כִּי עֲוִי
וְזָמַרְתָּ יְיָ יִי, וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה. וְשִׂאתֶם
מִים בְּשִׁשּׁוֹן, מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה. לִי הַיְשׁוּעָה, עַל
עַמִּי בִּרְכַתְךָ סֵלָה. יְיָ צַבָּאוֹת עֲמָנוּ מִשְׁבֵּב לָנוּ
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֵלָה. יְיָ צַבָּאוֹת אֲשֶׁרִי אָדָם בֵּטַח בָּךְ.
יְיָ הוֹשִׁיעָה, הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ כִּיּוֹם קָרָאנוּ. לַיהוּדִים
הַיְתָה אוֹרָה וְשִׁמְחָה, וְשִׁשּׁוֹן וִיקָר. כֵּן תִּהְיֶה לָנוּ.
כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֲשָׁא, וּבִשָּׁם יְיָ אֶקְרָא:

במוצאי יר"ט מבתילין כאן, ואין מברכין על הבשמים והנר:

על ה"ז סברי קרקו ורבקו ורבתי

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְרִי
הָגֶפֶן:

על הבשמים
בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא
מִיְנֵי בִשְׁמִים:

על י"ז בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא
מֵאוּרֵי הָאֵשׁ:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַמְבַדִּיל
בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל, בֵּין אֹר לְחֹשֶׁךְ, בֵּין
יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים, בֵּין יוֹם הַשְּׂבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יָמֵי
הַמַּעֲשֶׂה. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, הַמְבַדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ
לְחֹל:

זה הזמר שם המכתב יצחק הקטן וחתום שמו בראשי התרועות יום. צדקתך. חלפה.
קולי. העתר. קראתיך. טהר. נחנו:

המכבדיל בין קדש לחול. חטאתינו הוא ימחול. זרענו
ובספנו ירבה כחול, ובכוכבים בלילה: יום פנה
בצל תמר. אקרא לאל עלי גומר. אמר שומר. אתא בוקר
וגם לילה: צדקתך כהר תבור. על חטאי עבד תעבור. כיום
אתמול כי יעבר. ואשמורה בלילה: חלפה עונת מנחת. מי
יתן מנוחתי. ינעתי באנחתי, אשחה בכל לילה: קולי כל
ינטל. פתח לי שער המנטל. שראשי נמלא טל. כנצותי
רסיסי לילה: העתר נורא ואיום. אשנע תנה פדיום. בנשף
בערב יום. באישון לילה: קראתיך יה הושיעני. אורח חיים
תודיעני. מדלות תבצעני. מיום ועד לילה: טהר טהור מעשי.
כן יאמרו מבקשים. אלה לא אלוה עשיר. מנהן זמירות
בלילה: נחנו בדרך בחמר. סלח נא על כל נחומר. יום ליום
יביע אמר. ולילה ללילה: המכבד

אתקינו סעדתא דמהימנותא, שלימתא חדותא
דמלבא קדישא. אתקינו סעדתא
דמלבא. דא היא סעדתא דדוד מלבא משיחא. דוד
מלך ישראל חי וקיים. סימן טוב ומזל טוב יהא לנו
ולכל ישראל. אמן: גי'

זה הזמר שם המכתב יעקב מני חזק וחתום שמו בראשי התרועות מחרת השני המתחיל
יאתה. עת. קרא. בת. מצונות. נחה. וידידים. יהי. חזק:

במוצאי יום מנוחה. המצא לעמך רוחה. שלח תשבי
לגאנחה. וגם יגון ואנחה: נאמה לה צורי. לבקש
עם מפוזרי. מיר גוי אקזרי. אשר כרה לי שוחה: עת דודים
תעורר אל. למלט עם אשר שואל. ראות טובה פבוא גואל.
לשה פורה נדחה: קרא ישע לעם נדבה. אל דגול מרבכה.

יהי השבוע הקא לישועה ולרחקה: בת ציון השכולה. אשר
היא היום נעולה. מהרה תהיה בעולה. באם הכנים שמחה:
מעונות אני יזובון. ופדויי יי ישובון. ומי ישע ישאבון.
והצרה נשכחה: נחה עמך כאב רחמן יצפצפו עם לא אלמן.
דבר יי אשר נאמן. בהקימה הבטחה: וירידים פליטי חרץ.
נגינתם יפצחו במרץ. בלי צנחה וכלי פרץ. אין יצאת ואין
צנחה: יהי החדש הזה כנבואת אבי חוזה. וישמע בבית זה.
כול ששון וכול שמחה: חזק ימלא משאלותינו. אמיץ נעשה
בקשתנו. והוא ישלח במעשה ידיו ברכה והצלחה: במוצאי
יום גילה. שמך נורא עליה. שלח תשכי לעם סגלה. רוח
ששון והנחה: כול צהלה ורנה. שפתינו אז תרננה. אָנָּה יי
הוֹשִׁיעָה נָא. אָנָּה יי הצליחה נָא:

זמר זה שם המחבר שילא ומרוב ענותנותו לא חתם שמו בראשי תיבות רק בסופי
תיבות חדש. ששוני. אל. נא. ומחרוזת הראשון ואילך מיסוד על פי א"ב:
חֲדָשׁ שְׁשׁוּנִי אֵל נָא וְהִבִּיא. אֶת אֱלֹהֵינוּ הַנִּבְיָא. אִמֵּץ וְחִזַּק רִשְׁיוֹן יְדֵי. דְּרָד
מְלָאכְתִּי וְכָל מַעֲדֵי. נֶאֱלִי זְכוֹר עֲנֵי וּמְרוּדֵי. דְּרָד הַטּוֹב הַקָּם
לְעוֹדֵדֵי. הָרֵץ וְשָׁלַח וְשָׁמַח לְכִבִּי. אֶת אֱלֹהֵינוּ הַנִּבְיָא: נֶעַד וְהָבֵן רֵי סְפֻכִּי. זְמֵן
מְזוּנִי וְלַחֵם חֲכִי. חֶלֶב חֵיל גִּיּוֹם חֵישׁ לְהַנִּיכִי. טוֹבָה תִּשְׁכַּע עוֹלָלִי וַיּוֹנֵקִי. יָבֵא
מְשִׁיחִי לְעִיר מוֹשְׁבִי. אֶת אֱלֹהֵינוּ הַנִּבְיָא: כּוֹנֵן לַעֵם זוֹ צִיר צִיר קָחֲבוּשׁ. לַחֵם
לְאֵכֹל וּבְגָד לְלַבּוֹשׁ. מְשַׁנְּאִי יִחוּז יִרְאָה וַיְבֹשׁ. נוֹחַ הָרָה שְׁעִיר בְּקָרוֹב תְּכַבּוֹשׁ.
שְׁשׁוּנִי יִגְדֵּל בְּרָאוֹת סְבִיבִי. אֶת אֱלֹהֵינוּ הַנִּבְיָא: עֲמֹזֵן וּמוֹאָב מֵהֶרָה תְּכַלֶּה.
פְּדוּתָהּ לְעַמָּה בְּקָרוֹב תִּגְלֶה. צִיּוֹן תִּמְלֵא מַעַם אֱלֹהִים. קִרְיַת מִלֵּךְ דָּב אֵז נִעְלֶה.
שְׁכֵן תִּשְׁכֵּן בְּתוֹךְ עַם צְבִי. אֶת אֱלֹהֵינוּ הַנִּבְיָא:

זמר זה שם המחבר אלעזר וחתם בראשי החרוזות אגיל. לכן. עוד. ודים. רנו:
אֶגִּיל וְאֶשְׁמַח בְּלִכְבִּי. בְּרָאוֹתֵי כִּי מְאוֹיְבֵי תְּרִיב רִיבִי.
וּלְצִיּוֹן גּוֹאֵל תְּבִיא. אִישׁ צֶמַח תְּצַמִּית. אֱלֹהֵינוּ הַנִּבְיָא
וּמִלֵּךְ הַמְּשִׁיחִ: לָכֵן בְּעַמִּים יַחַד. תִּפּוֹל אִימָה וּפְחַד. לָכֵם
יִפְחַד. בַּעַת יִגְלֶה גִּיּוֹ אַחֵר. וְאַרְחוּתֵינוּ יִצְלִיחַ: אֱלֹהֵינוּ עוֹד מְמוֹנָח
לְמַעַרְב. יַעֲזוֹר לַעֲשׂוֹת הָרֵג רָב. בְּאַרְם וְעַרְב. לְעֶרְוֵךְ מִלְחָמָה
וּקְרָב. עַל אוֹיְבֵינוּ יִצְרִיחַ: אֱלֹהֵינוּ וַדִּים מְלָכִי אֲדַמָּה. יִשׁוֹר נִפְיֵשׁ

וְהִדְמָהּ. מִשְׁמַע וְרוּמָה. נוֹסוּ נִגְבָּה וְיִמָּה. אֲשֶׁר אֲתֹכֶם יִבְרִיחַ:
אֵלֶיהֶם רָנוּ כָּל עוֹבְרֵי אֶרֶץ. כִּי הִנֵּה רָעָנָה אֶזְרָח. אוֹרוֹ זָרַח. כָּנָה
בַּפֶּתַח וּפְרָח. עַל הַר צִיּוֹן יִפְרִיחַ: אֱלֹהֵי

זמר זה שם המחבר אברהם וחתם שמו בראשי החרוזות, אלהים. ביום. רבה. הכן.
מעדנים:

אֱלֹהִים יִסְעֲדֵנוּ. בִּרְקָה בְּמֵאוּדָנוּ. וּבִדְרָה טוֹב יִזְכְּדֵנוּ. כָּל מִשְׁלַח יְדֵינוּ.
אֱלֹהִים יִסְעֲדֵנוּ: בְּיוֹם רֵאשׁוֹן לְמִלְאֲכָה. יֵצֵאוּ אֲתָנוּ בִּרְקָה. יוֹם הַשְּׁנִי
בִּרְקָה. יִמְתִּיק אֶת סוּדָנוּ: אֱלֹהִים יִסְעֲדֵנוּ רַבָּה צָכָא יִשְׁעֵי. בְּשִׁלְיֵי וּבְרִבְעֵי.
בְּחִמְשֵׁי אֲךְ לֹא כְעִי. יִשְׁלַח אֶת פּוֹדָנוּ. אֱלֹהִים יִסְעֲדֵנוּ הֵכֵן טְבוּחַ טָבַח. בְּיוֹם
הַשְּׁנִי וְכַח. קֹדֶשׁ הַלּוֹל נִשְׁכַּח. עַל כָּל מַחְמָדָנוּ: אֱלֹהִים יִסְעֲדֵנוּ מַעֲדָנִים לְנַפְשָׁנוּ.
נִתָּן בְּיוֹם קֹדְשָׁנוּ. וְרַעְנָה שְׂרָשָׁנוּ. וְלִילָה אוֹר בְּעֲרָנוּ: אֱלֹהִים יִסְעֲדֵנוּ

זמר זה שם המחבר נחמן. וחתם שמו בראשי החרוזות, נאוו. חבי. מלך. נופת:
אֱלֹהֵי חַיִּשׁ גּוֹאֲלֵי עֲבָדְךָ יִשְׁכִּילִי. מְבַשֵּׁר טוֹב אֱלִי. אֶת אֱלֹהֵינוּ
הַנִּבְיָא: נָאוּו עַל הַהָרִים. שְׁלוּחֵי יוֹצֵר הָרִים. וְרַגְלֵי
הַמְּבַשְּׂרִים בְּאִמּוֹר שׁוֹבֵי שׁוֹבֵי. אֵי חֲבִי כְּמַטְט רָנַע. כָּל מַחְלָה
וְכָל נָנַע. אֵיבֹדְךָ אֶפְנֵעַ יוֹם נָקָם בְּלִבִּי: אֵי מְלַכְךָ יִבְאֵ לָךְ. יִפָּה
אֶת בְּלָדְךָ. וְרַעְיָתִי לְמוֹלָךְ. גִּלְעָדִי הַתְּשׁוּבִי: אֵי נּוֹפֵת תְּטוּקָנָה.
שְׁפַתִּי בְּנֵי יוֹנָה. כִּי בָא עַת לַחֲנָנָה. צִיּוֹן נַחֲלַת צַבִּי: אֵי

מיוסד עפ"י א"ב.

אֲדִיר אִיּוֹם וְנוֹרָא. בְּצִר לִי לָךְ אֶקְרָא. יֵי לִי וְלֹא
אִירָא: גְּדוֹר פִּרְצַת הִיכְלִי. דָּגוּל מֵהָר
חֲבִלִילִי. יֵי הִיָּה עוֹזֵר לִי: הֵן אַתָּה תִּקְנֵתִי.
וְלִישׁוּעָתְךָ קוִיִּיתִי. יֵי עוֹז יִשׁוּעָתִי: זָךְ וְנָמִי כַּפִּים.
חוֹן פּוֹרְשֵׁי כְּנָפִים. יֵי אֶרֶךְ אַפִּים: טוֹכָךְ תַּחֲיֵשׁ
לַעֲמָךְ. יְהִי עָלֵינוּ כְּנֶאֱמָךְ. יֵי עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמָךְ: כּוֹנֵן
בֵּית מְכוּנָה. לְהַרְבֵּץ בּוֹ צֶאֱנָה. יֵי כְּאוֹר פְּגִידָה:
מִפֶּחַד לְהַצִּילִי. נְהַלְנִי לְצִיּוֹן קוֹדֶשׁ גּוֹרְלִי. יֵי שְׁמַע

בקולי: סעוד וסמוך לנמקרים. עזור נא את הנשואים. יי יוצר הרים: פדה עמך מעוים. צאנך מיד גוזזים. יי עושה חזיונים: קרב קץ נחמה. רחם אום לא רוחמה. יי איש מלחמה: שכון במאז באהלנו. תמיד אל מחוללנו. יי מלכנו. הוא יושיענו:

זה הזמר מיסוד עפ"י א"ב ואח"כ חתם המחבר את שמו ישי בר מרדכי חוק, יום. שוע. יומתי. בורא. רחמיק. מלאכי. רבו. דץ. כלולת. יזכר. תפשני. זה. קימו. ומעשה של הזמר נמצא בכרייתא והמחבר עשה ממנו זמר:

איש חסיד היה. בלי מזון ומחיה. בביתו עוסק מלבוש. ואין בגד ללבוש. גזון בחשוכה אשה. וגם בבנים חמשה: דברה לו האשה. יותר אין להתנאשה. המבלי לחם לאכול. בערום ובחוסר כל. ותורה מצאת פי ינעת. מה נאכל משה: זהיר כבר נשוק. הלא תצא לשוק. חנון ורחום במרוקיו. אולי יגמלנו ברחמיו. טוב לקניו מחסה. רצון יראיו יעשה: יעצת בדעת ובחכמה. עצתך בלי להסבימה. כצאתי לבשת ולכלמה. מבלי כסות ושלמה. לאין ביד לפרוטה. אפילו שנה פרוטה: מהרה ושאלה משכנים. מלבושים נאים מתקנים. נלבש והשליך יתבו. על יי אשר אהבו. סחו ילדיו בפולגם. אל ישוב דף נכלם: עבר בשוק בסברתו. והנה אליהו הנביא לקראתו. פץ לו המבשר. באמת היום תתעשר. צוני בכל כבודך. פי הנני עבדך: קרא למי בדעתו. קנות עבד אין כמותו. רחש איך ישנה דינו. עבד למפור את אדונו. שת לו חקמתו בקרבו. והחזיק בו כמו רבו: תגר קנאו באהבים. בשמונה מאות אלף וחובים. תקעו מה מלאכתה. אם בבניו חכמתך. תכלית טרקליו ופלטריו. הרי אתה בן חורין: יום ראשון במסעלים. פעל עם פועלים. שגט

בְּחָצִי הַלֵּילָה. עָנְנִי נֹרָא עֲלִילָה. יִזְמַתִּי וְנִמְכַּרְתִּי לַהֲשִׁבִידִי.
לְכַבֹּדְךָ וְלֹא לְכַבֹּדֵי: בּוֹרָא עוֹלָם בְּמִנְיָן. הַשְׁלֵם זֶה הַבְּנִיָּן.
רַחֲמֶיךָ יִכְמְרוּ בְּחִנֵּינִתִּי. כִּי לְטוֹבָה בְּנִיָּוֶט. מִלֵּאכֵי רַחֲמִים
מִמְעוֹנָתוֹ. אִזְּ הַחֲלוֹ לְבָנוֹתוֹ: רַבּוֹ בְּנֵי הַמְּלוּכָה. וְתִשְׁלֵם כָּל
הַמְּלָאכָה. דִּין הַסּוֹחֵר בְּרֵאוֹתוֹ כִּי נִגְמְרָה מְלָאכָתוֹ. כְּלוּלָת
מִגְדָּלִים נָאִים. לְפִי עָנָן הַבְּנָאִים: יִזְכֵּר לָךְ עֲתָה. אֶתְמוּל
אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ. חֲשָׁשְׁנִי בְּנִדְאֵי וּבְקִירוֹר. כְּנִמְתָּ לְעָנָן שְׁחִירוֹר. זֶה
קִימוֹ בְּאֶמֶת. וְפָרַח לוֹ אִישׁ הָאֶמֶת:

אָמַר יְיָ לְיִשְׁכָּב	אֵל תִּירָא עֲבָדֵי יִשְׁכָּב:
בָּחַר יְיָ בְּיִשְׁכָּב	אֵל תִּירָא עֲבָדֵי יִשְׁכָּב:
נָאֵל יְיָ אֶת יִשְׁכָּב	אֵל תִּירָא עֲבָדֵי יִשְׁכָּב:
דָּרַךְ בּוֹכֵב מִיִּשְׁכָּב	אֵל תִּירָא עֲבָדֵי יִשְׁכָּב:
הַבָּאִים יִשְׂרָשׁ יִשְׁכָּב	אֵל תִּירָא עֲבָדֵי יִשְׁכָּב:
וַיִּרְדֵּ מִיִּשְׁכָּב	אֵל תִּירָא עֲבָדֵי יִשְׁכָּב:
זָכוֹר זֹאת לְיִשְׁכָּב	אֵל תִּירָא עֲבָדֵי יִשְׁכָּב:
חֲדָנֹת יִשׁוּעוֹת יִשְׁכָּב	אֵל תִּירָא עֲבָדֵי יִשְׁכָּב:
טוֹבוֹ אוֹהֶלֶיךָ יִשְׁכָּב	אֵל תִּירָא עֲבָדֵי יִשְׁכָּב:
יִזְרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיִשְׁכָּב	אֵל תִּירָא עֲבָדֵי יִשְׁכָּב:
כִּי לֹא נָחַשׁ בְּיִשְׁכָּב	אֵל תִּירָא עֲבָדֵי יִשְׁכָּב:
לֹא הִבִּיט אָנֹן בְּיִשְׁכָּב	אֵל תִּירָא עֲבָדֵי יִשְׁכָּב:
מִי מָנָה עֶפֶר יִשְׁכָּב	אֵל תִּירָא עֲבָדֵי יִשְׁכָּב:
נִשְׁבַּע יְיָ לְיִשְׁכָּב	אֵל תִּירָא עֲבָדֵי יִשְׁכָּב:
סֶלַח נָא לַעֲוֹן יִשְׁכָּב	אֵל תִּירָא עֲבָדֵי יִשְׁכָּב:
עֲתָה הָשִׁב שְׁבוֹת יִשְׁכָּב	אֵל תִּירָא עֲבָדֵי יִשְׁכָּב:

פָּדָה יְיָ אֶת יַעֲקֹב	אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב:
צוּה יִשׁוּעוֹת יַעֲקֹב	אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב:
קוֹל קוֹל יַעֲקֹב	אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב:
רָנִי וְשִׂמְחִי לַיַּעֲקֹב	אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב:
שָׁב יְיָ אֶת שְׁבוֹת יַעֲקֹב	אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב:
תָּתֵן אֲמֶת לַיַּעֲקֹב	אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב:

אֶלְיָהוּ הִנָּבִיא אֵלָיו הַתְּשִׁבִי אֵלָיו הַגִּלְעָדִי כַּמְהֵרָה יְבֵא
אֵלֵינוּ עִם מֹשִׁיחַ בֶּן דָּוִד: אִישׁ אֲשֶׁר קָנָא לְשֵׁם הָאֵל.
אִישׁ בֶּשֶׂר שְׁלוֹם עַל יְדֵי יְהוֹתִיאל. אִישׁ גֵּשׁ וַיִּכְפֹּר עַל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל. אֱלֹהֵינוּ: אִישׁ דִּדְרוֹת שְׁנַיִם עָשָׂר רְאוּ עֵינָיו. אִישׁ
הַנִּקְרָא בְּעַל שֶׁמֶר בְּסִמְנָיו. אִישׁ וְאִזּוֹר עוֹר אִזּוֹר בְּמִתְנָיו.
אֱלֹהֵינוּ: אִישׁ זָעַף עַל עוֹבְדֵי חַמְנִים. אִישׁ חֵשׁ וְנִשְׁכַּע מִהֵיחֵת
נִשְׁמֵי מַעֲוִנִים. אִישׁ טַל וּמָטָר עָצָר שְׁלֹשׁ שָׁנִים. אֱלֹהֵינוּ: אִישׁ
יָצָא לְמִצָּא לְנַפְשׁוֹ נַחַת. אִישׁ כֹּלְכֹלוֹהוּ הָעוֹרֵכִים וְהָאֵת
לְשַׁחַת. אִישׁ לְמַעַנְוֹ נִתְקַרְבּוּ כָּד וְצַפְפַּחַת. אֱלֹהֵינוּ: אִישׁ מוֹסְרֵי
הַקְּשִׁיבֵי כַּמְהֵרָה. אִישׁ נִעְנָה כְּאֵשׁ מִשְׁמֵי גְבוּהִים. אִישׁ סָהוּ
אֲחֵרָיו יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים. אֱלֹהֵינוּ: אִישׁ עָתִיד לְהַשְׁתַּלֵּחַ מִשְׁמֵי
עַרְבּוֹת. אִישׁ פָּקִיד עַל כָּל בְּשׁוּרוֹת טוֹבוֹת. אִישׁ צִיר נֶאֱמָן
לְהַשִּׁיב לֵב בָּנִים עַל אָבוֹת. אֱלֹהֵינוּ: אִישׁ קָרָא קָנָא קִנְאֵתִי לִי
בְּתַפְאָרָה. אִישׁ רָכַב עַל סוּסֵי אֵשׁ בְּסַעְרָה. אִישׁ שְׁלֹא טָעַם
טָעַם מִתָּה וּבִבְרָה. אֱלֹהֵינוּ: אִישׁ תְּשִׁבִי וְצִילֵנוּ מִפִּי אֲרִיֹת.
יִבְשְׁרֵנוּ בְּשׁוּרוֹת טוֹבוֹת. וְשִׂמְחֵנוּ בָּנִים עַל אָבוֹת. כַּמוֹצָאֵי
שְׁבָתוֹת. אֱלֹהֵינוּ: אִישׁ תְּשִׁבִי עַל שְׁמוֹ נִקְרָא. תְּצַלִּיחֵנוּ עַל יְדֵי
בְּתִירָה. תְּשִׁמִּיעֵנוּ מִפִּי בְּשׁוּרָה טוֹבָה כַּמְהֵרָה. תּוֹצִיאֵנוּ
מֵאֶפְלָה לְאוֹרָה. אֱלֹהֵינוּ: אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁרָאָה פָּנָיו בְּחֹלֹם. אֲשֶׁרֵי מִי
שֶׁנָּתַן לוֹ שְׁלוֹם וְהַחֲזִיר לוֹ שְׁלוֹם. יְיָ יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשְׁלוֹם.

אליהו: בכתוב הזה אנכי שלח לכם את אליה הנביא לפני בא
יום י' הנדול והנורא: והשיב לב אמות של כנים ולב כנים של
אבותם. אליהו:

ואח"כ יאמר פסוק הקטרת. שיר המעלות אכא עיני יגוי, ופרשת הקטורת שהוא סימן הצלחה
והרווחה וסימן עושר:

פרשת הקטורת

ויאמר י' אל משה קח לה סמים נקף ושחלת וחלבנה סמים ולבנה וזה בר
בדך יהיה: ונשית אתה קטרת ריח מעשה ריחם ממלח כהור קדש:
ושחקה ממנה הדק ונתתה ממנה לפני העדת באהל מועד אשר אנער לה
שמה קדש קדשים תהיה לכם: ונאמר והקמיר עליו אהרן קטרת סמים
בבקר בבקר בהיטיבו את הנרת וקמירנה: ובהעלת אהרן את הנרת בין
השקרים וקמירנה קטרת המיד לפני י' לדרתיכם:

פסוקים מג' תיבות

ומשמע ודומה ומשא: וישב יצחק בגר: והרעב בגר גארין: ובני דן
חשים: לישועתך הויתי י': יישקר וכולן ובנימן: מכשפה לא
תחיה: ונשית משכנת וזה: ולצרעת הבגר ולקית: ולשאת ולספחת
ולבחרת: יברכה י' וישמר: יהי אחרי המנקה: ובני פלוא אליאב: ברוך
סנאף ומשארת: והחוט המשולש לא במהרה ינתק: י' צבאות עמנו משגב
לנו אלהי יעקב סלה: י' צבאות אשרי אדם בטח בד: י' הושיעה המלך ויגנו
ביום קראנו: י' עז לעמו יתן י' יברך את עמו בשלום: יהיו לרצון אקרי פי
והגיון לבי לפניך י' צורי וגואלי:

ויאמר עשרה פסוקים מהרמב"ן ו"ל. וחמשה פסוקים הם מן ה' תיבות וחמשה פסוקים אחרים
מן י"ב תיבות:

בראשית קרא אלהים את השמים ואת הארץ: ולכל הדי החוקה ולכל
המורא הנדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל: ויעקב הלך
לדרכו ויסעו כו מלאכי אלהים: ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלהים זה
ויקרא שם המקום ההוא מחנים: האוינו השמים ואדברה ותשמע הארץ
אמרי פי: וצרף במקר לחי תול בטל אמרתי בשעירם עלי דשא וכרכיבים
עלי עשב: יהי כנסע הארץ ויאמר משה קומה י' וקצו איביך ויגסו
משנאיהם מקניה: ובגחה יאמר שוקה י' רכבות אלפי ישראל: וצבאו
ופקדיהם חמשה ושלשים אלף וארבע מאות: כל הפקדים למחנה אפרים
מאת אלף ושמנת אלפים ומאה לצבאתם ושלשים יסעו:

י"א פסוקים שמתחילים בגוף ומסיימים בגוף והם סיבים לשמירה:
 נָבַע צִדְתָּהּ כִּי הָיְתָה בְּאֶדָם וְהִקְדָּא אֵל הַכְּהֹן: נָהֲנוּ נִעְבֵּר חֲלוּצִים לִפְנֵי יי
 ארץ כָּנָן וְאָנֹכִי אֲחֹזֶה: נִחַלְתִּנוּ מִעֵבֶר לַיַּרְדֵּן: כִּי־אֵם מִמְּדָבָר מֵאֲחִידָה
 קָמְנִי וְכִים הָיָה יי אֱלֹהֶיךָ אֵלֶיךָ תִּשְׁמָעוּן: קָהָר פִּלְגִּיו וְיִשְׁמַחוּ עִיר אֱלֹהִים הִרְשָׁה
 מִשְׁכְּנִי עֲלִיָּו: קָחִיתָ כֶּצֶאֱוֹן עִמָּךְ בֵּינִי מִשָּׁה וְאֶהְרֹן: נָגַד אֲבוֹתֶךָ עֲשָׂה שְׂלֵא
 קֶאֱרֵץ מִצְרַיִם שִׁדָּה צִעֲוֹ: נִשְׁתִּי מִשְׁכְּבִי מִן אֱלֹהִים וְנִקְמֹוּ: נִרְ יי נִשְׁמַת אֲדָם
 הִפִּישׁ קֵל חֲדָרִי קִטּוֹן: נִשְׁתַּת הַטַּפְסָה שִׁפְתוֹתֶיךָ כִּלְהָה רִבְשׁ וְהִלָּב חֲתַת לְשׁוֹנֶךָ
 וְהִי־יָם שְׁלֹמֹתֶיךָ בְּרִיתִי הִקְנֹוּ: קָדָו מִתּוֹךְ קָבֵל וּמֵאֲרֵץ בְּשָׂרִים צִאָו וְהִיוּ
 קִשְׁתוֹרִים לִפְנֵי צִאָו: נִשְׁקִי כִשְׁת מְיֻמִּינִים וּמִשְׁמָאֲלִים בְּאֲבָנִים וּבְחִצִּים
 בְּקִשְׁת מֵאֲחִי שְׂאוֹל מִכְּנָמוֹן:

וטוב לומר אחר אחר עשר פסוקים אלו, תפלה קצרה זו:
 רְבוּנוֹן שֶׁל עוֹלָם, הַצַּל אֶת עַמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל מִקָּל מִינִי בְּשָׁפִים וּמִקָּל מִינִי
 עֵין הָרֵעַ, וּבִשְׁם שְׁפָרְשֶׁת קְנִיפֶיךָ עַל אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבְּמִדְבָּר, שְׁלֵא שְׁלִקְטָה
 עֲלֵיהֶם עֵינָא כִּישָׂא דְבִלְעָם, בֵּן תַּפְרוּשׁ עֲלֵינוּ בְּחֻמְשֵׁי הַרְבִּים הַלְוִיהֶנוּ
 מִכּוּסִים (בְּמִכְסָה וּבְהִנְהָגָה) בְּשִׁמּוֹתֶיךָ הַמְדוּשִׁים מִקָּל עֵינָא כִּישָׂא:

שלושה פסוקים מפורסמים יהודה החסיד ו"ל:
 אֲתָה חֲתָר לִי מִצֵּר תִּצְרֵנִי רַנִּי שְׁלֹם תִּסּוּבְכֵנִי סֵלָה: בְּשִׁחוּ דִּין עָדִי עַד כִּי בִּהְיֶה
 יי צוֹר עוֹלָמִים: יי עוֹ לַעֲמֹו יִתֵּן יי וְיִכְרֹךְ אֶת עֲמֹו בְּשָׁלוֹם:

י' פסוקים בישיבה מתחילין בכ"ף ומסיימין בכ"ף:
 כִּי תִעֲבֹר דְּמִים אֲתָךְ אֲנִי וּבְנֵהֲרוֹת לֹא יִשְׁטַפּוּךָ כִּי הִלַּךְ כְּמוֹ אִשׁ לֹא תִקְוֶה
 וְלִהְיֶיךָ לֹא תִקְשֶׁר דָּךְ: כִּי עַם בְּצִיּוֹן יֵשֶׁב בִּירוּשָׁלַיִם דְּכֹו לֹא תִקְבֶּה חֲנוּן
 וְחֲנֹךְ לְכוֹל וְעַקֵּף בְּשִׁמְעָתוֹ עֲנֶךָ: כִּי אֲנִי יי אֱלֹהֶיךָ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעַ
 נַפְתִּי בְּשִׁרְךָ מִצְרַיִם כּוֹשׁ וּסְבָא תַחְתִּיךָ: כִּי אֲנִי יי אֱלֹהֶיךָ מְחַיֶּה מֵתִים וְיִמִּנֶךָ הָאֹמֵר
 לֵךְ אֵל תִּירָא אֲנִי עֲזָרְתִּיךָ: כִּי לֹא שְׂאוֹל תוֹדֵךְ מוֹת וְהִלָּלְךָ לֹא יִשְׁכְּרוּ יוֹרְדֵי
 כּוֹר אֵל אֲמַתְךָ: כִּי אֲצָק מִים עַל צְמָא וְנוֹזְלִים עַל יִבְשָׁה אֲצָק רוּחִי עַל יָרֵעַךָ
 וּבִרְכִיתִי עַל צִאָאֲדִיךָ: כִּי אֲתָה אֲבִינוּ כִּי אֲבָרְכֶם לֹא יִדְעֻנוּ וְיִשְׂרָאֵל לֹא
 יִכְרֹנוּ אֲתָה יי אֲבִינוּ נוֹאֲלֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמָךְ:
 וּבִרְכֶךָ יי וְיִשְׁמְרֶךָ: יֵאָר יי עֲזִיר אֱלֹהִי וְיִחַנְנֵנִי: יִשָּׂא יי עֲזִיר אֱלֹהִי וְיִשֶּׁם לִךְ
 שְׁלוֹם:

(ויש אומרים כאן פרשת וישלח עד ויקרא לו אל אלהי ישראל. ויש נוהגים לומר פרשת
 וישלח רק בשיש לו לצאת לדרך):

וְיִשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְעִזּוֹ אֶל עֲשׂוֹ אֲחִיו אַרְבָּעָה שְׁעִיר שְׂדֵה אֲדוֹם: וַיִּצְוֵה
 אֶת־סֵם לֵאמֹר כֹּה תֹאמְרוּן לְאֲדֹנִי לְעֲשׂוֹ כֹה אָמַר עֲבָדְךָ יַעֲקֹב עַם לְבָן
 נָתַתִּי לְאִמְתִּי עַד עַתָּה: נִהְיִי לִי שׂוֹר וְחִמּוֹד צִאָו וְעַבְדִּי וְשִׁמְתָהּ וְאִשְׁלָתָהּ לְהַגִּיד
 לְאֲדֹנִי לְמַצָּא חֵן בְּעֵינֶיךָ: וְיִשְׁכְּבוּ הַמַּלְאָכִים אֵל יַעֲקֹב לֵאמֹר כָּאֲנוּ אֵל אֲחִידָה

אל עשו וגם הלך לקראתך וארבע מאות איש עמו: ויבא יעקב מאד נוצר לו ויחזק את העם אשר אתו ואת הצאן ואת הקרן והגמלים לשני מחנות: ויאמר אם יבוא עשו אל המחנה האחת והקדו והנה המחנה הנשאר לפליטה: ויאמר יעקב אלהי אבי אברהם ואלהי אבי יצחק יי האמר אדי שוב הארצה ולמולדתך ואיטיבה עמך: קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך כי במקלי עברתי את הירדן הזה ועתה הייתי לשני מחנות: הצילני נא מיד אחי מיד עשו כי ירא אנכי אתו מן יבוא והרגני אם על כניס: ואתה אפרת היטב איטיב עמך ושמתי את ירעך כחול הנס אשר לא יספר מרב: וילן שם כלילה והוא נישח מן הקא בידו מנחה לעשו אחיו: עזים קאמים ותנישים עשרים רחלים קאמים ואילים עשרים: גמלים מיניקות וכוניהם שלשים פרות ארבעים ופרים עשרה אנתת עשרים ועזים עשרה: ויהן ביד עבדיו עדר עדר לבדו ויאמר אל עבדיו עברו לפני רנח תשימו בין עדר ובין עדר: ויצו את הראשון לאמר כי יפגשך עשו אחי ושאלך לאמר למי אתה והנה הלך ולמי אלה לפניך: ואמר לשבדך ליעקב מנחה הוא שלוחה לאדני לעשו והנה גם הוא אחרינו: ויצו גם את השני גם את השלישי גם את כל ההלכים אחרי העדרים לאמר כדבר הזה הנדברון אל עשו כמצאכם אותו: ואמרתם גם הנה עבדך יעקב אחרינו כי אפר וספירה קניו במנחה ההלכת לפני ואחרי כן אראה קניו אולי ישא קניו ותעבר המנחה על קניו והוא לן כלילה ההוא במחנה: ונקם כלילה הוא וישח את שתי נפשו ואת שתי שפתיו ואת אחד עשר ילדיו ויעבר את מעבר יבם: ויקחם ויעברם את הנחל ויעבר את אשר לו: וינתר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר: ויקרא כי לא יכל לו ויגע בקר בקר ותקע בך יד יעקב כהאבקו עמו: ויאמר שלחני כי עלה השחר ויאמר לא אשלחך בי אם ברבנני: ויאמר אליו מה שמך ויאמר יעקב: ויאמר לא יעקב ויאמר עוד שמך כי אם ישאל כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל: וישאל יעקב ויאמר הנידה נא שמך ויאמר למה זה תשאל לשמי ויבדך אתו שם: ויקרא יעקב שם המקום פניאל כי ראיתי אלהים פנים אל פנים ותנצל נפשי: וינרח לו השמש כאשר עבר את פנואל והוא צלע על ירכו: על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה אשר על כף הירד עד היום הזה כי גנע בקר ירד יעקב בגיד הנשה: וישא יעקב עיניו ויקרא והנה עשו בא ועמו ארבע מאות איש ויחזק את הילדים על לאה ועל רחל ועל שתי השפחות: וישם את השפחות ואת ילדיו ראשונה ואת לאה וילדיה אחרנים ואת רחל ואת יוסף אחרנים: והוא עבר לפניו שבע קצמים עד נשחו עד אחיו: וינרץ עשו לקראתו ויחבקו ויפל על צווארו וישקו ויבכו: וישא את עיניו ויקרא את הנשים ואת הילדים ויאמר מי אלה לך ויאמר הילדים

אשר קנו אלהים את עבדך: ותגשן השפחות הנה וילדיהן ותשתחווין: והגש
 גם לאה וילדיה וישתחוו ואחר נגש יוסף ורחל וישתחוו: ויאמר מי לך כל
 המכונה הזה אשר קנשתי ויאמר למצא חן בעיני אדני: ויאמר עשו יש לי
 רב אחי יהי לך אשר לך: ויאמר יעקב אל גא אב קצאתי חן בעיניך
 ולקחת מנחתי מקרי כי על בן ראיתי פניך כראת פני אלהים ותרגני: קח גא
 את ברכתי אשר הבאת לך כי חנני אלהים וכי יש לי כל ויפטר בו ויבטח:
 ויאמר נסעה ונלכה ונלכה לנגדך: ויאמר אליו אדני ידע כי הילדים רבים
 והצאן והפקדן עליו ודפקום יום אחד ומתו כל הצאן: ועבר גא אדני
 לפני עבדו ואני אתנהלה לאסוף לרגל המלאכה אשר לפני ולרגל הילדים עד
 אשר אבא אל אדני שעיריה: ויאמר עשו אציגה גא עמך מן העם אשר אתי
 ויאמר לקח זה אמצא חן בעיני אדני: ויגש כיום ההוא עשו לרכבו שעיריה:
 ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית ולמקנהו וישה סכת על בן קרא שם המקום
 סכות: ויבא יעקב שלם עיר שבם אשר בארץ כנען בבואו מפדן ארם ויחן
 את פני העיר: ויבן את חלקת השרה אשר קסה שם אהלו מיד בני חמור אבי
 שבם במאה קשיסה: ויבן שם מזבח ויקרא לו אל אלהי ישראל:

וְשִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר עֲנִי אֵל הַהָרִים מֵאֵין יָבֵא עֲזָרִי: עֲזָרִי מֵעַם יְיָ עֲשֵׂה שְׁמִים
 וְאֶרֶץ: אֵל יֵהוּ לְמוֹס רָגְלָךְ אֵל יָנוּם שְׁמֶרְךָ: הֵנָּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישׁוּן שְׁמֹר
 יִשְׂרָאֵל: יְיָ שְׁמֶרְךָ יְיָ צִלָּךְ עַל יַד יְמִינֶךָ: יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יַכְכָּה וְלַיְלָה בִּלְחָה: יְיָ
 יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל רָע יִשְׁמַר אֶת נַפְשְׁךָ: יְיָ יִשְׁמַר צִאתְךָ וּבּוֹאֶךָ מִצָּתָה וְעַד עוֹלָם:

הַתְּפִלָּה הַזֹּאת עֲתִיקָא קְדִישָׁא הִיא, שֶׁכָּבֵד הַזְכִּירוֹהָ תוֹרַת בִּירוּשְׁלַי פֶּרֶק אֵין עֲזַמְדִין סוֹף ה"ב:

רַבּוֹן הָעוֹלָמִים אֲב הַרְחֵמִים וְהַסְלִיחוֹת בְּסִימָן טוֹב וּבְמִזֵּן
 טוֹב הַחַל עֲלֵינוּ אֵת (בְּסִימָן יִרְם כֹּאמַעַת הַשְׁכּוּעַ לֹא יֵאמַר רַק יְמִי

הַמַּעֲשֵׂה) שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֵׂה הַבָּאִים לִקְרָאתָנוּ לְשִׁלוֹם חֲשׂוֹבִים
 מִכָּל חֲטָא וּפְשָׁע, וּמְנוּחִים מִכָּל עֲוֹן וְאַשְׁמָה וְרָשָׁע, וּמְדַרְכִּים
 בְּתַלְמוּד תוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים וְחֲנֻנֵי דַּעַה בִּינָה וְהַשְׁכָּל
 מֵאֲתָךְ, וְתַשְׁמִיעֵנוּ בְּהֶם שִׁשּׁוֹן וְשִׁמְחָה, וְלֹא תַעֲלֶה קִנְיָנוּ עַל
 לֵב אָדָם, וְלֹא קִנְיָת אָדָם תַּעֲלֶה עַל לִבֵּנוּ, מִלִּכְנוּ אֱלֹהֵינוּ
 הָאֵל הַרְחֵמֵנוּ, שִׁים בְּרַכָּה רַחֲמָה וְהַצִּלָּהה בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵינוּ,
 וְכָל הַיּוֹעֵץ עֲלֵינוּ וְעַל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל עֲצָה טוֹבָה, וּמַחֲשָׁבָה
 טוֹבָה, אֲמִצּוֹ וּבְרָכּוֹ גָּדֹל וְקוֹמוֹ, מִיָּס עֲצָתוֹ בְּדַבָּר שֶׁנֶּאֱמַר
 יְיָנוּ לֹךְ בְּלִבְכֶּךָ וְכָל עֲצָתְךָ יִמְלֹא, וְנֶאֱמַר וְתִגְזֹר אוֹמֵר וְיִקָּם
 לָךְ וְעַל דְּרָבִיד נְגַה אוֹר: וְכָל הַיּוֹעֵץ עֲלֵינוּ וְעַל עַמְּךָ בֵּית

ישאל עצה שאינה טובה ומחשבה שאינה טובה. תופר עצתו
 כדבר שנאמר יי הפיר עצת גוים הניא מחשבות שמים: ונאמר
 עשו עצה ותפר דברו דברו ולא יקום בי עמנו אל: ופתח לנו יי
 אלהינו אב רחמים אדון הסליחות כזה השבוע ובכל שבוע.
 ששרי אורה. ששרי ארץ ימים ושנים. ששרי אריכת אפים.
 ששרי ברכה. ששרי בינה. ששרי גילה. ששרי גדולה. ששרי
 נאולה. ששרי גבורה. ששרי דיצה. ששרי דעה. ששרי הוד.
 ששרי הדר. ששרי הצלחה. ששרי הרוחה. ששרי נסד טוב.
 ששרי זריוות. ששרי זמרה. ששרי זכיות. ששרי זיו. ששרי
 זוהר תורה. ששרי זוהר חכמה. ששרי זוהר בינה. ששרי זוהר
 דעת. ששרי חדנה. ששרי חמלה. ששרי חן וחסד. ששרי חיים
 טובים. ששרי חכמה. ששרי טובה. ששרי טוהר. ששרי
 ישועה. ששרי יושר. ששרי כפרה. ששרי כלכלה. ששרי
 כבוד. ששרי למוד. ששרי מזון. ששרי מנוחות. ששרי
 מחילות. ששרי מדע. ששרי נחמה. ששרי נקיות. ששרי
 סליחה. ששרי סעטא דשמיא. ששרי עזרה. ששרי פדות.
 ששרי פרנסה טובה. ששרי צדקה. ששרי צהלה. ששרי
 קדושה. ששרי קוממיות. ששרי רחמים. ששרי רצון. ששרי
 רפואה שלימה. ששרי שלום. ששרי שמחה. ששרי שמועות
 טובות. ששרי שלנה. ששרי תורה. ששרי תפלה. ששרי
 תשובה. ששרי תשועה. בדכתיב, ותשועת צדיקים מין מעונו
 בעת צרה: ונעזרם יי ויפלטם ויפלטם מרשעים ויושיעם כי חסו
 בו: ונאמר חשף יי את זרוע קדשו לטיני כל הגוים וראו כל
 אפסי ארץ את ישועת אלהינו: ונאמר, כול צופיה נשאו קול
 וחדו ירגנו כי עין בעין יראו בשוב יי ציון: וקום לנו יי אלהינו
 מקרא שקתוב, מה נאוו של החרים רגלי מבשר משמיט שלום
 מבשר טוב משמיט ישועה אומר לציון מלך אלהיה: ראשון
 לציון הגה הנם ולירושלים מבשר אתו. אמן סלה:

יום לנִקְשָׁה נִהְבְּנוּ מְצוּלִים, שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְחוּ גְּאוּלִּים: הִסְבַּעַת בְּמַרְמִית,
רָגְלִי בַת עֲנָמִית, וְעַמִּי שׁוֹלְמִית, יָפוּ בְּנִעְלִים. שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְחוּ גְּאוּלִּים:
וְכָל רוֹאֵי יִשׁוּרוּן, כְּבִית הוֹדֵי יִשְׁרָרוּן, אֵין קָאל יִשׁוּרוּן, וְאוֹכִינֵנוּ קְלִילִים.
שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְחוּ גְּאוּלִּים: דָּגְלִי כֵן תִּרִים, עַל הַנִּשְׁאָרִים, וְתִלְקֵם נַפְזִירִים, בְּמִלְקֵם
שְׁקִלִים. שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְחוּ גְּאוּלִּים: הִכָּאִים עִמָּךְ, בְּכִרִית חוֹתֶמָךְ, וּמִכְסֵן לְשִׁמָּךְ,
הִמָּה נְמוּלִים. שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְחוּ גְּאוּלִּים: הִרָאָה אוֹתוֹתֶם, לְכָל רוֹאֵי אוֹתֶם, וְעַל
כִּנְסֵי כְסוּתֶם, יִעֲשׂוּ גְדִילִים. שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְחוּ גְּאוּלִּים: לָמִי זֹאת נִרְשַׁמְתָּ, הִכָּר קָא
דְּכָר אֲמַת, לָמִי הַחוֹתֶמֶת, וְלָמִי הַפְּתִילִים. שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְחוּ גְּאוּלִּים: וְשׁוֹב שְׁנִית
לְסִדְשָׁה, וְאֵל תּוֹסִיף לְנִקְשָׁה, וְהַעֲלֵה אוֹר שְׁמִשָּׁה, וְנָסוּ הַצִּלְלִים. שִׁירָה חֲדָשָׁה
שִׁבְחוּ גְּאוּלִּים: יְדִידִים רוֹמְמוֹךְ, בְּשִׁירָה קְרִמּוֹךְ, מִי כְמוֹכָה, יֵין קְאִלִים, שִׁירָה
חֲדָשָׁה שִׁבְחוּ גְּאוּלִּים: בְּגָלל אֲבוֹת תּוֹשִׁיעַ בָּנִים וְחִבֵּיא נֶאֱלָה לְבָנִי בְּנֵיהֶם:

סדר סעודה וברכותיה

קודם סעודה יטול ידיו ויברך

שָׂאוּ יְדֵיכֶם כּוֹדֵשׁ וּבְרָכּוֹ אֵת יְיָ. (וְאִשָּׁא כְּפִי אֶל מְצוֹתֶיךָ אֲשֶׁר אֶהְבֵּתִי
וְאֲשִׁיחָה בְּחִסְדֶּךָ):

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר הִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ,
וְצִנְנוּ עַל נְטִילַת יָדִים:

על הלחם

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ:

סדר ברכת המזון

קודם ברכת המזון אומרים זה:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, בְּשׁוֹב יְיָ אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן, הֵינּוּ בְּחִלְמִים: אֲזַ
יִמְלֵא שְׁחוֹךְ פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה, אֲזַ יֵאמְרוּ בְּגוֹיִם,
הַגִּדִיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵי: הַגִּדִיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ, הֵינּוּ
שְׂמֵחִים: שׁוֹבָה יְיָ אֶת שְׁבִיתֵנוּ, בְּאִמִּיקִים בְּגִבָּה: הַזִּרְעִים
בְּרַמְמָה בְּרִנָּה יִקְצְרוּ: הַלֹּחַ יִלָּךְ וּכְכָה נִשָּׂא מִשָּׁף הַנֶּרֶעַ, כֹּא
יְכֵא בְּרִנָּה, נִשָּׂא אֶלְמָתִיו:

מִים אַחֲרוֹנִים חֹבֶה קוֹדֵם בְּרַכַּת הַמֶּזֶן, וְאֵין לְהַסִּיק בֵּין נְטִילַה לְבִרְכַּת הַמֶּזֶן אִף בְּדַבְרֵי
תוֹרָה. וְיִשִּׁים מִגִּבְעוֹתָיו עַל רִאשׁוֹ כְּשֶׁמִּבְרַךְ בְּרַכַּת הַמֶּזֶן מִשּׁוֹם הַכּוֹן לְקִרְאָת אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל:

קודם שיברך יאמר

הִנְנִי מוֹכֵן וּמוֹמָן לְפָנֶיךָ מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁל בְּרַכַּת הַמֶּזֶן שְׁנֵאֵמַר, וְאֶכְלֵת
וְשִׁדְעָתָּ וּבְרַכַּת אֵת יְיָ אֱלֹהֵיךָ, עַל הָאָרֶץ הַמְּבֹרָכָה, אֲשֶׁר נָתַן לָךְ:

שלושה שאכלו כאחד חייבין בוימו, וכך מזמנין:

המזמן אימר	רבותי מיר וועלן בענטשן: (או רבותי נקדד:)
המסובים עונים	יהי שם יי מברך מעתה ועד עולם: והמזמן חזר יהי הם וכר
ומוסיף עוד	ברשות (אודה בשל הכית הזה), מרנן ורדנן ורבותי נקדד (בעשרה או יותר אלהינו) שאכלנו משלו:
וענין המסובין	קרוד (בעשרה או יותר אלהינו) שאכלנו משלו ובטובו חיינו:
והמזמן חזר	קרוד (בעשרה או יותר אלהינו) שאכלנו משלו ובטובו חיינו:
מי שלא אכל אומר קרוד	(בעשרה או יותר אלהינו) ובמברך שמו המיד לעולם ועד:

יחיד אינו אומר: קרוד הוא ובמברך שמו:

**קרוד אתה יי אלהינו מלך העולם,
הזן את העולם כלו בטובו,
בחן ברחמים, הוא נותן לחם**

ברכת המזון לברית מילה

נדרה לשמך בתוך אמוני, ברוכים
אתם ליי: ברשות אל איום
ונורא, משגב לעתות בערה, אל
נאור בנבורה, אירי בקרום יי: ויה
ברשות התורה הקדושה, סהורה
היא וגם פרושה, צנה לנו מורשה,
משה עבר יי: ויהברשות הבהנים
והלויים, אקרא לאלהי העבריים,
אחורנו בקל איים, אקדק את יי:
ויה ברשות מרנן ורדנן ורבותי,
אפתחה בשיר פי ושקמי, ותאמרנה
עצמותי, קרוד הקא בשם יי: ויה
ברשות מרנן ורדנן ורבותי נקדד
וכ"ו ומברך נהמי:

ברכת המזון לנשואין

דני הסר וגם תרון, ואז אלם בשיר
ירון, נחננו במעגלי צדק, שעה
ברכת בני ישורון, בני אהרן:
ברשות מרנן ורדנן ורבותי, נקדד
אלהינו שהשמחה במקענו,
ושאכלנו משלו:
וענין המסובין
קרוד אלהינו שהשמחה במקענו,
ושאכלנו משלו, ובטובו חיינו:
והמברך חזר
קרוד אלהינו שהשמחה במקענו,
ושאכלנו משלו, ובטובו חיינו.
ואחר ברכת המזון, מחזיל שהכל ברא
לכבודו ואומר כל הברכות, ומברך על הכוס:

לְכָל בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ. וּבִטְוֹבוֹ
הַגָּדוֹל, תָּמִיד לֹא חָסַר לָנוּ, וְאֵל
יַחֲסֵר לָנוּ מְזוֹן לְעוֹלָם וָעֵד, בְּעִבּוֹר
שְׁמוֹ הַגָּדוֹל, כִּי הוּא אֵל זָן וּמַפְרִינֵם
לְכָל וּמַטִּיב לְכָל, וּמַכִּין מְזוֹן לְכָל
בְּרִיּוֹתָיו אֲשֶׁר בָּרָא: כְּאֲמוֹר, פּוֹתַח
אֶת יָדָהּ, וּמַשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, הַזָּן אֶת הַכֹּל:

נִזְכָּה לַךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לְאֲבוֹתֵינוּ, אֶרֶץ
חֲמֻדָּה טוֹבָה וּרְחֻבָּה, וְעַל שֶׁהוֹצַאתָנוּ יְיָ
אֱלֹהֵינוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, וּפְדִיתָנוּ מִבֵּית עַבְדִּים, וְעַל
בְּרִיתְךָ שֶׁחֲתַמְתָּ בְּבִשְׁרָנוּ, וְעַל תּוֹרַתְךָ שֶׁלִּמְדַתָּנוּ,
וְעַל חֻקֶּיךָ שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ, וְעַל חַיִּים חֵן וְחֶסֶד
שֶׁחֻנַּנְתָּנוּ, וְעַל אֲכִילַת מְזוֹן שֶׁאַתָּה זָן וּמַפְרִינֵם
אוֹתָנוּ תָּמִיד, בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שְׁעָה:

בחנוכה ובפורים אומרים כאן ועל הנסים (*). ואם שבת, אזי כשמגיע להרחמן הוא יזכנו יאמר
הרחמן הוא ועשה לנו נסים כמו שעשה לאבותינו בלילות חמס בליל חמס בליל חמס

(*) לחנוכה ולפורים

ועל הנסים, ועל הפרקן ועל הגבורות ועל
התשועות ועל הנפלאות, ועל הנחמות, ועל

וְעַל הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ,
וּמְבַרְכִים אוֹתָךְ, יתְבַרַךְ שְׁמֶךָ בְּכִי כָל

הַמַּלְחָמוֹת, שְׁעֲשִׂיתָ לְאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בְּזַמַּן
הַזֶּה:

לפורים

בַּיָּמִי מְרַדְכִי וְאַסְתֵּר כְּשׁוֹשָׁן
הַבִּירָה, כְּשֶׁעָמַד
עֲלֵיהֶם הַמֶּן הַרְשָׁע, בְּקֹשׁ
לְהַשְׁמִיד לְהַרְג וּלְאַבֵּד אֶת
כָּל הַיְּהוּדִים, מִנְּעֵר וְעַד זָקֵן,
טָף וְנָשִׁים, כִּיּוֹם אֶחָד,
כְּשִׁלְשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנַיִם
עָשָׂר, הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר,
וְשָׁלַלְם לְבוֹז. וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ
הַרְבִּים, הִפַּרְתָּ אֶת עֲצָתוֹ,
וּקְלַלְתָּ אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ,
וְהַשְׁכַּחְתָּ לוֹ גְּמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ.
וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֵת בָּנָיו עַל הָעֵץ
(וְעֲשִׂיתָ עִמָּהֶם נֶם וְפָלֵא
וְנִוְדָה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל):

לתנוכה

בַּיָּמִי מִתְהַיָּהוּ בֶן יוֹחָנָן כְּהֵן
גָּדוֹל, חֲשִׁמוֹנָאִי וּבָנָיו,
כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת נְוֹן הַרְשָׁעָה,
עַל עַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל, לְהַשְׁכִּיחַם
תּוֹרַתְךָ, וּלְהַעֲבִירָם מִחֻמֵּי
רְצוֹנְךָ, וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ
הַרְבִּים, עָמַדְתָּ לָהֶם כַּעַת
אֲרָתָם. רִכַּת אֶת רִיבָם, דָּנַתָּ
אֶת דִּינָם, נָקַמְתָּ אֶת נַקְמָתָם,
מִסֵּרְתָּ גִבּוֹרִים בְּיַד חֲלָשִׁים,
וְרַבִּים בְּיַד מַעֲטִים, וְטַמְאִים
בְּיַד טְהוֹרִים, וְרָשָׁעִים בְּיַד
צַדִּיקִים, וְנֹדִים בְּיַד עוֹסְכֵי
תּוֹרַתְךָ. וְלֹךְ עֲשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל
וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמְךָ, וּלְעַמֶּךָ
יִשְׂרָאֵל עֲשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְּדוֹלָה

וּפְרָקוֹן בַּהֵיּוֹם הַזֶּה. וְאַחֵר כֵּךְ כָּאוּ בָנִיף לְדַבֵּיר בֵּיתְךָ, וּפָנּוּ אֶת
הַיָּבֵלָה, וְטָהְרוּ אֶת מִקְדָּשְׁךָ, וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת בְּחִצְרוֹת קוֹדֶשְׁךָ
וְקִבְעוּ שְׁמוֹנֶת (יָמִים אֱלוֹי בְּהַלֵּל וּבְהוֹדָאָה וְעֲשִׂיתָ עִמָּהֶם נֶם
וְפָלֵא וְנִוְדָה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֵלָה) יָמֵי חֲנֻכָּה אֱלוֹי, לְהוֹדוֹת
וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:

חי תמיד לעולם ועד, בפתוב, ואכלת
ושבעת, וברכת את יי אלהיך על הארץ
הטבה אשר נתן לך: ברוך אתה יי, על
הארץ ועל המזון:

רחם נא יי אלהינו, על ישראל עמך, ועל
ירושלים עירך, ועל ציון משכן כבודך, ועל
מלכות בית דוד משיחך, ועל הפית הגדול והקדוש
שנקרא שמך עליו. אלהינו, אבינו, רענו, וזננו,
פרנסנו, וכלכלנו, והרויחנו, והרוח לנו יי אלהינו
מהרה מכל צרותינו. ונא, אל תצריכנו יי אלהינו,
לא לידי מתנת בשר ודם ולא לידי הלואתם. כי
אם לדרך המלאה, הפתוחה, הקדושה והרחבה,
שלא גבוש ולא נכלם לעולם ועד:

בשבת אומרים:

רצה והמליצנו יי אלהינו במצותיך ובמצות יום השביעי,
השבת הגדול והקדוש הזה. כי יום זה גדול וקדוש הוא
לענין, לשבת בו ולנוח בו באהבה כמצות רצונך, ובחצונך
הנים לנו יי אלהינו, שלא תהא צרה ונגון ואנחה ביום
מנוחתנו. והראנו יי אלהינו בנחמת ציון עירך, ובבנין
ירושלים עיר קדשך, כי אתה הוא בעל הישועות ובעל
הנחמות:

בראש חדש ומעדים אומרים כאן יעלה ויבא:

אלהינו ואלהי אבותינו, יעלה ויבא ויגיע, ויראה וירצה וישמע, ויפקד
ויזכר וזכרוננו וספרוננו, ויכרוז אבותינו, ויכרוז קשים בו דוד

עבדך, וזכרון ירושלים עיר קדשך, וזכרון כל עמך בית ישראל לפניך,
לפליטה לטובה, לחן ולחסד ולרחמים לחיים ולשלום ביום

בראש חודש	בשבת	בשבתות	בשבתות
ראש החדש	חג המצות	חג השבועות	חג השבועות
הוא:	הוא:	הוא:	הוא:
בשמיני עצרת ובשמיני חורג	בראש השנה	ימים חורים ואוכלים ביום כפיר יאמרו	ימים חורים ואוכלים ביום כפיר יאמרו
שמיני עצרת חג הוא:	הזקרון הוא:	השבועות הוא:	השבועות הוא:

זכרון יי אלהינו בו לטובה. וזכרון בו לקדשה. והושיענו בו לחיים טובים.
ובקרב לשועה ורחמים, חסד וחסד ורחמים עלינו והושיענו, כי אליך ענינו,
כי אל מלך חנון ורחום אלה.

ברכות לשבח רצה או יעלה ויבא

שכח לומר בשבת רצה או יעלה ויבא בראש חודש ומועדים, וזכר קודם שאמר ה' מברכת
בונה ירושלים ואומר שם. אבל אם אמר ה', אם נזכר קודם שהתחיל הסוכ והמטיב, ואמר את
הברכה דלמטה. ואם נזכר רק אחרי שכבר אמר ה' בברכת האל הטוב והמטיב, אזי בשבת
יום טוב בסעודה הראשונה והשניה חזור לראש, אבל בראש השנה, ראש חודש, וחול המועד
אינו צריך לחזור:

בשבת קרוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר נתן שבתות למנוחה לעמו
ישראל באהבה לאות ולברית: קרוך אתה יי מקדש השבת:
ביום טוב קרוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר נתן ימים טובים לעמו
ישראל לששון ולשמחה את יום חג (פלוני) הוא: קרוך אתה יי מקדש ישראל
והזמנים:

ביום טוב שחל בשבת קרוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר נתן שבתות
למנוחה לעמו ישראל באהבה לאות ולברית וימים טובים לששון ולשמחה
את יום חג (פלוני) הוא: קרוך אתה יי מקדש השבת וישראל והזמנים:
בראש השנה קרוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר נתן ימים טובים לעמו
ישראל את יום הזקרון הוא: ואינו חותם

בראש השנה שחל בשבת קרוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר נתן שבתות
למנוחה לעמו ישראל באהבה לאות ולברית וימים טובים לישראל את יום
הזקרון הוא: קרוך אתה יי מקדש השבת וישראל ויום הזקרון:
לראש חודש קרוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר נתן ראשי חדשים לעמו
ישראל לזקרון: ואינו חותם

בראש חודש שחל בשבת קרוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר נתן שבתות
למנוחה לעמו ישראל באהבה לאות ולברית וראשי חדשים לזקרון: קרוך
אתה יי מקדש השבת וישראל וראשי חדשים:

ובנה ירושלים עיר הקדש במהרה בימינו. ברוך אתה יי, בונה ברחמינו ירושלים. אמן:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, האל אבינו, מלכנו, אדירנו, בוראנו, גואלנו, יוצרנו, קדושו קדוש נעבד, רוענו רועה ישראל. המלך הטוב, והמטיב לכל, שבכל יום ויום הוא הטיב, הוא מטיב, הוא ייטיב לנו. הוא גמלנו, הוא גומלנו, הוא יגמלנו לעד לחן ולחסד ולרחמים ולרחוץ, הצלה והצלתה, ברכה וישועה, נחמה, פרנסה וכלכלה, ורחמים, וחסד ושלום, וכל טוב, ומכל טוב לעולם אל יחסרנו. אמן.

הרחמן, הוא ימלוך עלינו לעולם ועד. הרחמן, הוא יתברך בשמים ובארץ. הרחמן, הוא ישתבח לדור דורים, ויתפאר בנו לעד ולנצח נצחים, ויתחדר בנו לעד ולעולמי עולמים. הרחמן, הוא יפרנסנו בכבוד. הרחמן, הוא ישבר שלנו מעל צנארנו והוא יוליכנו קוממיות לארצנו. הרחמן, הוא ישלח לנו ברכה מרבה בבית הזה ועל שלחן זה שאכלנו עליו. הרחמן, הוא ישלח לנו את אליהו הנביא זכור לטוב, ויבשר לנו בשורות טובות ישועות ונחמות:

יאמרו הי"ד ואפילו הסמוכים על שלחן אביהם. וגם האב הנסמך על שלחן בנו. גם אשתו תאמר כן. וגם הבנים יאמרו כן על אבם. וגם הבעל על אשתו [ברכות מ"ו ע"א ואו"ח סימן ר"א סעיף א']:

לחבה

יהי רצון שלא תכוש בעל הבית בעולם הזה, ולא תגלם לעולם הקא. ותצלח מאד בכל נקסיו ויהיו נקסיו ונקסיו מוצלחים וקרוכים לעיר ואל ישלום שכן לא כמשי ידיו ולא כמשי ידיו ואל יודבק לא לקניו ולא לקניו שום דבר הרחור חסא נעברה וקון מסתה ועד עולם:

לכור

יהי רצון שלא יכוש בעל הבית בעולם הזה, ולא יגלם לעולם הקא. ויצלח מאד בכל נקסיו ויהיו נקסיו ונקסיו מוצלחים וקרוכים לעיר ואל ישלום שכן לא כמשי ידיו ולא כמשי ידיו ואל יודבק לא לקניו ולא לקניו שום דבר הרחור חסא נעברה וקון מסתה ועד עולם:

הַרְחֵקֵנוּ, הוא יִכְרֹךְ את (אָבִי מורי) כֶּעַל הַבֵּית הַזֶּה וְאֵת (אִמִּי מוֹרְתִי) כֶּעַלֹּת הַבֵּית הַזֶּה. (מי שיש לו אב ואם ואינו

אוכל אצלם יש לו לומר הַרְחֵקֵנוּ הוא יִכְרֹךְ את אָבִי מורי וְאֵת כֶּעַל הַבֵּית הַזֶּה וְאֵת אִמִּי מוֹרְתִי וְאֵת כֶּעַלֹּת הַבֵּית הַזֶּה). (ואם הוא נשוי ואמר נ"כ אוֹתִי וְאֵת אִשְׁתִּי ואם יש לו בנים או בנות יאמר נ"כ וְאֵת זְרַעִי) אוֹתָם וְאֵת בֵּיתָם וְאֵת זְרַעָם וְאֵת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם. אוֹתָנוּ וְאֵת כָּל אֲשֶׁר לָנוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּתְּרָכּוּ אֲבוֹתֵינוּ אֲבֹרָהֶם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, בְּכָל, מְכָל, כָּל, כֵּן יִכְרֹךְ אוֹתָנוּ כָּלֵנוּ יַחַד, בְּכִרְכָּה שְׁלָמָה, וְנֹאמַר אָמֵן:

בְּמָרוֹם וְלִמְדוֹ עֲלֵיהֶם וְעַלֵּינוּ זְכוֹת, שֶׁתֵּהָא לְמִשְׁמֶרֶת שְׁלוֹם, וְנִשָּׂא כְרָכָה מֵאֵת יי, וְצָדִיקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ, וְנִמְצָא חַן וְשָׂכָל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם*):

(*) לברית מילה אחר בעיני אלהים ואדם יאמר זה:

הַרְחֵקֵנוּ, הוא יִכְרֹךְ אָבִי הַיֵּלֶד וְאִמִּי, וְיִזְכֹּר לְנַדְלוֹ וְלַחֲנֻכּוֹ וְלַחֲקֻמוֹ, מִיּוֹם הַשְּׂמִינִי וְהִלָּאָה יִרְצָה דָּמוֹ, וְיִהְיֶה יי אֱלֹהֵיו עִמּוֹ. אָמֵן.

הַרְחֵקֵנוּ, הוא יִכְרֹךְ כֶּעַל בְּרִית הַמִּילָה, אֲשֶׁר שָׁשׁ לַעֲשׂוֹת צִדִּיק בְּגִילָה, וְיִשְׁלַם פָּעֻלוֹ וּמִשְׁכָּרְתּוֹ כְּסוּלָה, וְיִתְּנֶהוּ לְמַעֲלָה לְמַעֲלָה. אָמֵן.

הַרְחֵקֵנוּ, הוא יִכְרֹךְ בַּד הַנִּמְוָל לְשִׁמּוֹנָה, וְיִהְיֶה נָדִיב וְלֹבֵה לֹאֵל אֲמוּנָה, וְיִזְכֶּה לְרֵאוֹת פְּנֵי הַשְּׂכִינָה, שְׁלֹשׁ פְּעֻמִּים בְּשָׁנָה. אָמֵן.

הַרְחֵקֵנוּ, הוא יִכְרֹךְ הַקֵּל כְּשֶׁר הָעֲרָלָה, וְסָרַע וּמִצָּץ דְּמֵי הַמִּילָה, אִישׁ הַזֶּה וְכָל הַלֵּבֶב עֲבוּרָתוֹ כְּסוּלָה, אִם שְׁלֹשׁ אֱלֹהִים לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ. אָמֵן.

הַרְחֵקֵנוּ, הוא יִשְׁלַח לָנוּ מְשִׁיחוֹ הַחַי וְהַקַּי, בְּזִכּוֹת תַּתָּן לְמוֹלוֹת דְּמִים, לְכִשֵּׁר בְּשׁוּרוֹת סוֹכּוֹת וְנִחוּמִים, לְשֵׁם אֶחָד מִפְּנֵי וּמִפְּנֵי בֵּין הַעַמִּים. אָמֵן.

הַרְחֵקֵנוּ, הוא יִשְׁלַח לָנוּ כֵּהֵן צִדִּיק אֲשֶׁר לָקַח לְעִילּוֹם, עַד הַיּוֹם כְּפָאוֹ כְּשֶׁמֶשׁ וְיִהְיֶה, וְיִלָּם פְּנֵיו בְּאַדְרָתוֹ וְיִגְלוֹם, בְּרִיתִי הִתְּתָה אֹתוֹ הַחַיִּים וְהַשְּׁלוֹם: אָמֵן. הַרְחֵקֵנוּ הוא יִזְכֵּנוּ לִיכּוֹת הַמִּשְׁחָה וְכוּ'.

ברכת:	הרחמן, הוא ינחילנו יום שכלו שבת ומנוחה לחיי העולמים:
בראש חדש:	הרחמן, הוא יחדש עלינו את החדש הזה, לסוכה ולבקרקה:
ביום טוב:	הרחמן, הוא ינחילנו יום שכלו טוב:
בראש השנה:	הרחמן, הוא יחדש עלינו את השנה הזאת לסוכה ולבקרקה:
בסוכות:	הרחמן, הוא יכיס לנו את סכת דוד הנשאלת:

הרחמן, הוא יזכנו לימות המשיח ולחיי העולם הבא. בחול מנגדיל (ביום שמתפללים מוסף וזמם כסעודה

מלכה אומרים: **מגדול**) ישועות מלכו, ועשה חסד למשיחו, לדוד ולזרעו עד עולם: עשה שלום במרומיו, הוא יעשה שלום עלינו, ועל כל ישראל, ואמרו אמן:

יראו את יי קדשיו, כי אין מחסור ליראיו: כפירים רשו ורעבו, ודרשי יי לא יחסרו כל טוב: הודו ליי כי טוב, כי לעולם חסדו: פותח את ידו, ומשביע לכל חי רצון: ברוך הגבר אשר יבטח ביי, והיה יי מבטחו: נער היתי, גם זקנתי ולא ראיתי צדיק נשכב, וזרעו מבקש לחם: יי עז לעמו יתן, יי יברך את עמו בשלום:

ברכות הנהנין

ברכה ראשונה אין לה שיעור ואפילו על כל שהוא חייב לברך והנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאילו מעל בקדשי ד' וכתוב לך הארץ ומלואה וגו' ואחרי הברכה כתיב והארץ נתן לבני אדם:

על היין מברך:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, בורא פרי הגפן:

על תבשיל מחמשת מיני דגן ועל מאפה ממינים אלה (תוך מן הלחם) מברך:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, בורא מיני מזונות:

מי שאכל כזית ממיני דגן (חזן מלחם), או שתה רביעית יין או אכל מפירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל (ענבים, תאנים, רימונים, זיתים ותמרים) מברך:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, על

על היין הגפן ועל פרי הגפן	על פירות משבעת המינים העץ ועל פרי העץ	על מונות המחיה ועל הכלכלה	על מונות ויין ביתד המחיה ועל הכלכלה ועל הגפן ועל פרי הגפן
---------------------------------	--	------------------------------------	--

ועל תנוכת השדה ועל ארץ חמדה טובה ורחבה,
שרצית והנחלת לאבותינו, לאכל מפריה ולשבע
מטובה. רחם (נא) יי אלהינו על ישראל עמך, ועל
ירושלים עירך, ועל ציון משכן כבודך, ועל מזבחך
ועל היכלך. וכה ירושלים עיר הקדש במהרה
כימינו, והעלנו לתוכה, ושמחנו בכנינה, ונאכל
מפריה, ונשבע מטובה, ונברכה עליה בקדשה וכתהרה:

בשבת ורצה והחליצנו כיום השקת הזה:
בראש חודש וזכרנו לסוכה כיום ראש החדש הזה:
בראש השנה וזכרנו לסוכה כיום הזכרון הזה:
כיום טוב ושמחנו כיום חג (פלוני) הזה:

כי אתה יי טוב ומטיב לכל, ונודה לך על הארץ

על היין ועל פרי הגפן. ברוך אתה יי על הארץ ועל פרי הגפן:*	על הפירות. ברוך אתה יי על הארץ ועל הפירות:*	על מונות ועל המחיה. ברוך אתה יי על הארץ ועל המחיה ועל הכלכלה:	על מונות ויין ביתד ועל המחיה ועל פרי הגפן. ברוך אתה יי על הארץ ועל המחיה ועל הכלכלה ועל פרי הגפן:*
--	--	---	--

על פירות האילן חוץ מד המינים ופירות האדמה ודבר שאין גידולו מן הארץ מברך אתר אכילתו:
ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, בורא נפשות רבות וחסרונן, על כל
מה שקראת להחיות בהם נפש כל חי, ברוך חי העולמים:

(על פירות ויין שגדלו בארץ ישראל אומרים "ועל פרי נקמה" ו"על פרותיה".)

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, שהכל ברא
לכבודו:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, יוצר האדם:
ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר יצר את
האדם בצלמו, בצלם דמות תבניתו, והתקין
לו ממנו בנן עדי עד. ברוך אתה יי, יוצר האדם:
שוש תשיש ותגל הטקרה, בקבוץ בניה לתוכה
בשמחה. ברוך אתה יי, משמח ציון בבניה:
שמח תשמח רעים האהובים, בשמחה יצירה בנו
עדן מקדם. ברוך אתה יי, משמח חתן
וכלה:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר ברא
ששון ושמחה, חתן וכלה, גילה רגה, דיצה
וחדנה, אהבה ואחווה, ושלום ורעות, מהרה יי
אלהינו ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים, קול
ששון, וקול שמחה, קול חתן וקול כלה, קול
מצהלות חתנים מחפתם, ונערים ממשטה נגינתם.
ברוך אתה יי, משמח חתן עם הכלה:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא פרי
הגפן:

"משנת השבת"

קונטרס בענינים שונים
בעניני שבת קודש
וזמירותיה

ליקוטים מתוך ספריו של

כ"ק מרן אדמו"ר גאב"ד עט"ר שליט"א

עיבוד החומר: הבה"ח נתן נטע הופמן הי"ו

כיבוד אב בחילול שבת

איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי וגו' (ויקרא י"ט)
וברש"י, אע"פ שזההרתיך על מורא אב אם יאמר לך חלל
את השבת אל תשמע לו, וכן בשאר כל המצות, לפי
שאתה ואביך חייבים בכבודי לפיכך לא תשמע לו לבסל
דברי (ועי' יבמות ה:).

ובחזקוני על התורה הקשה דלמל קרא לזה הרי כיון
שאביו מצוה לו לחלל את אשבת הרי הוא רשע ואין חיוב
בכבודו עי' סור הל' כיבוד אב ואם, ופליג על הרמב"ם
(פ"ה מהל' ממרים) דס"ל דגם לאביו רשע יש דין כבוד,
ועי' במפרשים, ובמשנה הלכות (ח"ו סי' קנ"ט וח"ו סי'
רס"ג).

ואשר נראה בס"ד לפמ"ש ז"ל (קידושין ל: ועי' ג"כ
בזהר ח"ב צ"ג), ג' שותפים באדם הקב"ה ואביו ואמו,
ואמרו ז"ל השוה הקב"ה כבוד אב ואם לכבודו כביכול,
ובגמ' קידושין (ל"א.) אמר לו אביו השקני מים ואמו
אומרת השקני מים צריך להקדים אביו לאמו שהוא ואמו
חייבים בכבודו, ושאל בן אלמנה אחת לר"א נתגרשה אמו
מהו א"ל מבין ריסי עיניך ניכר שבן אלמנה אתה הטל
להם מים בספל וכר, נמצא דבאמת אביו ואמו שקולים הם
לכבודם אלא שכיון שהאם נמי מחויבת לכבוד את האב
מדין אשתו לכן האב קודם אבל היכא דהאם אינה
מחויבת לכבוד את האב כגון שנתגרשה וכיוצא בזה שוב
שוין הם, לפי"ז כיון שהשוה הקב"ה כבודם לכבודו כביכול
א"כ כולם שווים הם לענין כבוד אלא דהטעם דכבוד
המקום קודם מפני שגם הם חייבים בכבודו כביכול אבל
מצד עצם הדין שווים הם.

ובזה יש לפרש מה שאמרו חז"ל (קידושין ל"א.) בשעה שאמר הקב"ה אנכי ולא יהיה לך אמרו אומות העולם לכבוד עצמו הוא דורש בין שאמר כבוד את אביך ואת אמך חורו והודו על הראשונות, וצ"ב, ולהג"ל הכוונה שראו שהשנה כבדום לכבודו ואז הבינו והודו שלכבוד בולם הוא דורש ולא לכבוד עצמו. והנה בשבת נצטוינו להקריב קרבנות ואין בזה כלל חילול שבת בין שכך צויה הוא ית"ש ועושין בזה רצון קונו, וא"כ האומר לבנו חלל את השבת לצרכו הכ"נ היה צריך לחלל את השבת מדין דשלשה שותפין שהם שלשתם שוים כביכול וליכא חילול ח"ו בין דלצורך אחד השותפין חייב לעשות, אלא דמ"מ אסור הוא לעשות כל דבר אם הוא נגד רצון השי"ת דאבתי אביו ואמו נמי חייבים בכבודו, וד"ש אם יאמר לך חלל את השבת אל תשמע ולא משום שאין עליך חיוב לשמוע, אדרבה, אי לא האי טעמא היית חייב לשמוע אבל לא תשמע לו משום שאתה והם חייבים בכבודו, וק"ל.

* * *

ישמח משה במתנת חלקו

במדרש בשעה שאמר הקב"ה אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים (ב', ב') פתח משה ואמר ברוך שלא עשני גוי, ופליאה, וי"ל דכבר הבאתי קושית המפרשים דהאין נשא עמרם את יוכבד והלא היתה לו באיסור חזרתו שהיתה דודתו מן האב כמבואר בסנהדרין (נ"ח ע"ב) ותירצו דקודם מ"ת נישאו והיה להם דין ב"נ (ועיקר מ"ש בפר' שמות) עוד תי' לפי דעת הרמב"ן בפ' ויחי

דהאבות לא שמרו התורה בחי'ל ולתי דקדם מ'ת נישא
לכאורה קשה ממה שאמרו במדרש ישמח משה במתנת
חלקו אמר משה לפרעה אי אפשר לאדם לעבוד עם עבדו
ולא להניחו לפרש ע"כ יניח את בני יום אחד בשבוע ואמר
לו פרעה שיבחר לו יום אחד וברר יום אחד ואותו יום
שבת היה וזה במתנת חלקו ולטעם הראשון דקדם מ'ת
דין ב"נ להם קשה הרי קי"ל דגוי ששבת חייב מיתה
(סנהדרין ג"ט) ומאי עשה להם משה אע"כ דס"ל דדין
ישראל להם ולכן בירך שלא עשני גוי.

* * *

השומר שבת כהלכתו טוב לו שנברא

איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו אני ה'.
(י"ט, ה'), וצ"ב ההמשך מה שייך שמירת שבת למורא אביו
ואמו, ודברי חז"ל יודעים (עי' ב"מ ל"ב ת"א, ויבמות ו'
ע"א), ונראה דהמפרשים כתבו הטעם למה ב"נ אינו מצוה
בכבוד אר"א משום דבני במזלא תליא ולא בזכות והא
דהבן מצויב בכבוד אביו הוא משום דהוא הולידו והביאו
לחיי העוה"ז, והשתא בעכ"מ כיון דהאב מוכרח להולידו
ע"פ מזלו אשר נולד בו א"כ אין הבן מצויב לכבודו כלל
כי הוא לא עשה כלום עבורו, ומזלו הוא דגרמא לו, והנה
כל זה בעכ"מ אבל בישראל כיון דאין מזל לישראל ועי'
בדוי פ' וילך על מאמר חז"ל (שבת קנ"ו ע"א) אין מזל
לישראל הענין הוא שישראל אינן מסורים כלל תחת
ממשלת המזלות לפי שהכוכבים ומזלות וכל העולם כולו
נבראו בשביל ישראל וא"כ איך יתמנה השפל (דהיינו
המזלות) על העליון ממנו (דהיינו ישראל) רק שהם ממונים

על שאר האומות ע"כ, וכמו שאמרו באברהם ויוצא אותו
החוצה א"כ שפיר צריך כל ישראל להחזיק לו לאביו
טובה על שהולידו ומחייב בכבודו.

אלא שיש להקשות מהא שאמרו (בעירובין י"ג ע"ב)
שתי שנים ומחצה נחלקו ב"ש וב"ה הללו אומרים טוב שלא
נברא משנברא והללו אומרים טוב שנברא משלא נברא
נמנו וגמרו טוב שלא נברא משנברא וכו' וא"כ אדרכה
רעה הוא לו שהביאו לעולם ואמאי צריך להחזיק טובה
לאביו שרעה עשה לו שהביאו לעולם, אמנם התוס' שם
הקשו ממה שמצינו החיפוף ותי' דודאי לצדיקים טוב
שנברא משלא נברא, והמרש"א (במסכת מכות דף כ"ג ע"ב)
כתב נמנו וגמרו שנמנו מצות עשה ולא תעשה וראו שקרוב
להפסד ורחוק מן השכר ע"ש, והנה אמרו בגמ' שבת (דף
ק"ח ע"ב) השומר שבת כהלכתו אפי' עבד ע"ז כדור אנוש
מוחלק לו ולפי זה אכתי טוב לו שנברא משלא נברא
שאפי' ח"י יחטא וכמו שכתב מהרש"א (מכות כ"ג
ע"ב) שרחוק מן השכר מ"מ הרי בידו לשמור שבת כהלכתו
ימחלו על כל החטאים שעשה וא"כ כבר הוא קרוב לשכר
בשכר שמירת שבת והשתא ממילא טוב לו שנברא ושפיר
חייב להחזיק טובה לאביו ולכבודו, ואדאתינן מן להכי
אתי שפיר המשך הפסוקים איש אמו ואביו תראו וכו'
תימא מאי הועיל לו האב דלכן הוא מחייב בכבודו וכו'
והלא טוב שלא נברא משנברא וע"ז מסיים ואת שבתותי
תשמרו וכיון ששקולה שבת כנגד כל התורה כולה
והשומרו כהלכתו מוחלק לו א"כ טוב לו שנברא ולכן
אביו ואמו תיראו, וי"ל דלזה סיים אני ד' לומר דאפי' על
ע"ז שהוא אני ד' שבת מכפרת וכנ"ל.

* * *

הטעם דלא ירד המן בשבת

ויואמר ה' אל משה הנני ממסיר לכם לחם מן השמים ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו למען אנסנו הילך בתורתי אם לא, (ט"ז ד'), ובמדרש רבה (בראשית פ' י"א ס"ה) טורנסרופוס הרשע שאל את ר"ע אמר מה יום מיומים וכו' א"ל אם בדברין שהקב"ה מכבד את השבת אל ישב בה רחוקות, אל יוריד בה גשמים, אל יצמיח בה עשב, א"ל תיפת רחוקה דההיא ברא אמשול לך משל לשנים שהיו דרים בחצר אחת אם אין זה נותן עירוב זה נותן עירוב שמא מותרין לסלטל בחצר אבל אם הוא אחד בחצר הרי הוא מותר בכל החצר כולה, אף כאן הקב"ה לפי שאין רשות אחרת עמו וכל העולם בולו שלו מותר בכל העולם בולו, ולא עוד שהרי אובלי המן מעדיין עליו שבל ימות השבת היה יורד ובשבת לא היה יורד ע"ב, ודברי המדרש תמוהים דאיתיבי קרא ביון דמקרא משמע דלא ירד בשבת, ולא עוד אלא דסתירה הוא לדבריו הראשונים לפי הטעם הראשון שנתן לו שהקב"ה הוא בעל הבית על כל העולם והכל רשות אחד הוא לו א"ב אמאי לא ירד המן גם בשבת אע"ב דטעם אחר הוא וביפ"ת הרגיש בזה וכתב דהקב"ה החמיר על עצמו אע"ג דמדינא מותר להוריד בשבת דוחק הוא ועיין משנת רבי אליעזר שפי' דלא ירד בשבת כדי שישראל לא ילקטו בשבת ולדרבו א"ב גם נשם לא היה צריך לירד כדי שלא יקבלו בבליהם וכו'.

בגמ' (יומא ע"ה) ת"ר לחם אבירים אבל איש, לחם שמלאבי השרת אובלין אותו דברי ר"ע וכשנאמרו דברים לפני רבי ישמעאל אמר להם צאו ואמרו לו לעקיבא

עקיבא סעית וכי מלאכי השרת אוכלין לחם והלא כבר נאמר לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי אלא מה אני מקיים אבירים לחם שנבלע במאתים וארבעים ושמונה אברים וכו' ע"ש.

אי הוי חידוש בריאה במן

וראיתי להגאון מהרש"ק ביריעות שלמה בפסקה כמה מעלות טובות שכתב ליושב דברי המדרש הנ"ל ע"פ מ"ש במדרש (בשלח) על פסוק הנני ממטיר לכם לחם הדיד כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ כל מה שהקב"ה חפץ לעשות הוא עושה שהכל שלו וכו' ויצא לחקור אי המן שירד לישראל הם היה חידוש בריאה יש מאין מה שלא נברא עד אז שהוצרכו ישראל לכך, או שבשמים היה מן קודם לכן רק שעכשיו הורידו הקב"ה לארץ, ולמד לחם שמה"ש אוכלין הוי א"כ כבר היה מן בשמים מתחילת הבריאה לצורך מלאכי השרת רק כעת שהוצרכו לו ישראל ירד מן השמים גם לישראל, אך אם נימא שאין מה"ש אוכלים מן א"כ לא הוצרך רק לישראל, ולכך ס"ל דנברא רק אז כשהוצרך לו, כמו כל נסים של מצרים וים שלא נברא רק אז, וכמו שנהפך האור למים (באמת יש להוסיף גם בזה דיש מחלוקת בין חכמי המחקר אי כל הנסים נבראו קודם בריאת העולם וכך היתה הבריאה דאליכ קשה הא אין כל חדש תחת השמש או דילמא נתחדש הנס בעת שצריך) ובוה יהיו מחולקים מדרשים הנ"ל דהראשון שהביא קרא דכל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ ס"ל כמ"ד דמה"ש אוכלין מן וכבר נברא מן למה"ש, אבל אידך שהביא קרא דה' אלקי צבאות זכרי כמו דדריש לה תחלה על מה"ש כשרוצה עושה אותם יושבים דזה הוי שינוי וחידוש בגוף הבריאה, ה"נ במן ס"ל דהוי חידוש בגוף הבריאה וס"ל כמ"ד אין מלה"ש אוכלין

מן ולכך המשילו להבאר כמו שהעלה מים מן הארץ הוי חידוש בריאה, ה"נ המן מן השמים הוי חידוש בריאה, ור"ע לשיטתו דס"ל בש"ס שאין מה"ש אוכלין מן וא"כ הוי חידוש בריאה ולכך אמר שפיר דבשלמא המטר שהוא נברא מששת ימי בראשית ואינו רק טלטול ממקום למקום לכך כיון דהוי רה"ר לו ית"ש אין בו איסור טלטול אבל המן הוי בריאה ממש יש מאין והוי מלאכה לכך לא ירד בשבת ע"ש.

ודברים אלו כשגגה היוצא מפי השליט הם שהרי בגמ' שם מפורש היפך דבריו, דר"ע דריש לחם שמה"ש אוכלין אותו ור"י אמר ליה עקיבא טעית וס"ל דאין מלה"ש אוכלין לחם כמו שהבאתי לעיל וא"כ אדרבה תתחזק הקושיא לר"ע שהביא ראיה שהיא סתירה לדבריו ממן שאינו יורד בשבת ועין שם מה שהאריך בדרוש עצום שם ביר"ש על ההגדה בסידור יעב"ץ אבל לפי הנ"ל כל דבריו שם הם שלא בהשגחה, ובעיקר חקירת המהרש"ק ז"ל אי המן הוי יצירה חדשה לולי דבריו הקדושים הדבר מפורש במכילתא (בשלח פ' ב') ח"ל מן השמים מאוצר הטוב של השמים שנאמר יפתח ד' לך את אוצרו הטוב ע"כ הרי שלא הוי בריאה חדשה אלא היה גנו באוצרו הטוב של הקב"ה ולא מצינו חולק בזה וודאי בין לר"ע ובין לר"י הכי הוא ולא נחלקו בזה.

העולם כולו חצירו של הקב"ה הוא

ובש"ר משפטים (פ' ל' ס"ט) מעשה ברבן גמליאל ור' יהושע ור' אליעזר בן עזריה ור' עקיבא שהלכו לרומי היה שם מין אחד, אחר שיצאו אמר להם אין דבריכם אלא כזב לא אמרתם אלקים אומר ועושה למה אינו משמר את השבת אמרו לו רשע שבעולם אין אדם רשאי לטלטל

בתוך חצרו בשבת א"ל הן א"ל העליונים ותחתונים חצירו של הקב"ה שנאמר (ישעיה ו') מלא כל הארץ כבודו, ופי' היפ"ת ומוהר"ז כיון שאין כל חדש תחת השמש והכל מתוקן מששת ימי בראשית אלא שה' מעמיד ומקיים המשך הטבע תמיד שיהיה נוחג ע"פ הטבע הנברא בו בימי בראשית וזה אינו אלא במדרגה סלטול שמגיע הדבר להמשיך הוויתן נמצא שמטלטל בחצירו ע"ש ובוזה נראה לי ליישב גירסת הספרים שהקשה נמי מצמיחת עשבים והמפרשים מחזקו אותן שהרי צמיחת עשבים קשה להם יותר מטלטול אבל להנ"ל א"ש גירסת עשבים דגם בזה הקב"ה רק ממשיך טבע בריאת העולם ודו"ק ועיין תנחומא (תשא ט"ו ל"ג) ובילקוט שמעוני (בראשית רמ"ז ט"ז).

המן נברא בערב שבת

וראיתי בזית רענן פ' בשלח שהביא דברי המכילתא הנ"ל וכתב נ"ל דכוונתו ומ"ש החזקוני פ' בראשית אשר ברא אלקים לעשות שהקב"ה ברא בששת ימי בראשית השמים והארץ וכל צבאם שהם יעשו בטבעם כל מה שעתיד להיות ולכן יורד בשבת עי"ש ח"ש רש"י מן הכנות מזון פי' בריה חדשה שאינו יורד לא בשבת ולא ב"ה ואע"ג דאמרינן שנברא בע"ש בין השמשות מ"מ לא נמסר לשליח רק הקב"ה הזרירו ע"כ נראה דס"ל דהמן כבר נברא בע"ש וכמפורש בדר"ל אלא דאעפ"כ לא הזרירו בשבת דהקב"ה בעצמו לא מוריד דברים ע"ש ולשון שכתב שהיתה בריה חדשה צע"ק שהרי בעצמו כתב בתוך כרי דבור שנברא בע"ש וא"כ לא היה בריה חדשה ואפשר כיון שלא ירד מעולם נקרא בריה חדשה וצ"ע.

המן מתולדות האור העליון

שבתי וראיתי ברמב"ן עה"ת (פ' בשלח ט"ז ו') בפסוק

ערב וידעתם כי ה' הוציא אתכם מארץ מצרים הנני ממסיר לכם לחם שהארץ הרבה וכתב דהמן הוא מתולדת האור העליון (עי' זהר בלק ר"ח א') שנתגשם ברצון בוראו יתברך וגמצא שאגשי המן ומלאכי השרת נזונים מדבר אחד לר' עקיבא ור' ישמעאל תפשו מפני שקיומם אינו בדבר המתגשם מתולדת האור שהרי קיומם באור העליון עצמו וע"ש מה שהארץ בפלונתת ר"ע ור"י וסיים והוא מה שפירשתי שנתגשם האור כי באור העליון יאמר הכתוב בלשון הזה נפתח השמים ואראה מראות אלקים או שכבר היה בשמים כמאמרם שנברא בין השמשות עי' אבות (פרק ה' משנה ו') ע"כ נראה דהרמב"ן ז"ל כמסופק אי הוה בריה חדשה או לא עי"ש.

וכשהרציתי הדברים לפני כ"ק אדמו"ר מרן מקלויזענבורג שליט"א העיר לי ליישב קצת דעת המהרש"ק ובסדר הדורות הביא דבשער הגמול להרמב"ן איתא הגירסא דגמ' יומא היפך ממה דאיתא בש"ס דילן וגרס ישמעאל אחי טעית ולפי זה הי' אפשר ליישב קצת דרוש הגאון ז"ל אבל חפשתי בכל המקומות ולא מצאתי גירסא זו גם בשער הגמול להרמב"ן דפוס וורשא שתחת ידי מצאתי הגירסא כמו שהוא בש"ס דילן גם ברמב"ן עה"ת פ' בשלח שהבאתי לעיל ג"כ הגירסא כמו שהוא לפנינו ולכן נראה דברי הגאון ז"ל צ"ע.

חיכר השבת ע"י חמץ

והנלפע"ד דהנח שאלת הרשע היתה מה היום מיומים פי' כיון שמריד בו גשמים ומשיב הרוח וא"כ אין נראה ג"מ בין זה היום לשאר ימים להקב"ה, וא"כ אף שמדינא השיב לו ר"ע שמותר בכל זה אבל סוף סוף לא ניכר שום חיכר של שבת, ועיין רמב"ן על התורה דאף העושה

מלאכה שהוא מתרת בכל יום השבת מ"מ לא קיים שביתה דע"כ צריך להיות היכר שבת, וזה ששאלו מה היום מיזמים בין שהכל במנהגו נוהג בכל יום ובמה נראה שמירת שבת של הקב"ה וע"ז השיב לו ר"ע דלענן מלאכה מתרת לעשות בין דהכל רשותו של הקב"ה הוא אלא לענן השאלה במה ניכר היום מיזמים ת"י ולא עוד שהרי אוכלי המן מעידין עליו שכל ימות השבת הוא יורד ובשבת לא היה יורד וע"כ דזה רק משום להעיד על השבת שהיה ניכר וממילא יש בן היום מיזמים כנלפענ"ד.

סגולת המן לגלות סתרים ולחתוך דינים

עוד י"ל דאמרו שם בגמ' ובמכילתא ר' יוסי אומר בשם שהנביא מגלה חדרים וסתרים כך היה המן מגיד לישראל חדרים וסתרים הא כיצד איש ואשה שבאו לפני משה וכן שנים שבאו לפני כ"ד זה אומר עבדי נגבת וכו' וכן אם אשה זנתה היה המן נופל לה בבית אביה ולפי"ז היה המן חותך דינים כיניהם וע"י כזהר (ח"ג קנ"ה) ובניצוצי אורות בשם הרמ"ז ד"ל שזה שאמר רשב"י דלא נתנה תורה אלא לאוכלי המן מבילתא בשלח ט"ז צ' פירוש לאותן שהיו אוכלים אותו בענן כמו שהיה יורד מן השמים שבוה עמדה בו סגולת רחמינות לפקח השכל. וקמ"ל אין דנין בשבת ולכן לא היה המן יורד בשבת ע"כ.

* * *

השומר שבת כהלכתו מוחלין לו

במדרש תהילים (מזמור ק' וכו"ר פרשה כ"ב י"ג וכן בויק"ר פרשה י') ויצא קין וכו' פגע בו אדה"ר א"ל מה

משנת השבת

נעשה כדיןך א"ל עשיתי תשובה ונתפשרתי התחיל אדה"ר מטפח על פניו אמר כך הוא כחה של תשובה ואני לא הייתי יודע, מיד עמד אדה"ר ואמר מזמור שיר ליום השבת.

ונראה בביאור דברי המדרש הקשין להולמם, דהנה אדה"ר חסא בעץ הדעת ונקנסה מיתה לו ולכל העולם כשביל חסאו (מדרש תנחומא ד') ולכאורה צ"ע דהא אין לך דבר העומד בפני התשובה ואמאי לא מחל לו כיון ששב וא"ל שהרי אמרו בגמ' (סנהדרין ל"ח ע"ב) אדם הראשון מין הי וכל הפורש מן המינות מיית (ע"ז יז) ומוכח דאדם הראשון לא עשה תשובה כראוי וע"כ היה מוכרח למות שהרי אין לו כפרה אלא ע"ז מיתה, אלא אמרו בגמ' (שבת ק"ח) כל השומר שבת כהלכתו אפילו ע"ז כדור אנוש מחלין לו וא"כ מצינו תשובה אפילו למין ע"ז שמירת שבת כהלכתה ועפ"ז אתי שפיר כשפגע לקון שאלו מה נעשה כדיןך א"ל עשיתי תשובה ונתפשרתי אמר כך הוא כחה של תשובה ואני לא הייתי יודע מיד עמד אדה"ר ואמר מזמור שיר ליום השבת והי ש"ש כהלכתו וממילא ימחלו לו ג"כ על חסאו.

עו"ל דכבר כתבתי סעם למה לא נתקבלה תשובת אדה"ר משום דעל מצוה שנצטווה מפי הקב"ה אין להשיב, ואם עבר אחת דתו (ועיין לקמן), וכיון שאדה"ר שמע מפי הקב"ה שאמר ומן העץ אשר בתוך הגן לא תאכל ועבר, ע"כ אין לו תשובה, אלא דלפי זה יש להקשות דהשתא כל רוצח כיון ששמע העשרת הדברות מפי הקב"ה יהי חסא, ולא יועיל לו תשובה, ואדרבה מצינו אצל קין שהרג את הבל שהשיב עשיתי תשובה ונפשרתי וא"כ ע"כ דגם על זה מועיל תשובה ולכן טפח אדה"ר על פניו אמר כך הוא כחה של תשובה דאף על ציווי שנצטווה מפי

הקב"ה אפשר לשוב, מיד פתח ואמר מזמור שיר ליום השבת שיתכפר לו ע"י שמירת ש"ק, אלא דטעה בשתים חדא דהא קין לא שמע לא תרצח מפ"י הקב"ה ואדה"ר שמע איטורו מפ"י הקב"ה, ועוד שסגולת שמירת שבת לא מועיל רק לזרע קדוש בני ישראל אבל לא לאדה"ר, (ויש להעיר מפרקי דר"א פ"ב) דאדה"ר שמר שבת תחילה והיה יום השבת משמרו מכל רע ומנחמו מכל שרעפיו ויל"ע קצת) ושלישית דהא גם לקין לא נמחל העון כליל רק שנתפטר והיינו שהאריכו לו הנוד ותו לא נתקבלה גם תשובת אדה"ר.

* * *

אדה"ר קיים השבת בכל זקדוקיה

במדרש בראשית (פ' כ"ב י"ג) ויצא קין רבי תמא בשם ר' חנינא בר' יצחק אמר יצא ושמח כי פגע בו אדם הראשון א"ל מה נעשה בדינך א"ל עשיתי תשובה ונתפשרתי התחיל אדה"ר מטפח על פניו אמר כך הוא כחה של תשובה ואני לא הייתי יודע מיד עמד אדה"ר ואמר (תהילים צ"ב) מזמור שיר ליום השבת.

ונראה דאמרו בגמ' סנהדרין (נ"ח ע"ב) גוי ששבת דייב מיתה שנאמר יום ולילה לא ישובתו והקשה בפרשת דרכים א"כ האבות האין שמרו את השבת למ"ד דדין ב"נ להם, והפנים יפות תירץ שעשו מלאכה ערב שבת ומוצש"ק (ועיין בספר שו"ת מה ח"ג) ואמרו בגמ' (סנהדרין דף ל"ח) דלכן נברא האדם בע"ש כדי שיכנס מיד למצוה היינו שבת אלא שאדם הראשון הו' מסופק אי דין ישראל לו ומותר לשמור את השבת או דדין עכורים לו ואסור לשמור שבת

ומספק גמר בדעתו דשב ואל תעשה ערף ולכן לא עשה מלאכה בשבת אבל גם לא עשה מעשה מוכיח שהוא שבת כגון תפילת שבת וכדומה דילמא אסור לו לשמור שבת.

והנה כתבו המפרשים דלכ"נ לא מהני תשובה (ויש חולקין) ולאדם הראשון דס"ל דדין ב"נ להם א"כ אין מועיל תשובה והנה פנע בו אדהר"ר בקן ואמר כך היא כחה של תשובה ואני לא הייתי יודע דא"כ כיון דעשית תשובה ע"כ דדין ישראל יש לנו דלעכרם אינו מועיל התשובה (ועי' במדרש תנחומא פ' האוינו ישא ה' פניו אליך וכתוב אשר לא ישא פנים וגו' עושה תשובה נשא לו פנים יכול לכל ת"ל אליך ולא לעכרם) ומיד עמד אדהר"ר ואמר מזמור שיר ליום השבת דכיון דדין ישראל ל' א"כ עליו לקבל שבת בכל דקדוקיה.

וראיתי בצרור החיים בשער הואיל שהקשה מה שתי' הפנים יפות דהאבות שמרו שבת ע"י שעשו מלאכה ע"ש ומצאש"ק ואם חל יוה"כ ביום א' א"כ ממ"נ שבת רק חד מעל"ע, ותי' דביוה"כ אין כאן איסור עירוב והוצאה והקשה א"כ לפי מסקנא דש"ס ביצה (י"א) דב"ש וב"ה פליגי אי אמרינן מתוך וכו' ופשיטא דיש עירוב והוצאה ליוה"כ יקשה קושית הפר"ד, ותי' לפי דעת התוס' שהקשו דאי אמרינן הואיל בסלת כל מלאכת שבת משמע שיטתם דס"ל דאמרינן הואיל גבי מלאכת שבת כמו בירס וא"כ הא אברדם אבינו לא היה מצווה ועושה אלא שהשיג רצון הבורא ועי' אדר"נ (פליג) דא"א ע"ה היו שני כליותיו נובעות לו חכמה כשני מעינות והשיג כדית וקיים אף בלי צווי ועין פר"ד שאם לא היה מקיים לא היה נענש בידי שמים וא"כ אין לך הואיל גדול מזה והאיסור יצויר אצלו האיסור דלית כל מלאכה הא אי בעי עושה ואין כאן שום איסור א"כ באמת בטלה אצלו כל מלאכת שבת כקושית

משנת השבת

התוס' אלא דא"א ע"ה קיים אפי' אסורי דרבנן ואף אי אמרינן הואיל נשאר עכ"פ איסור דרבנן א"כ באמת ל"ה מלאכות לא היה עושה והיה שובת ומלאכה אחת היה עושה בהיתר מטעם הואיל ואי בעי לא מקיים כלל שבת ולא משכחת שמירת שבת אצל אבותינו אלא ע"י הואיל ומוכח דב"ש אף דל"ל מתוך מ"מ הואיל אית להו וכו' ע"ש.

ולפענ"ד דברי הגאון דל צ"ע דלפי שיטתו באמת אברהם אבינו לא שמר שבת כהלכתו ועכ"פ לא שמר כמו שאנחנו שמרים שעשה מלאכה בכל שבת אף שהיה מטעם הואיל אבל סוף סוף לא ש"ש כדיוקן, גם דעכ"פ עבר אדרבנן דהואיל נמי עכ"פ מדרבנן אסור ואנן אמרינן עקב אשר שמע אברהם שקיים אפילו עירוב תבשילין וכל שאר מצוות דרבנן (עי' יומא ב"ח), גם בעיקר סברתו דהואיל ואי בעי לא מקיים מקרי הואיל ובאמת לא קיים מלאכה אחת א"כ מאי הואיל והלא באמתלא קיים מלאכה אחת בשבת ולא שמר א"כ רק ל"ה מלאכות ועוד יש כמה דיוקים לפענ"ד אדברי הגאון ו"ל אבל בעיקר דברי הפנים יפות כבר אמרתי דאברהם הקריב קרבן בשבת דלישראל הותרה בשבת ולעכו"ם הוה מלאכה או שרץ בשבת לדבר מצוה דהוא כמחלל אלא שלדבר מצוה מותר (עי' ברכות ו' ע"ב ובשו"ע א"ח סי' ש"א ס"א) או כפי מה ששמעתי בשם הגאון מאוסטרובצה שלכשו טלית קטן עם ציצית דלדין ישראל דהוה מצוה בטלי לגבי טלית ולא הוה משא ולעכו"ם דלא הוה מצוה הוי משא.

* * *

טעם להפיכת סדום בשבת

וה' אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עושה וגו' (י"ח י"ז) ויאמר ה' זעקת סדום ועמורה כי רבה. ואיתא במדרש רבה (פרשה מ"ט ב') המכסה אני וגו' מתן תורה גליתי לו (ר"א אומר אף הלכות עירובי חצרות היה אברהם יודע) גיהנום גליתי לו, דינה של סדום למחר ואיני מגלה לו, בתמיה, והקשו דמה שייכות הני אהדדי ונראה דרש"י פ' (ועי' ירושלמי סנהדרין פ"א) וה' כל מקום שנאמר הוא ובית דינו ע"ש (ומד"ר ויחי נ"א ב') והנה אמרו ז"ל (דברים רבה ה' ד') דבמקום שיש דין למטה אין דין למעלה וא"א היה הב"ד שלמטה ולכן בא אצלו הקב"ה לדון על גורלם של בני סדום ובדיני נפשות פותחין בזכות תחילה (פרק רבי ע' סנהדרין משנה א' וע' בגמ') ולכן פתח א"א בזכות אולי יש חמשים צדיקים וכו' וכיון שלא מצא זכות אז הסכים לחובה, (ח"ל אי בעכ"מ ג"כ פותחין בזכות תחילה), ואיתא במדרש דסדום נהפך בשבת, והקשה בס' מעיני הישועה הלא מבואר (בסנהדרין ל"ה) דאין רציחה דוחה שבת והקב"ה שומר שבת הוא והאיך הפך סדום בשבת, ותי' דהתוס' שם הקשו למ"ד מקלקל בחבורה פטור אמאי אין רציחה דוחה שבת הא הוי מקלקל ותיירצו דהוה ליה מתקן שיהיה לו כפרה א"כ אנשי סדום דאין להם חלק לעוה"ב שוב הוה מקלקל בחבורה דפטור ולכך נהפכה בשבת, (דרך אגב האיך היה ההפיכה כתוב בפסוק (י"ט כ"ה) וה' המסיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש מאת ה' מן השמים וכו') ויהפך את הערים האל וברש"י פ' ארבעתן יושבת בסלע אחד ואפכן מלמעלה למטה (וע' מד"ר נ"א צ') ועי' בדברים (כ"ט כ"ב)

משנת השבת

חל"ע, וע' רא"ם וע' דברי דוד).

והנה הדיבור של הקב"ה לאברהם היה בע"ש כיון שהיה יום אחד קודם שנתהפכה סדום ואז נדונו אנשי סדום ולכאורה קשה הא אין דנין לא בערב שבת ולא בערב יר"ם (כמבואר במשנה דסתהדרין הנ"ל וע' תוספות יר"ם שם) ולהנ"ל לא קשה דהיינו טעמא דאין דנין בע"ש וביר"ם הוא משום דצריכין ללון את הדין וא"כ יצטרכו לגמור את הדין בשבת ואין רציחה דוחה שבת והנה כ"ז בשאר דיני נפשות שהוה מתקן אבל באנשי סדום דליכא מתקן ורציחה בהם דוחה שבת א"כ דנין אותם לבתדילה גם בע"ש, ע"כ.

ומעתה זה שאמר המדרש המכסה אני מאברהם ונ' תורה גליתי ויודע שמדין תורה אין רציחה דוחה שבת ויקשה ליה א"כ האיך נהפכה סדום בשבת הא הקב"ה שומר התורה הוא וא"ת הני רשעים נינהו והוה מקלקל זה אינו שהרי גיהנם גליתי לו וא"כ הרשעים שחטאו יצטרפו בגיהנם וסוף סוף יהיה להם תיקון וא"כ הוה מתקן ורציחה אינו דוחה שבת.

והנה איתא בירושלמי (ב"מ פ"ד) בדור המבול כתיב רבה ובסדום כתיב רבה כמעשה אלו דור המבול מעשה אלו אנשי סדום ונמצא דהרבה דרשינן דאנשי סדום אין להם חלק לעוה"ב וא"כ גם הגיהנם אינו מצרפן לעולם ח"ש ויאמר ה' זעקת סדום ועמורה כי רבה וא"כ דרשינן דאין להם חלק לעוה"ב ולכן אל יקשה לך שנהפכו בשבת כשיטת המעייני הישועה דהא כאן דאין הגיהנם מצרפן לעולם א"כ לא הי כלל מתקן ולכן מותרת רציחה באנשי סדום. (ועיק ב"ד שפי' ג"כ קצת באופן זה).

ובסהנורין דף ק"ס ע"ב דרש ר"י זעקת סדום ועמורה

כי רבה א"ר יהודה על עסקי ריבא דהוה קא מפקא ריפתא לעניא וכו' עיין רש"י, ולר"י צ"ל דאנשי סדום יש להם חלק לעוה"ב כיון דלא דריש רבה רבה לגז"ש מדור המבול בירושלמי הנ"ל וא"כ הדרא קושיא לדוכתא האיך נידונו במיתה בשבת.

ויל' באופן אחר דלכאורה קשה (מסנהדרין מ"ג ע"ב) שכן דרך כל המומתין מתודין שכל המתודה יש לו חלק לעוה"ב שכן מצינו בעבן, ואנשי סדום מצינו דהיה כמצחק בעיני חתני לוט וכ"ש בשאר בני סדום א"כ ודאי לא התודו ואיך יש להם עוה"ב וצ"ל דאף שלא התודו אבל משנכנסים לגיהנם נצטרפין ואח"כ באים לחיי עוה"ב וד"ש ד' אמר המבסה אני מאברהם תורה גליתי לו ויודע שאין רציחה דוחה שבת ואנשי סדום יש להם חלק לעוה"ב וא"כ הוה מתקן לגבי עוה"ב והאיך אפשר בשבת ואמר גיהנם גליתי כלומר דודאי עכשיו בשעת מיתה הוה מקלקל ופטור דהני לא התודו ומה שיש להם חלק לעוה"ב הוא משום דגיהנם גליתי לו ורק ע"י גיהנם יזכו לחיי עוה"ב, ושבעים פנים לתורה.

* * *

ת"ח בבחינת שבת

ובזה יש לומר דבריהם ז"ל דאיתא בזהר הקדוש דלכן משה לא נתכחן משום שהרג את המצרי והוה ליה דין כחן שהרג את הנפש וניטלה ממנו כהונה ונתנה לאהרון והדברים מתמידים הרי אדרבה מצינו בפנחס שלא נתכחן פנחס עד שהרגו לזמרי כדכתיב ולכן אמור הגני נותן לו את בריתי שלום ברית כהונת עולם וא"כ

הכֵּן במשה שקנא קנאת בני ישראל מהמצרי והיה מחויב מיתה שבא על אשת איש ישראל ובפרט שהוא עכרס ויֵל דכיון דהמצרי היה נשמת קין שהוא בבחינת אחיו וכמו שכתב הבעל אספקלריא ולכן שפיר אינו ראוי לכהונה ואם שגיתי ד' הטוב יכפר אף שהי מוכרח לזה מִמ מצינו כעין זה בדוד שלא בנה הבית לפי ששפך דם הרבה אף שהי מלחמת מצוה כמובן.

* * *

כי נבהלו מפניו ויש לבאר לפמ"ש הבעל הטורים לפי ויקהל כי קרן אור פני משה וסמך לו פרשת שבת שאינו דומה קירן פנים של שבת לשאר ימים ובילקוט אמרו וטבח טבח והכן מכאן שיוסף שומר שבת היה אפילו במצרים ואמרו (בזהר) ת"ח בכל השבוע הוא בבחינת שבת וא"כ כיון ששמר את השבת היה קוץ אור פניו ולכן לא יכלו לענות אותו כי נבהלו מפניו שראו כי קרן אור פניו מפני ששמר את השבת.

* * *

ל"ט מלאכות השבת מכפרות על חטא העגל

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה וגר' ודי זהב, (א' א') יל לפי מה שדרשו דל כמס' שבת דף ע' ע"א דבפ' ויקהל כתיב אלה הדברים דאלה הדברים מרומזים בהם הליט מלאכות אלה גימט' ל"ז דברים שתיים הדברים הרי ל"ט מלאכות

שנתחייבו ישראל ואמרו ז"ל (שבת ק"ח) כל השומר שבת כהלכתו אפילו עעז כדור אנוש מחלוק לו והנה בני פגמו ח"ו בעעז בעשות העגל במדבר והתיקון לזה לשומר שבת כהלכתה ועיין ילקוט פ' בשלח דשומר שבת מתרחק מעבירה כמו שאמר הכתוב ושומר ידו מעשות כל רע וזה שאמר אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל והיינו הליט מלאכות במדבר שימחלו על מעשה המדבר, והנה רש"י פ"י במדבר מה שחטאו באמרם מי יותן מותנו במדבר אבל י"ל עוד לז"ל דבריו הקדושים דבפ' בלק פ"י ישם אל המדבר פניו ופירש"י שרצה להזכיר להם מעשה העגל עיי"ש וא"כ י"ל הכ"נ שהזכיר במדבר שע"י אלה הדברים היינו הליט מלאכות של שבת ימחול להם על מה שחטאו במדבר שעשו העגל מפני שכל השומר שבת כהלכתו אפי' עעז כדור אנוש אנו מחלוק לו ועי' רש"י פ' שלח דמי ששומר שבת כמו שקיים כל המצוות.

* * *

שמירת שבת נוהג בכל העולם

ראינו בעונ"ה מהמתחדשים שאומרים דרך בארץ ישראל נתנה תורה לשמור ומטילים הכל על א"י והם עושים כל התועבות שבלבם ועוברים על כמה מצות רח"ל אבל כששומעים ח"ו שום גנודר על תושבי ארדה"ק או שופכים כל חמתם עליהם ולזה רמזה לנו התורה דאדרבה הרי על שבת נצטוו במרה ע"י סנהדרין (נ"ו ע"ב) (ובירושלמי דבאלוש נצטוו) והמקושש שחילל שבת במדבר היה ונהרג בסקילה וכבר אמרתי דמזה הסעם נתנה התורה במדבר סיני שלא יאמרו שרק לא"י נתנה מפני

שאוירא דא"י מחכים כמבואר (כ"ב קנ"ח ע"ב) ובכלל א"י אויר שלה אינו סמא בארץ שאר העמים עי שבת (ס"ז ע"ב) ח"ש אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל במדבר ר"ל דבכין היה במדבר להראות דאפי' במדבר ובערב מול סוף ובכל מקום שהוא לעולם יהיו אלה הדברים עליך.

* * *

שמירת שבת על כל פרטיה

א"י - לפי מה שאמרו דבור אסור הרהור מותר ואיכא חלול שבת אפילו בדבור דאסור לדבר דברי חז"ל בשבת וביקרא רבה (פ' ל"ד) הביאו התוס' (שבת דף ק"ג ע"ב כד"ה שלא) ברשב"י שהיה לו אם זקנה חברה בשבת דברים שאינם צריכים ואמר אימא שבת היום, עי בזה"ק ויקהל דף ר"ה ובירושלמי אמר בסורה התירו בשאלת שלום בשבת ורמז כן כמה עניני שבת ור"ל אלה הדברים אלו ל"ט מלאכות נוהגים במדבר היינו הדבור שלא לחללו בדבור ואמר בערבה, לרמז הלכות עירובין שתקנו חז"ל לסוף אלפים אמה ואמר בערבה מול סוף היינו ערבה מלשון עירובין שצריך לעשות עירובין מול סוף אלפים אמה ואמר בין פארן ובין תופל ולכן ורש"י פי שלא יודע מה הוא ור"ל שמרמז מה שנותנים שבעים אמה לכל עיר בין שתי עיירות ומשם מתחילין למדוד תחום שבת ואמר בין פארן ובין תופל נותנין שיריים שהוא שדה לבן וזה הוא ולכן שמעיה קצת לבן והיינו מול סוף לסוף שתי העיירות (ובמכילתא אמרו שממה שלא נפל המן בשבת למדו ממנו איסור העצאה א"כ י"ל ולכן היינו שהיה השדה

משנת השבת

לכן ברוץ ולא נפל עליו מן בשבת למדו מזה הוצאה)
ואמר חצירות שתקנו ז"ל עירובי חצרות שאסרו להוציא
מרשות היחיד לרשות היחיד מחצר לחצר ומבית לבית
ובית לחצר ומחצר למבוי בלי עירוב וקאי אלה הדברים
היינו הל"ט מלאכות שבת אחצרות, ודי זהב ר"ל רמז למה
דקיי"ל ההולך בדרך וחשכה לו יתן זהב לנכרי או יניחנו
על חמורו או יתנו לקטן או יוליכנו פחות מד' אמות
עוין בש"ע פרטי דינים מזה וזה הוא ודי זהב מי שיש לו
ממון הרבה אפ"ה צריך לשמור על הל"ט מלאכות של
שבת.

* * *

א"י - לפי שבעונ"ה כמה אנשים אשר לסיבת העגל
זהב אשר חז' נמצא עוברים אל"ט מלאכות והולכים
לעבודה ומסתר ביום הקדוש שבת קודש לאסוף כסף זהב
הרבה והזהירם התורה ודי זהב ואפילו הכי אלה
הדברים שלא תעבור חז' על הל"ט מלאכות וק"ל.

* * *

צריך להדליק נר בשבת

ויענך וירעבך ויאכלך את המן ונ', (ח' ג') ובמדרש
אבבור איתא (הובא בשמינה לחמו לחם משנה דרוש ג'
ועי' כתב סופר פר' עקב) מכאן שמדליקין נרות בשבת,
ופלא, והנראה לפעג"ד דאמרו ז"ל בגמ' יומא (דף ע"ה)
י"א דהמן היה טעמו טעם לחם ואם רצה לטעום טעם אחר
היה צריך לאמרו בפיו ונשתנה המן לאותו הטעם, וי"א
דאפילו אמירה לא בעי רק בהרהור לחוד סגי ולפי

הרהור נשתנה למאכל שהיה רוצה, וראיתי בספר נחלת בנימין (מצוה ל"א) שהביא אסתפקתא במי שהיה רוצה לסעוד טעם אחר במן בשבת אי מותר לשנות בשבת לטעם שרצה, וכתב ה"ב דזה תלוי בהני תנאי דלמאן דאמר דעכ"פ דיבור בעי לשנות הטעם או אסור לעשותו בשבת כן דבריבורו נגמר המעשה א"כ הוי כמבשל בשבת דאסור ואף אמירה אסור, אבל למ"ד דבהרהור לבד נשתנה טעם המן שפיר מותר להרהר בשבת שישתנה, ע"כ.

ולפענ"ד נראה להביא ראי' לסברא זו קצת מהא דאמרו דבר דבר דיבור אסור (עי' שבת ק"ג ובש"ע סי' ש"ז באור"ח הל' שבת) הרהור בעסקיו מותר (בש"ע הל' שבת ש"ז סעיף ח') ומ"מ משום עונג שבת מצוה שלא יחשוב בהם כלל. אבל שמעתי פעם ממורי שליט"א שהקשה לסברת הנחלת בנימין הנ"ל דפשיטא ליה דהרהור מותר שהרי הא דאמרו הרהור מותר דקא דזכי שאינו נעשה מעשה ע"י ההרהור, אבל אם נעשה מעשה ע"י ההרהור ודאי דהרהור נמי אסור, והם דברי טעם ושיי, והביא לו קצת סיעתא מהדוא חסיד שחשב בשבת לגרור את גדרו וכשנזכר ששבת מנע עצמו ולא גדרו עוד לעולם מפני שחשב כן בשבת (עי' מס' שבת פרק שואל דף ק"ז ע"ב) וא"כ כ"ש היכי שע"י מחשבתו נגמרת מעשה גמורה ולפי זה היה צריך לעשות הכל בע"ש וא"כ איך שינו הטעם של המן בשבת.

ואף שאני כדאי להכריע היה נלפענ"ד לומר דבר חדש דבין למ"ד הרהור ובין למ"ד דיבור לכל אחד לשיטתו היתה בע"ש אלא שאעפ"כ חשבו על כמה דברים שרצו לאכלו בשבת חשבו היום דהיינו ע"ש והם נשתנו לאותו המאכל רק בשבת ולמשל במאכלים שטובים יותר כשמבשלים אותם בו ביום מאם בשלם מאתמול, והוי כעין

משנת השבת

סומנין בחמץ שהם הרי אמרו בע"ש, ואפילו מאכלים אינן מבושלים סומנין אותם בע"ש שיתבשלו משך השבת (ועי' שבת פרק במה סומנין ועי' שרע אר"ה מס' רנ"ה ער רנ"ז פרטי דינים בזה) והכ"ז במן חשבו בע"ש שישתנו עד השבת, ובוזה נראה לפרש הקרא את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו ואת כל העודף הניחו לכם (שמות ס"ז כ"ג) ונ', והנה לא ביאר הקרא מה לעשות עם העודף אם לבשלו ג"כ או לא רק כתבו סתם העודף וי"ל דהכוונה על העודף שלא נתבשל ג"כ והאיך יניחו אותו ולפי הג"ל י"ל דזה כוונת הקרא הניחו אותו כמו סומנין בע"ש עד הבקר וממילא יתבשל וישתנה לפי המבוקש, מבואר דבע"ש הי' צריך לומר כל מה שרצה לשבת.

וידוע קדושת הנמקי במס' ב"ק (דף כ"ב) למ"ד אשו משום חציו איך מדליקין נר ע"ש שידליקו בשבת הא אשו משום חציו הוא וא"כ הוי כמדליק בשבת ע"ש מה שתי' אבל אי נימא דבמן נמי בע"ש היה מהרהר או מוציא בשפתיו שיעשה המאכל בשבת ע"כ דמותר לטמון ע"ש ולעשות מלאכה שנגמר בשבת וא"כ הכ"ז להדליק נר מותר ח"ש ויענך וירעבך ויאכילך את המן וע"כ בע"ש סדרו שיתבשל בשבת ושפיר דמי, ומכאן שמדלקין נרות שבשבת וק"ל.

* * *

נר באכילת שבת

עוד אמרתי בס"ד לפי מה שאמרו בגמ' יומא ויענך וירעיבך ויאכילך את המן מכאן שטומא אוכל ואינו שבע והנה טעם הדלקת הנרות בשבת הוא משום שלום בית

(עיין שבת ברש"י דף כ"ד ע"ב בד"ה חזכה ובתוס' ד"ה הדלקת נ"ש וע' ר"מ פרק ה' מהל' שבת הל' א' וע' בפרק ל' ה"ה וע' שו"ע ס' רס"ג) אבל יש עוד טעם, שיוכל לאכול סעודת שבת אבל אפשר שיאכל בחשך הסעודה ולמה תקנו נרות אלא שכאמת בחשך א"א לאכול שהרי סומא אוכל ואינו שבע ובשבת המצוה הוא של עונג ושבעה ח"ש ויענך וירעיבך וגו' מכאן שסומא אוכל ואינו שבע וא"כ ע"כ שצריך להדליק נר לאכילה ומכאן שמדליקין נרות בשבת וק"ל.

* * *

ידידת גשמים ע"י שמירת שבת

יפתח לך ה' את אוצרו הטוב את השמים לתת מטר ארצך בעתו ולברך את כל מעשה ידך וגו' והיו שמיר אשר על ראשך נחשת והארץ אשר תחתיך ברזל וגו' (פכ"ח י"ב כ"ד), וצ"ב אם בג"א חטאו שמים וארץ מאי חטאו, ובפ' וילך (ל"א כ"ח) אמרו ואעידה בם את השמים ואת הארץ וברש"י האזינו שאם יזכו יבואו העדים ויתנו שכרם הגפן תתן פריה והארץ תתן יבולה וכו' ואם יתחייבו חלילה תהיה בהם יד העדים תחלה ועצר את השמים וגו' עיין רש"י שם (ל"ב א') ובספרי נתן כמה טעמים איזה שייכות יש שהעיד משה דוקא ע"י שמים וארץ ע"ש.

ונראה עוד בס"ד לפמ"ש במדרש (בראשית פ' י"א) שאל טורנוסרופוס הרשע את ר"ע אם הקב"ה מכבד את השבת, אל ישב בה רוחות, אל יוריד בה גשמים, אל יצמיח בה עשב, א"ל תיפח רוחא דהאי גברא, אמשול לך

משל לשנים שהיו דרין בחצר אחת אם אין זה נותן עירוב
זה נותן עירוב וכו' אבל אם היה אחד דר בחצר הרי הוא
מותר בכל החצר כולה אף כאן הקב"ה לפי שאין רשות
אחרת עמו וכל העולם כולו שלו, מותר בכל העולם כולו.
וראיתי בהפלאה פ' כי תבא שהקשה מהא דאמרו (ברכות
ר"פ כיצד מברכין ל"ה) השמים שמים לה' וכתוב הארץ
נתן לבני אדם וכו' בזמן שישראל עושין רצונו של מקום
והארץ נתן לבני אדם א"כ שוב קשה איך מוריד הקב"ה
גשמים והא הוי הוצאה מרשות לרשות. ותי' כיון שאמרו
חז"ל (שבת קי"ח) השומר שבת כהלכתו נעשה שותף
להקב"ה במעשה בראשית ממילא לא הוה הוצאה מרשות
לרשות ע"כ עי"ש.

והנראה דעיקר טעם שהקב"ה מוריד גשמים בשבת
משום דכל השומר שבת כהלכתו נעשה שותף להקב"ה
והוא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום ואז מלא כל
הארץ כבודו והנה ברשע שחוטא ח"ו ואין עושה רצונו של
מקום ומחלל שבת ועע"ז ועוד ח"ו אשר עליהם אמר
הקב"ה אין אני והוא יכולין לדור במדור אחד, והחטא
נעשה מסך המבדיל בין ישראל ואביהם שבשמים ח"ו ואין
כאן עוד שותפות עם הקב"ה וא"כ הדרא קושית הפלאה
והארץ נתן לבני אדם וליכא תי' הפלאה משום שותפות
דאין אני והוא יכולין לדור וא"כ האין הקב"ה מוריד
גשמים בשבת וע"כ בכה"ג כשאין עושין רצונו ח"ו אז
באמת אסור להוריד גשמים דהוי הוצאה מרשות לרשות
וכשאלת טורגסרופוס הרשע.

והנה אמרו ז"ל (תענית כ"ב ובת"כ הביאו רש"י ויקרא
כ"ז ד') ונתתי גשמיכם בעתם אלו לילי שבתות, וא"כ עת
הגשמים הוא ליל שבת דוקא לישראל אבל זה א"א רק
כשעושין רצונו של מקום דא"כ קשה הא אוי מרשות

לרשות ח"ש ועתה אם שמע תשמעו אל מצותי וכה"ג
תעשו שותפים להקב"ה ושכנתי בתוכם אז ונתתי גשמיכם
בעתם בליל שבת וכת"י הפלאה, אבל אם לא תשמעו א"כ
אזדה לה השותפות ואין לו תי' ר"ע דכל השומר שבת
כהלבתו נעשה שותף להקב"ה, והוה ליה שתי רשויות
ואסור להוריד גשמים מרשות לרשות ואמר והיה שמיך
אשר על ראשך נחשת כיון דאסור להמטיר גשמים בשבת
וק"ל.

והנה תשובת ר"ע נדחקו המפרשים שלא השיב ליה
כלום על שאלת אל יצמיח בה עשב הזה ודאי אסור בשבת
בכל אופן ואין שייך בזה טעם דאיסור רשויות ועיין בפ'
מהרז"ו ואמרתי בס"ד דהנה אמרו עי' זהר (בהשמטת
לח"א ס"א) כל עשב יש לו מלאך ממונה עליו בשמים
ומפקח עליו ובכל שעה ושעה עומד עליו ואומר גדול גדול
(ועי' מדרש רבה פרשה י' י"ז והגירסא היא בשינוי שאין
לו מזל ברקיע), וי"ל דהמלאכים אינם שומרים שבת נינהו
או כמו שאמרו בגמ' (תענית ב' ע"ב) ג' מפתחות לא נמסרו
לשליח (ועי' תוס' ד"ה שלשה מה שהקשו מסנהדרין ק"ג
ע"א ועיי"ש מה שתירץ) ואחד מהם גשמים דלא יעכבו
הגשמים והוי כעין פקוח נפש ומותר לחלל שבת, ולהצמיח
עשב בשביל פ"ג.

והנה המהר"ם שיק בתשובותיו מסתפק בחולה מסוכן
שהיה מחלל שבת חז' אי מותר לחלל עליו את השבת
ולרפאותו דילמא הא דאמרו פ"ג דוחה שבת לא אמרו כן
אלא במי שעתיד לקיים שבתות הרבה כשיבריא אבל זה
שלא יקיים אין מחללין עליו, ולפ"ז אי נימא דאין מחללין
את השבת לפ"ג רשע א"כ אסור להם גם להצמיח עשבים
בשבת כשאלת סורנוסרופוס הנ"ל ומעתה אתי שפיר אם
שמוע תשמע וגר' ונתתי גשמיכם בעתם יורה ומלקוש

ואספת דגניך וגר' וגתתי עשב בשדך לבדמתך ואכלת
ושבעת אבל אם לא תשמעו אל מצותי או הארץ אשר
תחתך יהי ברזל ועצר את השמים ולא יהיה מטר
והאדמה לא תתן את יכולה ולא תצמיח עשב בשדך
לבדמתך דאסור לחלל שבת עליהם אבל כשישימו את
הדברים על לבבם או יבא להם אריכות ימים וכט"ס.

* * *

הקמת המשכן בשבת ע"י משרע"ה

"ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן (ו' א').
ואיתא בילקוט (תשי"א) "ביום כלות משה" ביום שכלו
הקמותיו, תניא בכל יום ויום ה' משה מעמידו את המשכן
ובכל בוקר ובוקר מקריבין קרבנותיו עליו ובשביעי
העמידו ולא פירקו וכו' ר"ש בר נחמן אמר אף בשמיני
העמידו ופירקו וכו'. וכתב על זה בפנים יפות דהקמת כל
שבעה לא ה' ע"י משה עצמו כמו כל מלאכת המשכן
שנעשה ע"י אחרים ונקרא ע"ש משה, משא"כ הקמת שמיני
שהוא לקיום נצטוו משה להקימו בעצמו, ובזה מיושב מה
דאמר בילקוט בכל שבעת הימים ה' מקימו, והיאך מקימו
בשבת, הא כל מלאכת המשכן לא דחה שבת, וז"ל דהרבה
אנשים היו מקימים וק"ל שנים שעשאוהו פטורין ואין
שבות במקדש ע"י"ש.

ודבריו דל תמוהים, דלהדיא אמרו במדרש תנחומא
(פ' פקודי פ' י"א) ובזוה"ק פ' פקודי דכל ישראל לא היו
יכולים להעמיד המשכן, ולפי שלא עשה משה שום מלאכה
במשכן והיצר עליו הניח לו הקב"ה הקמתו של ה' יכול
להקימו שום אדם מחמת כבוד הקרשים, שאין כח באדם

לזקפן, ומשה העמידו. אמר משה לפני הקב"ה איך אפשר
הקמתו ע"י אדם א"ל עסוק אתה בדרך ואתה נראה
כמיקימו והוא נזקק וקם מאליו, (ע"י תנחומא מה שהאריך,
ועיין רש"י פ' פקודי (שמות ל"ט, ל"ג) עה"פ ויביאו את
המשכן). וקצ"ע דבתנחומא אינו מבואר דמשום כבוד
הקדשים הי' אבל רש"י פי' כן מתנחומא ועיין מזרחי שם.

והנה עכ"פ מבואר דמשה בעצמו העמידו ולא כל
ישראל, ועוד מבואר שם א"ר חייא בר יוסף כל שבעת ימי
המילואים הי' משה מפרקו ומעמידו ב' פעמים בכל יום
שנאמר "תקים" "הוקם". ר' חנינא אומר שלשה פעמים שנא'
"תקים" "הוקם" "ויקם". ומפורש דמשה מעצמו הי' מעמידו
(ועי' ספרא שלהי פרשת זו) כל שבעת הימים, ולמ"ד
פעמים ושלש וצ"ע, ועיין בזה"ק פ' פקודי הנ"ל (ועי' רש"י
פרשת שמיני ט', כ"ג). גם עיקר חידושו אפילו לפי שיטתו
דבשבת היו יכולים להקימו משום דשנים שעשאוהו
פטורים צ"ע, שהרי הא דקו"ל שנים שעשאוהו פטורין
היינו דוקא בזה יכול וזה יכול (כמבואר בגמ' דף ג' ע"א
דף צ"ב, ועיין רמב"ם פ"א מהל' שבת הט"ז), אבל זה אינו
יכול וזה אינו יכול בעצמו וצריך סיוע תרוייהו חייבים.
וכיון דמחמת כבוד הקדשים ודאי לא יכלו להקימו אחד
אחד והיו זה אינו יכול וזה אינו יכול, אי"כ חייבים בשבת
על הקמתו. גם מה שרצה לומר דהי' אסור לעשות מלאכה
בפני רבים כמ"ש חז"ל (קידושין ע' ע"א) כיון שנתמנה אדם
פרנס על הציבור אסור לעשות מלאכה בפני רבים.
נלפענ"ד דלא דמי, דודאי התם משום זילותא הוא שעושה
מלאכה בפני רבים, אבל הכא אדרבה כבוד הוא שכאו
כל ישראל שמשום כבודו לא היו יכולים להקימו. ובכלל
נראה דהא דאסור לפרנס לעשות מלאכה בפני רבים היינו
מלאכת הרשות, אבל לעסוק במצוה אדרבה מכבודו הוא

ואין חכמה ואין עצה ואין תבונה נגד ה' (משלי כ"א ל'). וכי נאמר דכהן גדול לא יקריב קרבנות משום דאין לעשות מלאכה בפני רבים, ועיין רמ"א (ריש הל' סוכה, ובליקוטי מהר"ל שם) דמהר"ם מרוטנברג עשה הסוכה בעצמו ואין בעשיית מצוה איסור שלא לעשות מלאכה בפני רבים, וע' שו"ת חרי' (סי' ר"ה) שת"ח וגדולי הדור מטפלין בעשיית הסוכה וצ"ע.

ותבט עיני בשו"ת בית יצחק (יריד ח"ב במפתחות והגהות סי' ל' אות ג') שהביא דברי הפני' הג"ל והקשה עליהם דהא שנים שעשאוהו הוא איסור תורה ולא ממעטין רק מאיסור חטאת, ולדעת מק"ח (סי' רס"ו) לא אימעות רק מקרבן אבל ברור דאיסור תורה יש עיי"ש. (וע' בכור שור וזולין פ"ב ושו"ת שו"מ מהד"ק ח"ב סי' ח'). ולא צריך לזה, דהכא ודאי חייבין ג"כ כיון דהוי זה אינו יכול וזה אינו יכול. ובעיקר הדבר הפני' כתב דבאמת בשבת לא הקימו המשכן (וכ"כ המפרש בירושלמי ריש יומא), אבל גם זה קשה לומר שהרי ר' חייא בר יוסף צוחק כל שבעת ימי המילואים הי' משה מפרק ומעמיד ב' פעמים בכל יום.

וקצת יש ליישב לפמ"ש הזרע אמת (אורח סי' ס"ד) בדעת התוס' (בשבת דף צ"ג ד"ה מפני שיכולה לעמוד על ג') והר"ל כל רגל אינו יכול והאחרים יכולים דלא בפרשיי שם, ומדהתם כולם טהורים ה"ה היכא דהוי הרבה אנשים כל אחד לא הוי אלא מסייע ומסייע לא הוי אף איסור דרבנן כמ"ש תוס' שם (ד"ה ארז) ע"ש. וא"כ הכ"נ הוי יכולים לעשות ע"י אנשים הרבה. אבל כבר תמה הבית יצחק (אורח סי' נ"ז) אורע אמת הג"ל דהאין אפשר דג' יעשו מלאכה וכ"א א"י לעשות ומתירין אפילו לבתדללה. והביא מחכ"צ (סי' פ"ב) דמסייע אסור בשבת וכו' ע"ש.

ומה שנלפענ"ד ביישוב קושית הפנ"י בתרי אנפי, או
 יאמר דאף דמלאכת המשכן אינו דוחה שבת, מ"מ חנוכת
 המשכן אם כבר התחילו לחצבו דוחה את השבת וראיה
 מחנוכת ביהמ"ק ע"י שלמה שהיו מחנכין אותו בין ר"ה
 ליוה"כ, ומפרש בגמ' (מור"ק ט' ע"א) א"ר יוחנן אותה שנה
 לא עשו ישראל את יוה"כ והיו דואגין ואומרים שמא
 נתחייבו שונאיהם של ישראל בליה, יצתה בת קול ואמרה
 להם כולכם מזומנים לחיי עוה"ב. מאי דריש. אמרו ק"ו,
 ומה משכן שאין קדושתו עולם וקרבן יחיד דוחה
 שבת דאיסור סקילה, מקדש דקדושתו עולם וקרבן
 ציבור ויוה"כ דענוש כרת לא כ"ש. אלא אמאי היו
 דואגים, משום דהתם צורך גבוה והכא צורך הדיוט וכו'
 ע"ש.

ונראה עכ"פ דמשום חנוכת המקדש דחו יוה"כ ואכלו
 ושתו ביוה"כ ולמדו כן מחנוכת המשכן שדחו בשביל
 הקרבת קרבנות הנשיאים. ופריך שם בגמ' מגלן דבמשכן
 דחי שבת, ודריש שם קראי דבעינן רצופין. וא"כ בין
 דהקמת המשכן דחי דוחה שבת הקמתו ג"כ, וזה לפענ"ד
 ברור.

עוד י"ל לפמ"ש שם בתנחומא (ובוזה"ק פ' תרומה דף
 קמ"ג ע"א) משכן דעבד משה במדבר וכו' בההוא יומא
 משכן אתרא אתוקם עמיה לעיל כמה דכתיב הוקם המשכן
 המשכן משכן אתרא דאתקם עמיה ודא משכן דנער
 מסטרוך ועי' במדבר רבה פרשה י"ב אות י"ב] ובתוק"ז
 תיקן י"ג, דבאמת גם משה לא הי' יכול להעמידו ואמר
 משה, רבש"ע איני יודע להעמידו, א"ל הקב"ה עסוק בידך
 ואתה מראה להעמידו והוא עומד מאליו ואני כותב עליך
 שאתה הקמתו וכו' ע"ש. נמצא דבאמת המשכן הוקם
 מעצמו ומשה לא עשה כלום בהקמתו, רק שנקראת על

שמו. אבל לפי פשוט כיון דמשה לא עשה כלום אלא מעצמו הוקם ליל איסור הרי לא עשה מלאכה אם לא מפני מראית העין ששם משה ידו עליו והי' נראה בעושה מעשה, אבל זה ודאי לא הו' רק שבות ובמקדש לא גזר. ולפרשי' דמשה בכרו העמידו, צריך לומר תי' הראשון דלצורך חינוך מותר ולדין אפשר בב' אנפי.

עוד יל לפי מה שעמדתי בחקירה מלאכה שא"א לאדם לעשותו ויש אדם שמתחזק ומתאמץ ועשה המלאכה, אם הוא חייב עליה, ומקום הספק דאיסור מלאכה תלוי ברוב בג"א, ובשתיה השיעור מלוא לזגמיו לכל אחד ואחד אבל באכילה קי"ל (ע' ש"ע אר"ח סי' תרי"ב ס"א האוכל ביוה"כ ככותבת הגסה חייב והוא פחות מבביצה מעט ושיעור זה שזה לכל אדם בין לנגס וכו' וע' בפמ"ג ובהגר"א הסעם דבכל איסור קי"ל בכזית עיי"ש). ומיהו כרע טובא ועוג מלך הבשן פורטא, ועיין פסחים (דף מ"ד) הנז' לכותח הבבלי דלית בי' כזית בכדי אכילת פרס. ובעיני דקשריף ואכיל לי' בטלה דעתי אצל כל אדם, ואי משטר קשטר ואכיל לית בי' כזית בכדא"פ, ופרשי' כותח אינו עשוי לאכול אלא לטבל ואי מיתרמי אדם ואכיל לי' ממש ואיכא כזית בכדא"פ בטלה דעתי' ולא אכילה היא לחיובי עליה. ויל' הכ"ג במלאכה שאחד יתאמץ יתחזק ויעשה מלאכה מה שאין דרך רוב בג"א לעשותה או שאין בידם לעשותה, לא מיקרי מלאכה לחייב עליה וצ"ע. ולפי' מיושב נמי ממה, כיון שכל ישראל לא יכלו להעמיד הקרשים. ומשה התאמץ להעמידו לבד לא מיקרי מלאכה דבטלה דעתו.

עוד יל לפמ"ש הפני' (ביצה י"ב) והתוס' (סוכה ט"ו ע"ב ד"ה פרסו) ודוקא הבונה ע"מ לקיים אבל בונה ע"מ לסתור פטור. והחת"ס דל' הקשה עליו וכתב ולא ידעתי

(מקום) מצא זה הדין שיהא מותר לפרוס אהל ע"מ לסתור ע"ש. והאחרונים ז"ל הביאו מגמ' ביצה (ל"ב ע"ב) א"ל התם בנן קבע אסרה תורה, בנן ארעי לא אסרה תורה, ופרש"י בנן ארעי שאינו להתקים. ועין שרת אבני נזר (אור"ח סי' ר"א אות י"ט), ובירושלמי (שבת פ"ז ה"ב) מה בנן הי' במשכן שהי' נותנים קרשים ע"ג אדנים, ופריך ולא לשעה היתה, א"ר יוסי מכין שהיו חונים ונוסעים ע"פ הדיבור כמו שהוא לעולם. א"ר יוסי ב"ר בון מכין שהבטיחון הקב"ה שהוא מכניסן לארץ כמו שהוא לשעה, הדא אמרה בנן לשעה בנן נראה דדא הוא מחלוקת בירושלמי (ועיין בס' מלאכת נתן סי' ס"ו דף מ"ה, ועיין שו"ת עטרת חכמים להנאון מליפניק סי' ו' שכן לירושלמי שבת פ"ז ה"ב בבבין לשעה אי הוי בנן ומה שאריך שם).

ואי נימא כמד דבנן לשעה לא הוי בנן אתי שפיר דהרי משה בכל יום ויום הי' מעמיד המשכן או פעמיים ושלש כדעת המדרש, וא"כ לא הי' רק בנן לשעה, ובנן לשעה לא הוה בנן. איברא דהחת"ס (אור"ח סי' ע"ב) הוכיח משי"ס בבלי שבת דף ל"א דבנן לשעה לא הוי בנן דהרי אמרו התם א"ל רבא מכדי כל מלאכות ילפינן להו ממשכן והתם סותר ע"מ לבנות שלא במקומו הוא, א"ל שאני התם כיון דכתיב ע"פ ה' יחצו כסותר ע"מ לבנות במקומו דמי ע"ש. ונראה דשי"ס דילן נקט כתי' ר' יוסי בירושלמי הנ"ל דכיון שחצו ונסעו ע"פ ה' הו"ל כמקומו והו"ל כבנן עולם, וא"כ בבבין שאינו עשוי אלא לשעה אינו חייב בשבת ע"ש. ובס' מאורות נתן (סי' ס"ז) הרגיש בסתירת דבריו ע"ש. ועין אור שמח (הל' שבת פ"י) מה שהשיג על החת"ס דלדמה שאמרו כיון דע"פ ה' יחצו הו"ל כסותר ע"מ לבנות במקומו, היינו רק שיהא חשוב כבנן במקומו ולא שיהא כבנן עולם. ועין רבינו חננאל (שבת

לֵא) וּשְׁנִינָן וְכוּ, וּמַעֲתָה אוֹמֵר אֲנִי דַאֲפִי לִרְעַת הַחֲתָם
זֶל דּוֹקָא בְּמַשְׁכֵּן שְׁהִקְמוּהוּ בַּעַת חֲצִייתֶם עִפּ ה' וְדִלִּל
כְּבִנְיָן עוֹלָם זֶה דּוֹקָא לְאַתֵּר שְׁנַחֲנָךְ וְהִי מַעֲמִידִין אוֹתוֹ כֹּל
זִמָּן שִׁיחֲטוּ לִסַּע וְהוּא כְּבִנְיָן עוֹלָם כִּיּוֹן שְׁלֹא יִדַּע מִתִּי
יִסְעוּ, אֲבָל בְּשַׁבַּעַת יְמֵי הַמִּילּוּאִים שְׁמִשָּׁה בְּכָל יוֹם וְיוֹם
הִקְיָמוּ שְׁנִים וְשִׁלֵּשׁ פַּעֲמִים וְהִי כּוּוֹנְתּוּ רַק בִּנְיָן לִשְׁעָה, הַכֹּא
מַדָּה דְּלֹא הוּא כְּבִנְיָן עוֹלָם, וְאִכּ אֲתִי שְׁפִיר דְּהִקְיָמוּ מִשָּׁה
בְּשַׁבַּת קִל.

* * *

אמירת תוכחה בשבת

שׁוֹבָה יִשְׂרָאֵל עַד ה' אֱלֹקֶיךָ כִּי כִשְׁלַת בַּעוֹנְךָ קָצָו עִמָּכֶם
דְּבָרִים וְגו' וְקָח טוֹב וְגו', וּמַתְחִילָה נִיִּשֵּׁב מֵה שְׂרָאִיתִי
מִקְשִׁים הָאֵיךְ מוֹתֵר בְּשַׁבַּת תְּשׁוּבָה לּוֹמֵר מוֹסֵר וְלַעוֹרֵר
הַעַם לִבְרֵר עִי חֲטָאִיהֶם, הָא מַפְרִיעַ עִיז עוֹנֵג שַׁבַּת, וְעוֹד
יֹתֵר קֶשֶׁה דְּעִי בְּמִדְרַשׁ רַבָּה וִיקְרָא (פֶּרֶשָׁה ז' אוֹת ב') דְּמִי
שְׁעוּשָׁה תְּשׁוּבָה מַעֲלָה עָלָיו הַכְּתוּב כֹּאִילוֹ בְּנֵה בֵּיהֶמְרָק
וּבְנֵה אֶת חֲמֻצָּהּ וּמִקְרִיב עָלָיו כֹּל הַקֶּרְבָּנוֹת שַׁבְּתוֹרָה
דְּכְתִיב תִּהְיִים זִבְחֵי אֱלֹקִים רֹחַ נִשְׁבְּרָה וְהָאֵיךְ מוֹתֵר
לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה בְּשַׁבַּת הָרִי אֲסוּר לִבְנוֹת אֶת הַבַּיִת
הַמִּקְדָּשׁ.

וְנִלְעַנֵּד דְּהִנָּה אֲנִי קִיִּיל (אֲרִיחַ סִי שְׂכִיחַ) פִּיקוּחַ נַפְשׁ
דְּרוּחָה שַׁבַּת וּמוֹטָב שִׁיחֲלַל שַׁבַּת אוֹדֵר וְיִשְׁמַר שַׁבְּתוֹת הַרְבֵּה
וְאֲפִי אֲסַפֵּק פִּיקוּרֵי מִפְקָחִין אֶת הַגֹּל (וְעִיין גַּם יוֹמָא פִּיָּה
עִיָּא וּבִתּוּס' שִׁם), וּבְגַמִּי (רִיָּה יָא) ג' סְפָרִים פְּתוּחוֹן לִפְנֵינוּ
צִדִּיקִים גַּמּוּרִים נִכְתָּבִים לְאַלְתֵּר לְחַיִּים רַשְׁעִים גַּמּוּרִים
לְאַלְתֵּר לְהִיפָךְ בִּינוּנִים תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים וּמִי יוֹדַע מֵה יֵצֵא

דינו, ודרשו ה' בהמצאו אלו עשרת ימי תשובה (שם דף יח). וא"כ הו"ל דין פיקו"נ או עכ"פ ספק פיקו"נ ודוחה שבת, דע"י שהזכרם יושב ודורש מוחלין להן עונותיהם של ישראל (עי' מדרש רבה קהלת פרשה ט' אות ב"א). וממילא יצאו ויזכו בדין וישמרו עוד שבתות הרבה. ומוטב שיפדעו קצת תענוג גשמי לתשובה ומעשים טובים שע"ז ישמרו שבתות הרבה לאורך ימים.

* * *

שבת מעין עוה"ב

"אלה הדברים אשר דבר משה וגו'" (א' א'), ועין רש"י שהזכירם לפני מותו. ונראה דחז"ל (במס' שבת דף צ"ז ע"ב) דרשו ב' ויקהל "אלה הדברים" - דברים הדברים אלא הדברים, אלו ל"ס מלאכות שבת. והנה אמרו (שבת קי"ח) כל השומר שבת בהלכתו אפילו עבד ע"ז בדור אנוש מוחלין לו. ומשה רבינו הזכיר להם כאן מעשה העגל, כמ"ש "ודי זהב" שהוא ע"ז, (ועי' ברכות דף ל"ב ע"א) והזכירן שישוכו בתשובה. ואנן קי"ל (ע"ז י"ז) הפורש מן המינות מיית, ויראו לשוב בתשובה שלימה שלא ימותו כדן הפורש מן המינות. ולכן התחיל ב"אלה הדברים" שרומז על הל"ס מלאכות, ובין שישמרו שבת בהלכתו ימחלו להם על עון העגל שזה מקטרג בכל עת שלא להטיב לכם (ועי' בספרי פרשת האזינו עה"פ צור ילדך תשי).

והא דלא תקשה מהא דאמרינן כל הפורש מן המינות מיית, והיאך מתעיל שמירת שבת שלא ימות ויח' ונראה לפמ"ש (ברכות נ"ז) ג' מעין עוה"ב ואחד מהן שבת. ובין

ששמירת שבת הוא מעין עוה"ב ועי' במכילתא (פרשת כי תשא) עה"פ כי אני ה' מקדישכם לעוה"ב כגון קדושת שבת בעוה"ז ועי' במסכת אבות דר"נ (פרק א') בשביעי מה הוא אומר מזמור שיר ליום השבת יום שכולו שבת שאין בו לא השכינה וגו' ועי' זוהר חדש (דף ס"ז ע"כ) דבשבת שורה על האדם רוה"ק ומכתיר אותו בבתר קדוש והוא הרוח שעתיד לשרות על הצדיקים לעתיד לבא ויום השבת הוא מעין עוה"ב באלף השביעי (עי' שער הגמול להרמב"ן דהוא עולם התחי' ממילא א"צ למות והבן).

ובאופן אחר קצת יש לומר לפמ"ש הרא"ש (במס' פסחים פ' ערבי פסחים אות ש"י) ששנה שמת בו משה ז' אדר חל להיות בע"ש עי' בק"ג שם (אות כ') שמצוין לתוס' מעלות (דף ל' ע"א) ד"ה מכאן ומה שכתב שם ושפתים ישק. וכתב הדה"ס בתורת משה דא"כ לפי קביעות החדשים אם ר"ח אדר חל בשבת חל ר"ח שבט בע"ש ואין קובעין לכתחילה מדרש בע"ש, ולמה התחיל משה דייקא להוכיחם ב"ר"ח שבט שהוא ע"ש, ועיין שם מה שתי'. ולפי הנ"ל אתי שפיר דכיון דהתחיל להוכיחן ע"ש, ולכן רמו קדם מלאכות שבת.

* * *

בשר ויין בשבת משום עונג

בס' רמ"ב במג"א ס"ק א' העלה כת"ה דדוקא דגים אבל שאר בשר צריך לדחוק עצמו וכן ביין לאכול ולשתות בשבת אף שאינו מתענג בהן כ"כ כי הם דיוב עצמי לשבת אף אם אינם לעונג רק אם מוסיף לו הבשר והיין אז יהי דינו כבשרי רפ"ח לדעת ה"ר שם לפסור גם

מזה והעיר לעין לקמן סי' רס"ב אות ס'.

ולפענ"ד ברור ודעת המג"א גם לענין כשר ויין
כבדנים ס"ל חזיל בטר טעמא הוא שכתב בכל אחד לפי
טבעו וכוזה מג"מ דגים או כשר או יין כיון שטבעו הוא
שאינו מתענג בו וכין כתב המחז"ש שם ד"א אם התענית
תענוג לו מותר להתענות בשבת הרי דהכל הולך אחר
טבע האדם במה שהוא מתענג ועיין רמב"ם פ"ל מה"ש ה"א
וה"ה כתב שם כד"ה ואם וד"ל ואם ה"י וז"ל זה מצאתי
כדברי הגאונים ד"ל ופשוט הוא שלא אמרו אלא לענוג
שבת ולזה יהי צער הרי דהכל משום עונג. וכן מצאתי
בהל' פסוקות מן הגאונים סי' קל"ז שכתב ר' נחשון גאון
ח"ל ומי שאכל הרכה ואין נפשו יפה עליו לאכול שלש
סעודות שאם יכול לאכול כביצה ואינו מצטער וכו' ואם
בשיאכל כביצה מצטער הימנה פסור שלא תקנו חז"ל שלש
סעודות בשבת אלא לכבוד שבת ולענגה וכיון שמצטער
אין לו תענוג ופסור וכן דעת הבכור שור תענית ל' וכו'
שיטת המג"א סי' תקע"ב סק"ג ועי' תשו' ושב הכהן סי' צ"ד
וכן איתא בשאלתות פ' חיי שרה סי' ט"ו ע"פ.

* * *

טעם לכיבוס הבגדים ביום ה' לש"ק

בסי' רמ"ב ס"ק מ"ג ב' מג"א כלומר עיין לכוש שכתב
מתקנת עזרא וכו' כדי להלבישם לבנים בשבת לכבוד
השבת ובעיקר הדבר דברי המג"א לפענ"ד מקורם בדברי
הרא"ש ב"ק פ"ב ע"ב שכתב ושיהו מכבסים בחמישי בשבת
מפני כבוד שבת ללבוש לבנים ובע"ש אין פנאי לבס
וכוונתו של המג"א במה שסיים הרא"ש ובע"ש אין פנאי

לכבס לישב דלא תקשה דמפני כבוד שבת הי' לו לתקן לכבס בע"ש וכדי לישב זה כתב ובע"ש אין פנאי לכבס מפני שעסוקין בצרכי שבת ולכן תקנו בחמישי כדי שיהיו פנוים בע"ש וזה שכתב המג"א ז"ל כלומר שלא יכבסו בע"ש דרך אע"ש קפדינן אבל בג' ד' מותר ע"ש ודו"ק. ועיין ירושלמי מגילה פ"ד ה"א הוא התקין שיהיו מכבסין בחמישי מפני כבוד השבת ע"כ ולדעת המג"א ע"כ לומר כדי ליהיו פנוים בע"ש וזה הוא כבוד שבת דו"ק.

* * *

שמירת שבת לחומרא

בגמ' חולין (צ"א ע"א) ובילקוט 'וטבוח טבח' פרע להם בית השחיטה במדרש תנחומא, 'והכן' איך דרך מלכים להכין מיום לחבירו, אמר ר"י שבת היתה ומכאן ששמר יוסף את השבת. ע"כ ופלא הוא. ונראה לומר דהמהרי"ט הביא מה שהקשה המהרשד"ם בשוחס בשבת אע"פ שהוא במיתה שחיטתו כשרה, ע"י חולין (דף י"ד) ולמה לא נימא כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני, ותי' דלא אמרינן אי עביד לא מהני אלא היכי דאי נימא אע"ל"מ עי"ז נתקן האיסור, אבל הכא אפילו נימא לא מהני מ"מ הבהמה שחוטתה היא לפנינו ויצאה מכלל אמה"ח לבג' (ועי' במשנת העמרמי יו"ד ט' קי"ג).

ולפי קושיית המגיה המהרשד"ם דהשוחס בשבת שחיטתו פסולה, אפי' לא שמר יוסף את השבת ע"כ הי' צריך לשוחס בע"ש דשוחס בשבת שחיטתו פסולה, ואכתי מגלן דשמר את השבת. אבל לפי תירוצו של המהרי"ט דלא אמרינן אע"ל"מ, א"כ אע"פ שחייב מיתה שחיטתו

כשרה, וא"כ אי משום בשר כשר שרצה לאכול אבתי
אמאי שחטו בע"ש, וע"כ משום דשמר את השבת. וח"ש והכן
מע"ש ומכאן ששמר יוסף את השבת, וי"ל דהרבותא לפי
מה שפי' הפר"ד (דרוש א') וע' בבית האוצר אות א'
דמחלוקת יוסף ואחיו היתה אי האבות יצאו מכלל ב"נ,
יוסף הי' ס"ל דדין ב"נ להם ואחיו ס"ל דדין ישראל, וא"כ
לשיטת יוסף לא היה צריך לשמור את השבת וקמ"ל
אעפ"כ ששמר את השבת לחומרא, דיוחד ורבים הלכה
כרבים, והכן.

* * *

ע"י זכירת שבת זוכין לזכירת עמלק

במדרש, כתיב זכור את יום השבת לקדשו וכתיב זכור
את אשר עשה לך עמלק כיצד יתקיימו שני מקראות האלו
אלא זכור את יום השבת לקדשו ואת אשר עשה לך עמלק
להממו ולאבדו, וצ"כ מאי חידש לן המדרש ומאי היה
קשה ליה, ונראה ליישב דהמפרשים בתב דמצות מחיית
עמלק הוא מצוה לעולם ונוהגת גם בזמן הזה, ועיין חינוך
מצוה תר"ג, אלא שהיראין בתב דמצוה זו אינה נוהגת
אלא בזמן שיש מלך וביהמ"ק ע"ש, והנה אנוני קוראין פ'
מחיית עמלק בשבת לזכור מצות עמלק ובביאור הגר"פ
פערלא לא לסהמ"צ לרס"ג מ"ע נ"ט מה הטעם לא מנה
הכה"ג העשה דזכירת המלך כי נכלל העשה במחייתו
והר"מ מונה את זה לשני מצות ולכאורה הלא אין הורגין
בשבת ומאי אהני לן הזכירה בשבת והיה לן לקרות פ'
זכור בימות החול שאפשר לקיים הזכירה עכ"פ, אבל זה
למ"ד דנוהג גם בזמן הזה, אבל לשיטת היראים עיקר

הזכירה אינו אלא להזכיר למלך המשיח א"כ אינו תרתי
דסתרי שבת ומחייית עמלק.

זהו שאלת המדרש כיצד יתקיימו שני מקראות הללו
דכשיש זכירת שבת אין כאן מחייית עמלק ביום השבת
וא"א לחיותם שניהם יחד. והנה אמרו ז"ל (שבת ק"ח)
אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות מיד נגאלו נמצא דהכל
תלוי בשמירת שבת שאם ישמרו השבת או מיד יגאלו
ויבא מלך המשיח ויכלה את העמלקים מן העולם וא"כ
אדרבה תלוי מחייית עמלק דוקא בזכירת שבת ובקדושתו
שע"י נזכה למחייית עמלק ע"י בטעמי המצות להרצב"ז
מצוה תקצ"א) ח"ש זכור את יום השבת לקדשו ועי"ז
שיקדשו את השבת יתקיים הפסוק השני זכור את אשר
עשה לך עמלק להממו ולאברו אמן כ"ר.

* * *

ע"י לימוד התורה בשבת נכנע כח עמלק

א"י - דהנה עמלק בא לישראל בשביל שרפו ידיהם
מדברי תורה ברפידים עיין מכילתא שמות (ו' ח') אין
רפידים אלא רפיון ידים לפי שרפו ישראל ידיהם מדברי
תורה לכך בא שונא עליהם לפי שאין השונא בא אלא על
רפיון ידים מן התורה (דברי הימים ח"ב י"ב פ"א) ויהי
כהכין מלכות רחבעם וכחזקתו עזב את תורת ה' וכל
ישראל 'עמו מה היה עונשו של דבר עלה שישך מלך
מצרים על ירושלים וע"י סנהדרין (ק"ו ע"א) ועי' ב"ב (ע"ט)
כל המרפה מדרת וכו' וא"כ זה לעומת זה להכניע את
עמלק צריך דוקא להתמיד בתורה וללמוד ולא יתכנע רק
ע"י לומדי התורה, ובראתי יצה"ר בראתי תורה תבלין

כנגדו (קידושין ל') ולכן כשהרים משה את ידו וגבר ישראל ולמה במלחמה זו דוקא הלך משה ולא כן בשאר מלחמות שלא הלך משה בעצמו אלא שכין שמשה הוא מקוד התורה ועמלק אינו נבנע רק לתורה ולכן משה דזקא הכניעו ואמרו ו'ל ובשוע דבשבת צריך להרבות בתורה בפרט לבע"ב אשר כל ימי החול עסוקים בעסקים שונים וכיון שיעסקו בתורה ממילא עי"ז נזכה למחית עמלק ח"ש וזכור את יום השבת לקדשו בתורה כראוי ועי"ז זכור את אשר עשה לך עמלק להממו ולאבדו, ובספר תשואות חן מביא בשם הבעש"ט דשכחה מכונה בשם עמלק ולכן העצה היעוצה היא רק התורה.

* * *

ס"ג מצלת ממלחמת גוג ומגוג

א"י - לפי דעת כמה מהראשונים ושיטת הרמב"ם הידועה דסעודה שלישית צריכה ג"כ בוס ועי' בס"י צרור המור (פ' בראשית) לקדש על היין בשלש סעודות כמו בסעודת שחרית וכן ראיתי נוהג מור' החסיד שבכהונה מרן ר' יוסף אלימלך כהנא הי"ד אבד"ק אונגוואר ובגמ' שבת נאמר הזהיר במצות שלש סעודות ניצל ממלחמת גוג ומגוג ומחבלי משיח ח"ש וזכור את יום השבת לקדשו היינו לעשות קדוש ביום השבת אפי' במנחה ועי"ז זכור את אשר עשה לך עמלק להממו ולאבדו ותנצלו מחבלי משיח שיבא במהרה.

* * *

שמירת שבת כצווי הקב"ה

אך את שבתותי תשמרו כי אות הוא וגו' (שמות ל"א) ויש לדייק הלשון שבתותי ותרגמו שביא די לי וכן פי' בקדושים (ויקרא י"ט ג') שביא די לי, ונראה דהנה איתא (בישעיה א' י"ד) חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי היו עלי לסורח נלאתי נשוא, ושאל אותו רשע את ר"ע כיון שאמר הנביא חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי ואין הקב"ה חפץ בהן א"כ אמאי בני' שומרים שבתות וי"ט כי זה שנאי לו, והשיב לו ר"ע דודאי בני ישראל מחזייבים לשמור שבת וי"ט והקב"ה צוה עליהם ואין יאמר שהוא שונא אותם, אבל ישעיה שאמר חדשיכם ומועדיכם וכי' היינו החדשים והמועדים שאתם עושים לעצמיכם, ולכן לא אמר ישעיה חדש ומועד שנאה נפשי או חדשי ומועדי, רק חדשיכם ומועדיכם שעושים לעצמם י"ט אשר לא שערום אבותיכם (ועין מדרש תנחומא פ' פנחס).

והנה בעונ"ה כמה מבני' אשר אומרים שהם שומרי שבת אבל בזמן הזה א"א לשמור את השבת כמו ששמרו את השבת לפני ד' אלפים שנה והימים נשתנו וכל אחד ואחד עושה שבת לעצמו זה בא במקלו ותרמילו זה בא במכוניתו עד לכהכ"נ זה מכבה זה מבעיר ואומר שזה הוא השבת שלו שהעיקר שירא ש"ש אבל אינו שומר כל המצות בפרטיה והשבת של הקב"ה אינו מחייבו כלום בעונ"ה ובודאי שבת כזה הקב"ה שונא שזה עושה היפך רצון הקב"ה, וזה נראה מה שאמרה התורה ואתה תדבר אל בני ישראל לאמר אך את שבתותי תשמרו כלומר שתשמרו את השבת שלי כמו שאני צויתי ולא כמו שאתם חושבים לעשות כי זה שנאה נפשי ח"ש ג"כ ששת ימים

תעשה מלאכה ויום השביעי שבת שבתון קודש לך היינו הקדושה הוא מר' לך ולא כאשר אתם רוצים בזה, וזה הוא הפירוש בתרגום שביא די לי הפירוש דוקא לי ולא מה שאתם עושים.

* * *

שמירת שבת ביום השביעי דווקא

אך את שבתותי תשמרו כי אות הוא וגו' (שמות ל"א) דהנה כמה מהאפיקורסים אשר אומרים אין הקב"ה מקפיד אלא שישבות יום אחד בשבוע ואין נ"מ באיזה מהן ישבות ויבחר לעצמו יום אחד בשבת ויעשה אותו שבת וע"ז אמר אך את שבתותי תשמרו היינו השבת שלי שאני נותן לכם ח"ש ושמרו בני ישראל את השבת והיא הידיעה הידוע כי ששת ימים עשה ד' וגו' וביום השביעי שבת וינפש ע"כ אתה מוכרח לשבות ביום השביעי שלו דוקא ולא בשלך.

* * *

קידוש שמו ית' ע"י שמירת שבת

אך את שבתותי תשמרו וגו' (שמות ל"א) דמיעוט שבתות שתים ואמרו חז"ל (שבת קי"ח ע"א) אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות מיד נגאלך, והנה כשישראל בגלות בשפל המצב טועים המינים והאפיקורסים איה אלקיכם וע"ז אנו מתפללים למה יאמרו הגוים איה אלקיהם, אבל כשיגאלו בני ישראל או כולם יכירו בעול מלכותו וזה שאמר (בתהילים) או יאמרו בגוים הגדיל ד' לעשות עם

אלה ומעתה מאתח שאנו בגיית גם שמו הגדול חלילה
עירז מתחלל ואף שאנו שומרים תורתו אף זה את שאנחנו
עמו וצאן מרעיתו, חה שאמר אף את שבתותי תשמרו ואף
הוא מיעוט ומיעוט רבים שניים היינו שתשמרו רק שתי
שבתות ועירז תגאלו כי אתה הוא ביני וביניכם היינו שעירז
יתגלה האות שהיא ביני וביניכם וכולם ידעו כי אני ד'
מקדשכם ויתקדש שמי בכל העולם כלל, ואף ישראל
נגאלף אלא בזכות השבת שנאמר בשוכה ונתת תושעון
(עי' במדרש ויקר פ"ג) אמן כן יהי רצון במהרה.

* * *

ת"ח בבחינת שבת כל השבוע

ראיתי לבעל הסורים שכותב כתיב כי קרן עור פני
משה וסמך לו פרשת שבת, משום שאינו דומה קירון פנים
של שבת לשאר ימים, ובכלל אמרו בכל אדם ועי' ב"ר
(י"א) על כן ברך ד' את יום השבת ויקדשהו (שמות כ')
ברכו במן וקדשו במאור פניו של אדם ולא דומה אור פניו
של אדם בכל ימות החול כמו שהוא דומה בשבת, ונראה
לבאר דאמרו ד"ל (בזהר) ת"ח בבחינת שבת בכל השבוע
ולכן קרן עור פני משה בכל השבוע ועיין גמרא סנהדרין
(דף ק"א ע"ב) שלחו ליה למר עוקבא לדיו ליה כבר
בתיא שלם ועיי' ברשי' כמשה רבינו שגידלתו בתיא בת
פרעה לישנא אחרינא בתיא כמשה שהוא כן בית דכתיב
בכל ביתו נאמן הוא (במדבר י"ב) לדיו ליה עיי' שהיה
חכם דכתיב (קהלת ח') חכמת אדם תאיר פניו, ומצאתי
בספר אגדה דהיה מר עוקבא בעל תשובה שנתן עינו
באשה אחת והעלה ליבא סינא ונפל בחולי וא"א היתה

לימים נצרכה ללזות ממנו ומתוך דחקה נתרצית לו וכבש
יצר ופסרה לשלום ונתרפא וכשהי יוצא לשוק הי הגר
חלק בראשו מן השמים ועיש כך קרי ליה ר' נתן צוציתא
(ועי' שבת ג' ע"ב), ה"נ להכי כתבי ליה הכא ע"ש האור
שהיה זורח עליו ועי' בסידור האר"י ז"ל בתפלת שבת
ישמח משה במתנת חלקו שבשבת מחזיר משה רבינו את
האורות לישראל ובפע"ח (שער שבת) משמע דקאי על
נשמה ע"כ.

* * *

פנינים יקרים בעניני זמירות שבת קודש

שכינתא תתעטר בשית נהמי ליסטר בווינ תתקטר
ווינן דכנישין
(ליל ש"ק - אתקט סעודתא)

ונראה לפרש מה שאמר האר"י הקדוש בפיוט אתקט
וכר שנהנין לאומרו קודם (סעודא דחול תפוחין קדישין)
שכינתא תתעטר בשית נהמי ליסטר בווינ תתקטר ווינן
דכנישין דידוע דשבת אותיות תשב והוא מהני אפי'
לעז' כדור אנוש שמוחלן לו להשומר שבת כהלכתו.
ואות וי' נמי מורה על התשובה וי' שכינתא תתעטר
בשית נהמי ליסטר ר"ל שית היינו וי' בזה תתעטר
השכינה שיתקבל התשובה מהשבים ועשה ממנה עטרה
להקב"ה, בווינ תתקטר היינו כשיהיה ב' ווינ שהווי' מרמז
לתשובה, וגם השבת אז תתקטר בקשר חזק דגדול כח
התשובה, ואפשר דזה הוא סוד של י"ב חלות שנהגו
תלמידי בעש"ס הק להניח על השולחן לרמז על תרי ווינ
שהוא יסוד התשובה כמו בקין, ומה שהוא ב' ווינ אפשר
שרומז לתשובה מיראה ואהבה דקודם יראה ואח"כ
אהבה ולכן נהגו בשבת לאפות חלות בצורת וי' כידוע

דבשבת לחם משנה כתיב ותרי חלות בצורת ויזו היו תרי ויין בבחינת תשובה מאהבה שזדונות נעשו לו בזכיות או ע"י שמניה הי' אצבעות ושתי חלות היו י"ב חה במנין שבטי י-ה שבשעה שאמר יעקב שמא ח"י יש פסול במסתי פתחו ואמרו שמע ישראל כשם שאין בלכך אלא אחד כך אין בלבינו אלא זה אחד (עי' דף ג"ז ע"א) והבן, אפשר דזה הי' ג"כ סוד לחם הפנים במנין י"ב והיה לו פנים מזה ומזה להראות שצריך להיות טובו כבדו והשם ית"ש רואה מזה לזה פנים ואחור ועי"ז יתעוררו לתשובה מאהבה.

ובזה י"ל מה שאמר אדם לקין מה נעשה בדיןך ואמר עשיתי תשובה והתפשרתי מיד פתח ואמר מזמור שיר ליום השבת וכבר פירשתי במקום אחר דברי המדרש התמוהים ובעת נראה דלכאורה אמאי לא מחלו ליה לקין רק נתפטר מלשון פשר שאינו מחילה גמורה וצ"ל דקין לא שב מאהבה אלא מיראה וכמו שצווח הקרא גדול עוני מנשוא והיה כל מוצאי יהרגני וכו' ולכן עשה לו הקב"ה סימן אות וי"ו על מצחו היינו וי"ו אחת שהוא מורה על תשובה מיראה ולא מאהבה דהוא ב' ויין ולכן אמר עשיתי תשובה ונתפשרתי היינו שרק עשיתי פשר אבל אין כאן תשובה ומחילה גמורה ולכן כששמע אדם הראשון בן מיד פתח ואמר מזמור שיר ליום השבת לרמוז לו על תשובה מאהבה בשבת קדש ואז היה לו ב' ויין ויתבפר לו עונו בכל והבן.

* * *

(זמירות למוצש"ק)

צוה ישועות יעקב

נראה דיחזע דמלכותא דרקיעא בעין מלכותא דארעא, והנה במלכותא דארעא המלך מתיעץ כיועציו והמנהלים את המדינה, ולא כל שרוצה המלך עושה כי לפעמים הגם

שירצה לוותר לא יניחו לו שריו ויועציו, והכ"נ במלכותא דשמיא כשהקב"ה עושה עם פמליא שלו, וכמ"ש וזה הוא ובית דינו לפעמים יסו משפט וכמ"ש במס' שבת מעולם לא חזר בו הקב"ה מטובה לרעה וכו' (ועי' ברכות פרק א') והנה כל זה החי דווקא כששנים בתיקונם, אבל כשהמדינה בשעת חירום למשל שהפילו גייסות ועשו מלחמה או אין צריך להתיעץ עם יועציו אלא המלך נותן מיד צו להלחם, וכולם שומעים לו ולא מתחשב כלל עם הפמליא שלו, ולכן אנו מבקשים היות כי בעונ"ה לא זכינו לישועות בהסכמת הפמליא אבל צוה ישועות יעקב שאפי' הם בבחינת יעקב אתה צוה שהוא ציווי, ואז אין רשות להפמליא לבטל ח"ו.

* * *

א"י - צוה ישועות יעקב ולא אמר ישועה לשון יחיד, ולמה ישועות הרבה, אמנם כ"ז שבעונ"ה ישראל בגלות צריך ישועות הרבה פעם מכאן ופעם מכאן בכל שעה ועת, ולכן אמר צוה ישועות יעקב כיון שעדיין לא זכינו לישועה גדולה עכ"פ צוה ישועות יעקב.

* * *

צוה ישועות יעקב אל תירא עבדי יעקב, וי"ל דבקרא כתיב (תהלים י"ד) מי יתן מציון ישועת ישראל, וצריך ביאור (א) מדוע הכא כ' יעקב והתם ישראל, (ב) דהכא צוה והתם אמר מי יתן (ג) דהכא החי לשון רבים והתם לשון יחיד, ונראה וידוע שכשישראל מקיימין התורה נקראין ישראל וכשאין מקיימין התורה נקראין יעקב, והנה בגאולה כתיב שזכו לישועת ה' כהרף עין ואשא אתכם על כנפי נשרים, ואם ח"ו לא זכו אז אעמיד עליכם מלך קשה (עי' מס' מגילה) וידיה צרות גדולות צרה אחר

צרה, ולאט לאט יושע, והנה בשעה שזכו ישראל מסבימין בולם על הישועה ולא צריך רק ליתן הישועה, אבל בשלא זכו אין המקטרגים מסבימים כמו שטען שרו של מצרים הללו עועזו וכו' ולכן צריך לצוות בפקודה בע"ב, ועוד חילוק יש דבשזכו ישראל באה הישועה בולה בב"א, אבל אם לא זכו אז יש ריחוק בין צרה לצרה, ח"ש צוה ישועות יעקב בין שישראל בבחינת יעקב ולא זכו אפיה"ב צוה הרבה ישועות עד שיגאלו במהרה.

* * *

א"י - עפמ"ש בס' ישמח משה (פ' אמור) השמים מספרים כבוד קל וגו' וא"ת בלום סיימתינהו לשבחא דמרך לז"א יום ליום יביע אומר וגו' אינו מסיים ופוסק במהרה דאז ל"ש סיימתינהו וכו' ובן פי' הרה"צ מליסקא זי"ע על הפסוק ארוממך אלקי המלך וא"ת הא בלום סיימתינהו לשבחא דמרך לז"א ואברכה שמך לעזי ואינו פוסק ומסיים וזהו ג"ב הכונה בפ' אברכה את ה' בכל עת ואי דסיימתינהו וכו' לז"א תמיד תהלתו בפי שאינו פוסק בתהלת ה', וזה י"ל הכונה במחבול ובעי לשלשולי הללוק"ה בתר הללוק"ה (עין בטוש"ע אורח סי' ג"א) ירצה שלא יפסיק מלהודות ולהלל לה' דבלא זה אינו רשאי דבלום סיימתינהו וכו' ח"ש המגיד וכל המרבה לספר ביצ"מ (שיש בו שבח והודאה להקב"ה) ואינו פוסק במהרה הר"ז משובח דאז ל"ש בלום סיימתינהו וכו'.

(הגרש"פ ע"פ ערבי פסחים)

* * *

א"י - ע"ד שכתבתי למעלה וקצת בסיגנון אחר עפמ"ש בישמח משה (פ' אמור) דא"י במדרש ואף שבח של הקב"ה אומרי מקצתו בפניו וכו' ואף דבלום סיימתינהו לשבחא

משנת השבת

דמרך משום דאף דבגרמי שמים יש בהם משום קדושה
שהם משרתיו עושי רצונו ומשיגים את הבורא ב"ה וב"ש
מ"מ אין קדושתן כ"כ שיהי דבוק בהם השראת שכינה
דניהוי בפניו משא"כ ישראל דעיקר שכינתו בתוכו והוי
בפניו ואומרי מקצת שבחו בפניו ע"ש ח"ל"פ בזה הפסוקים
בשירת הים או ישיר משה וגו' אשירה לה' הגם כי גאה
גאה וא"כ קשה דכלום סיימתניהו לשבחא דמרך מ"מ
אשירה על אשר סוס ורוכבו רמה בים כי עזי חמרת י"ק
וגו' זה דל"י ואנהו ות"א ואבני ל' מקדשא ושם השרה
שכינתו בתוכו וא"כ הוא בפניו ואומרי מקצת שבחו
בפניו, והנה השמ"ק ב"מ בסוגי דשאלה ושכורה הביא
בשם הר"ה דזה דלפ"י מבי הוא זה דא"ח שבועה עד
שיודה במקצת משום דמלת הוא מורה על דבר רחוק
ונסתר ומלת זה מורה על דבר קרוב ונראה דכיון דאמרה
תודה כי הוא זה ילפי דצריך להיות בהודאתו שני דברים
נראה ונסתר ע"ש ח"ש המגיד וכל המרבה לספר ביצ"מ
ל"ש בזה משום סיימתניהו לשבחא דמרך משום דהרי זה
משובח דהיינו הקב"ה שהוא בבחי' זה שקרוב ונראה
אצלינו שהשרה שכינתו בתוכו והוי בפניו ואומרי מקצת
שבחו בפניו וזה הוא משובח (שם)

* * *

וענין התשובה כבר האריך בשלה"ק בדיני שופר
שהוא ע"י סיגופים שע"כ ירגיז היצה"ר עליו וא"כ לעומת
התשובה יש לו לש"ק יתר שאת שע"י קדושת השבת
שגדולה כ"כ אין לו צורך בזה להרגיז היצה"ר וזהו
הכונה האדם שעבר עבירה וכו' מחלוקין לו וכו' והתשובה
הוא ע"י שמסגף א"ע ומרגיז היצה"ר עליו, ולכך נק' שבת
הגדול דשבת א"צ לזה יכול להתענג בתענוגים בש"ק
מגדל הקדושה ולכן בדין הוא שיקרא גדול.

וירל להיפוך עפ"י המבואר בספה"ק דבבל דבר מצוה צריך האדם שיתן חלק לסט"א שלא יתגרה בו וכמ"ש בזה"ק (פ' תצוה) וכ"ה בילק"ח (ערך ביהמ"ק) דבאויב כתיב והעלה עולות מספר כולם ועולה כולה לגבוה סלקא וליה בה חלק לסט"א לכך שלט עליו השטן ואי לא הי' כל קרבנותיו עולות והי' נותן חלק גם לשטן ל"ה יכול לשלוט עליו, ובזה יתבאר המד' לא נתקררה דעתו של איוב ביסורים עד שהגיע לפרק בתולה נישאת ליום הרביעי שהטעם בזה אמרו בגמ' (ריש כתובות) משום שקרו שיהא טורח בסעודה ג"י ובזה נותן חלק לסט"א ואין קטרוג בהנשואין וכיון שאיוב לא עשה כן רכל מה דהוי קריב הוה עולה ולא אתהנו סט"א לעלמין לכן נחה שקטה דעתו ביסודין כי אכן נודע הדבר מה טעם יש בהם וכדי זוה"ק, ועיין ברמב"ן בחזמ"ש (פ' אחרי) שכתב בשם פרקי דר"א הטעם לשעיר המשתלח שהי' נותנין לו לס"מ שחוד ביוה"כ שלא לבטל את קרבנם וכו' ע"ש וכזה יש ליתן טעם למצות עונג בש"ק להתענג בתענוג אכול ושתו ודברים גשמיים שהוא ג"כ כדי ליתן חלק לסט"א שלא יהי' קטרוג מצדו מחמת גודל קדושת השבת, ובז"ל הטעם שאחז"ל (ברכות ל"ד) במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד שהוא יען שבע"ת כבר נתן חלק לסט"א בשעה שעבר עבירה ולא יתגרה בו להפריעו מעבודת ה' שהיא עבודה תמה באין משטין ומפריע משא"כ בשאר צדיקים, וזהו ג"כ הכונה במד' שזכרנו האדם שעבר עבירה ועשה תשובה מחליץ לו כל עונותיו כי ע"י שנתן חלק לסט"א יכול לעבוד את ה' באמת ובלב תמים באין מפריע, ולכך נק' שבה"ג דגם בשבת עושה כן שמענג בדרשן נפשו כדי ליתן חלק לס"א וזה הזכחה וראי' לקדושת השבת כי רבה היא וגדולה על למאוד והבן. (שם)

ענין ברכת המזון

כתב הבע"ק (פ' תשא) אם הכרת החסד המקובל תעדר והשבת הגמול הראוי לו תתבטל על מה ועל מה העולם עומד, והנה כי כן צריך האדם להיות מכיר טובה על החסד והטובה שעשו לו ולא שיהי כפוי טובה, אולם זה רק מחזק המוסר ד"א ולא מפני שהוא לטובת המקבל כי באולי לא יצטרך עוד להחסד שעשה עמו חבירו או אולי לא יהי ביכולתו להטיב עמו עוד הפעם לא כן נגר הקב"ה כי לך טוב להודות וגר טוב דייקא שהוא טובה להמקבל להיות מכיר טובה לו ית' ולהודות לו על חסדו ועל אמינותו כי מעולם וע"ע אתה אל, שמורה על החסד כמ"ש חסד אל כל היום שביכולתו ורצונו לעשות חסד תמיד עם בריותיו ואם האדם אינו כפוי טובה ומודה לו ית' או יש תקוה שייטיב עמו עוד פעמים רבות וד"ש הודו לה לא רק מחזק המוסר רק מפני כי טוב, שטוב להודות לו ית' ולהכיר טובה והטעם שטוב להודות לו יען כי לעולם חסדו שביכולתו ורצונו ית' לעשות חסד תמיד ואם האדם יהי מכיר טובה ויודה לו ית' אז יוכל להיות יושב ומצפה אימתי יתלש הגל ממעיני הישועה, בכל עת ובכל שעה.

* * *

נותן לכם לכל בשר כל"ח וכו'.

הנה השפע והברכה הבאה לאדם ממקום קדוש מקור
מקומו טהור א"א שחיק שיבעס בעשירות ויעבירו ע"ד
קונו ח"ו רק אם השפע והעושר בא מסס"א וזה הכונה
במד' (פ' נשא) יברכך ה' בממון, שאם הקב"ה ישלח ברכה
בממונו אז וישמרך מן המזיקין שלא יזיק לו העושר וד"ש
נותן לחם לכל בשר אם הקב"ה כעצמו נותן ומשפיע לחם
לכל בשר אז כל"ח הוא כודאי בחסדי גדולים שלא חזק
לאדם אדרבה זה מעוררו הודו לא' השמים להודות
ולהלל ולעבוד את ה' בלב שלם ורח נכון.

(שם)

* * *

א"י - עפמ"ש דחז"ל (פסחים ק"ט) שלחן של מקדש של
פרקים ח"י וביארתי הכונה דשלחן מרמז לשפע ופרנסה,
ורמז בזה שאין הקב"ה משפיע שפע רב בפ"א דעשירות
מעביר ע"ד קונו וזן בקדושו לא יאמין רק כפי הצורך
כפעם כפעם כמאמר דה"מ ואתה נותן לחם את אכלם
כעתו ח"ש שלחן של מקדש, שפע הבא ממקום קדוש
מברכה העליונה של העליזות ית' של פרקין ח"י שאינו נותן
בפ"א רק יתן ויחזור ויתן בכל פעם כפי הצורך ח"ש גם
כאן שהקב"ה נותן לחם לכל בשר אך לא בפ"א כי (כאן
משמש בלשון אלא) לעולם חסדו שתמיד מראה חסדיו
המרוכים בהשפעה עליונה.

(שם)

* * *

ונא אל תצריכנו לא לידי מתנת בשר ודם ולא לידי הלואתם.

הטעם בזה מפני שחרפתם ובושתם מרובה ומתנתם מועטת כדאי' בירושלמי (ברכות פ"ד ה"ב).

ומה שאמר ולא "לידי" דמלת לידי הוא שפת יתר שהי די באמרו לא למתנת ב"ז י"ל הכונה דב"ז אף אם הוא נותן בעין רעה הוא נותן ולבו כל עמו וי"ש לא לידי מתנת ב"ז שנותן רק בידים ולא בלב שלם ורגש פנימי, ולזאת דייק ואמר מתנת בשר ודם ולא אמר מתנת בני אדם כי רק חלק בשר ודם הוא הנוף העכור נותן ולא חלק הנעלה שבאדם שהוא חלק אלקי ממעל שאלו הי' גם חלק השמימי נותן הי' נותן בעין יפה ובסבר פנים יפות ולא הי' המקבל בא לידי חרפה ובושה ולכן מבקשי' נא אל תצריכנו לזה והבן. (שם)

* * *

ברכה מעין ג'

ונאכל מפריה ונשבע מטובה וכו'.

מובא בשם הגר"א שלא לומר ונאכל מפרי' וכן הנוסח במג"א (סי' ר"ח סקט"ז) והוא ע"ד שאמרו בגמ' גבי משה (סוטה י"ד ע"א) וכי לאכול מפיר' הוא צריך וכו' אך שמעתי ואא"ז מאיה"ג הנהי'ק מריה עמרם חסידא זי"ע אשר מ"כ בעיה"ק צפת תוב"כ הפי' דפירות א"י יש בהם קדושה יתירה עד שמקדשים ומטהרים האוכל אותם ומזכר

ומצורף חזמרם וא"כ אם נזכה כי נאכל מפריה ונשבע
 מטובה או ממילא ונברכך עלי' בקדושה ובטהרה שהם
 יקדשו אותנו לעבודת ה' בקדושה וטהרה ודפח"ת, וכזה
 יש ליתן טעם ראוי מקיאה עוברי עבירה כמ"ש ולא תקיא
 הארץ אתכם דכין שאוכל מפירות הארץ ונהנה מקדושתה
 ה' מן הראוי שיהי' מזוכך ומצורף בכל סוג והי' קדוש
 ותהי' להיפוך שהוא חטא ואשם לכן גדול עונו מנשוא
 וראוי לעונש יותר גדול, ומזה הטעם זה אסור לאכול
 תרומה וקדשים דהמאכלים הללו בעוצם קדושתם מקדשים
 ומטהרים את האדם ואם ככל אלה חטא ואשם גדול עונו
 מנשוא ולכן זר אסור לאכול בהם רק הכהנים הנגשים אל
 ה' זריזין הם ופרושים מן העולם המה יאכלו מלחם
 אלקיך.

(שם)

* * *

